

5. El sistema d'assentaments

5.1. Definició, objectius i determinacions bàsiques

5.1.1. Definició

El Pla considera com a assentaments les ocupacions humanes del territori d'una certa entitat, ja siguin la seva urbanització i edificació efectives en l'actualitat o planificades per al seu desenvolupament futur.

Queden fora d'aquesta consideració, doncs, els masos tradicionals i, de manera general, les altres edificacions aïllades en sòl no urbanitzable.

Bàsicament, el Pla reconeix dues categories d'assentaments, que recullen les formes fonamentals de l'organització actual del poblament i l'activitat humans:

- Els nuclis històrics i les seves extensions, que són assentaments de naturalesa complexa, amb convivència d'una major o menor diversitat d'usos, formats a partir dels nuclis originals de les poblacions i les seves extensions per continuïtat i contigüitat.

S'assimilen a aquesta categoria les implantacions menors amb entitat jurídica i/o estadística pròpia que constitueixen alguns disseminats i les unitats aïllades.

El Pla no estableix subcategories en funció de la magnitud, tipologia o complexitat de cada nucli.

- Les àrees especialitzades, que són assentaments resultants d'implantacions aïllades per al desenvolupament d'usos específics: residencials, d'activitat –industrials, logístics i/o terciaris– o d'equipaments.

En certs casos en què s'han desenvolupat implantacions especialitzades de forma adjacent als nuclis històrics, però s'evidencia una oberta desproporció entre les extensions del que és nou i del que era preexistent o una clara ruptura morfològica o tipològica en relació al nucli inicial, la situació no es considera constitutiva d'un procés d'extensió urbana i sí, en canvi, d'establiment d'una àrea especialitzada.

5.1.2. Objectius

Entre els criteris per al desenvolupament del Programa de planejament territorial (vegeu el punt 2.1.) que conformen el model territorial de base sobre el qual es formula el Pla, els d'aplicació més directa pel que respecta al sistema d'assentaments són els següents:

- Afavorir la cohesió social del territori i evitar la segregació espacial de les àrees urbanes.
- Protegir i potenciar el patrimoni urbanístic que vertebrava el territori.
- Facilitar una política d'habitatge eficaç i urbanísticament integrada.
- Propiciar la convivència d'activitats i habitatge i racionalitzar la ubicació de polígons industrials o terciaris.
- Aportar mesures de regulació espacial de la segona residència.
- Vetllar pel caràcter compacte i continu dels nous creixements.
- Reforçar l'estructura nodal del territori a través del creixement urbà.

A partir d'aquests criteris, les determinacions del Pla sobre el sistema d'assentaments tenen dos objectius generals fonamentals:

- Orientar els futurs desenvolupaments urbanístics dels nuclis històrics i les seves extensions, d'acord amb el paper territorial que assumeixen i les seves característiques físiques, socials i econòmiques, de manera que puguin ser els elements de referència de la estructuració urbana de l'àmbit de les Terres de l'Ebre.
- Racionalitzar el funcionament de les àrees especialitzades, sovint implantades sense tenir en compte les preexistències territorials i ambientals.

Els objectius específics del Pla pel que respecta a l'ordenació del sistema d'assentaments i l'estratègia general de desenvolupament urbanístic de l'àmbit de les Terres de l'Ebre són els següents:

- Reforçar el paper de les polaritats que vertebrin el territori, reforçar els lligams de la resta de nuclis amb aquestes i potenciar les seves àrees d'influència més directa com a unitats plurimunicipals de cooperació, planificació i gestió.
- Assolir masses crítiques de població i de llocs de treball que fixin població al territori, minimitzin la mobilitat obligatòria i facilitin la dotació de transport públic i la prestació de serveis de tota mena.
- Relligar més i millor cadascuna de les àrees d'influència més directa que articulen les polaritats, per a garantir-ne l'equilibri intern i l'atenció a les necessitats dels petits nuclis.
- Fomentar teixits urbans més rics –potenciant que els nuclis siguin més vius i complexos, amb convivència de multiplicitat d'usos– i socialment més saludables –facilitant la integració de la població immigrada i, en general, la cohesió social, de manera que s'eviti la segregació espacial per raons de renda–.
- Evitar la dispersió d'usos i edificacions en el territori afavorint teixits urbans més compactes i espais oberts més lliures.
- Propiciar el desenvolupament urbà en les localitzacions de major aptitud, eficiència territorial, i amb capacitat de prestació eficient dels serveis.
- Concentrar els creixements per a potenciar la xarxa nodal de polaritats que han de portar la massa crítica i les funcions urbanes al territori amb el mínim impacte.
- Racionalitzar la implantació d'àrees especialitzades aïllades en el territori i limitar al màxim les de tipus residencial extensiu, sovint aïllades dels nuclis i mancades de serveis i equipaments.
- Adequar als objectius del Pla territorial el planejament urbanístic aprovat però no desenvolupat.
- Reforçar l'estructura territorial evitant la indiferenciació del territori i l'efecte aparador al llarg de les vies de comunicació.
- Preservar el patrimoni urbanístic de tot l'àmbit i l'elevat valor dels nuclis i petits nuclis rurals.

5.1.3. Determinacions bàsiques

El Pla estableix determinacions espacials i normatives per al sistema d'assentaments de les Terres de l'Ebre que es plasmen en l'assignació d'estratègies específiques i que es basen en els eixos següents:

- Una aposta decidida perquè, mitjançant l'aplicació d'una estratègia de creixement potenciat, les polaritats urbanes que vertebrin el sistema d'assentaments de les Terres de l'Ebre concentrin els majors creixements, incrementin la seva massa crítica de manera suficient per al desenvolupament adequat del conjunt del sistema i per a la prestació de serveis.

- El reconeixement dels nuclis que poden assumir, a través de l'aplicació de l'estratègia corresponent, creixements mitjans o moderats perquè tenen condicions per a fer-ho sense desestructurar el territori ni comportar sobre costos ambientals, econòmics o socials.
- La millora i compleció d'aquells nuclis que, malgrat el patrimoni urbanístic i arquitectònic que representen i, sovint, la seva importància com a elements significatius del paisatge, per raó de la seva petita dimensió, no tenen capacitat per a estructurar extensions urbanes.
- El manteniment del caràcter rural dels disseminats i les unitats aïllades.
- La definició d'estratègies concretes per a les àrees especialitzades existents, que són el resultat d'implantacions aïllades per al desenvolupament d'usos específics –residencials, industrials, terciaris, d'equipaments– que constitueixen una situació de fet que el Pla tracta de racionalitzar per tal de millorar la funcionalitat del territori.
- La determinació de mesures específiques per a assegurar, en relació amb l'assentament existent, la proporcionalitat física de les actuacions d'extensió urbana i una gradualitat en la materialització dels nous teixits urbans.
- La determinació dels mecanismes i condicions per al dimensionament de les àrees d'extensió urbana i la coherència quantitativa entre habitatges i llocs de treball.
- La integració i foment de l'activitat econòmica en nuclis i àrees urbanes.
- El reconeixement de les àrees d'influència més directa que articulen les polaritats com a àmbits de cooperació municipal per a la implantació de noves àrees especialitzades d'activitat econòmica.
- L'orientació dels plans directores urbanístics.
- La promoció, amb criteri general, de la formulació de figures de planejament plurimunicipal.

5.2. Components socioeconòmics

5.2.1 Demografia: vint mil habitants entre el 2001 i el 2006, un creixement sis vegades superior al dels quinquennis de la dècada dels noranta

La dinàmica de la població a Catalunya durant la darrera dècada del segle XX va estar marcada per una lenta recuperació del creixement demogràfic que ha continuat i s'ha accentuat els primers quatre anys del segle XXI.

De fet, si el primer quinquenni dels anys 90 presentava un saldo positiu encara baix, en el segon quinquenni ja es denota una recuperació demogràfica que, l'any 2006, no s'ha estroncat i ha situat la població de Catalunya pel damunt dels set milions de persones.

QUADRE. Evolució de la població

Àmbit	1991	1996	2001	2006	1991-1996	1996-2001	1991-2001	1996-2006	2001-2006
Baix Ebre	64.645	65.879	66.369	76.368	1.234	490	1.724	10.489	9.999
Montsià	54.307	54.765	57.550	65.333	458	2.785	3.243	10.568	7.783
Ribera d'Ebre	23.055	22.442	21.656	23.046	-613	-786	-1.399	604	1.390
Terra Alta	12.945	12.584	12.196	12.715	-361	-388	-749	131	519
Terres de l'Ebre	154.952	155.670	157.771	177.462	718	2.101	2.819	21.792	19.691
Catalunya	6.059.494	6.090.040	6.343.110	7.134.697	30.546	253.070	283.616	905.166	652.096

Font: INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, Censos i padrons dels anys respectius.

A les Terres de l'Ebre hi ha 52 municipis on l'any 2006 hi vivien més de 175.000 persones.

L'evolució històrica de la població de l'àmbit ha propiciat la consolidació de 6 municipis que, tot junts, concentren el 50% dels habitants de les quatre comarques.

Tanmateix, la ciutat que té atribuïdes les funcions de capital administrativa d'aquest àmbit, Tortosa, només reté el 19% de la població mentre que Amposta en reté el 10%.

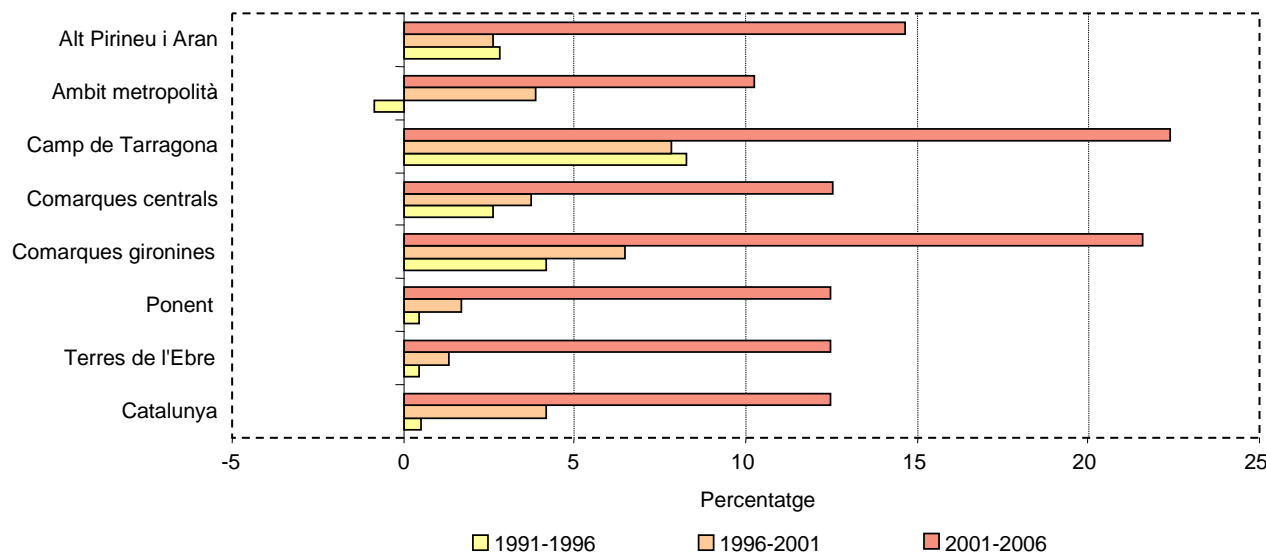
Aquesta distribució de la població configura una certa àrea amb to urbà i plurimunicipal a les comarques costaneres, que contrasta amb les comarques de l'interior, poc poblades i amb pocs nuclis amb volums demogràfics significatius.

La passada dècada dels noranta, les Terres de l'Ebre no ha estat un territori amb regressió demogràfica, però el seu creixement en termes relatius no ha estat mai superior a la mitjana de Catalunya, a diferència d'altres àmbits territorials on l'impacte dels nous habitants ha estat més elevat, com es pot apreciar en el gràfic *El creixement relatiu dels àmbits funcionals, 1991-2006*.

A diferència del Camp de Tarragona o de les Comarques gironines, que lideren la dinàmica demogràfica dels sis àmbits territorials de planificació d'aquest període, les Terres de l'Ebre ha estat el que ha tingut un creixement relatiu més baix.

Des del 2001 fins el 2006, aquest ha estat, des d'aquesta perspectiva, equiparable a la dinàmica mitjana de Catalunya i tots dos se situen per damunt del 12%.

GRÀFIC. El creixement relatiu dels àmbits funcionals, 1991-2006

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, Censos i padrons dels anys respectius.

Això recorda el fet que el segle XXI s'ha iniciat amb un creixement demogràfic relativament alt per al conjunt català, que contrasta fortament amb les baixes dinàmiques de finals del segle XX i que les Terres de l'Ebre han aconseguit participar d'aquest creixement global de població.

A escala comarcal, en la passada dècada dels noranta, dues de les comarques ebrenques es trobaven en el grup de les dinàmiques negatives: la Ribera d'Ebre i la Terra Alta, amb pèrdues de població encara significatives en termes relatius (-6%, en ambdós casos).

Aquesta pèrdua de població es va mantenir al llarg de tota la dècada dels noranta fins que les dades del 2006 van confirmar el canvi de signe de les dues comarques: la Ribera d'Ebre guanya el mateix nombre d'habitants en cinc anys, 1.400, que són els que havia perdut en els 10 darrers, mentre que la Terra Alta en guanya una mica més de 100.

En la dinàmica oposada, i en termes relatius, són les comarques del Baix Ebre i el Montsià les que han experimentat els creixements més significatius.

Des de la perspectiva del pes territorial en relació a Catalunya, els únics àmbits de planificació que, a nivell demogràfic n'estan guanyant són el Camp de Tarragona i les Comarques gironines. Tot i que la resta d'àmbits territorials guanyen població, no s'aconsegueix que aquest guany indiqui inflexions significatives en termes de redistribució demogràfica en cap altre dels àmbits funcionals.

La població de les Terres de l'Ebre, tot i haver-se incrementat, ha disminuït lleugerament el seu pes territorial en relació a Catalunya (2,49% el 2006 contra 2,56% el 1991).

A nivell comarcal, si s'analitza la posició de les comarques ebrenques en relació al seu propi àmbit es pot observar que en els darrers quinze anys els pesos territorials es mantenen força estables i la posició comarcal varia poc: el Baix Ebre i el Montsià són capdavanteres, amb un 43% i un 36% de la població de l'àmbit respectivament, mentre que la Ribera d'Ebre i la Terra Alta mantenen el tercer i quart lloc respectivament amb un 12% i un 7% de la població el 2006.

Cal observar que, mentre les dues primeres comarques mantenen o incrementen lleugerament el seu pes territorial, les dues segones en perden, malgrat els guanys positius de població d'ambdues. En els darrers quinze anys, la Ribera d'Ebre n'ha reduït la participació demogràfica en gairebé 2 punts en el conjunt territorial, mentre que la Terra Alta ho ha

fet en 1,5 punts. Aquesta tendència pot indicar que, els creixements positius de la població s'estan concentrant a les dues comarques costaneres.

Si s'entra en l'anàlisi municipal dins de cada comarca, la situació demogràfica del darrer decenni estudiat es pot resumir de la manera següent:

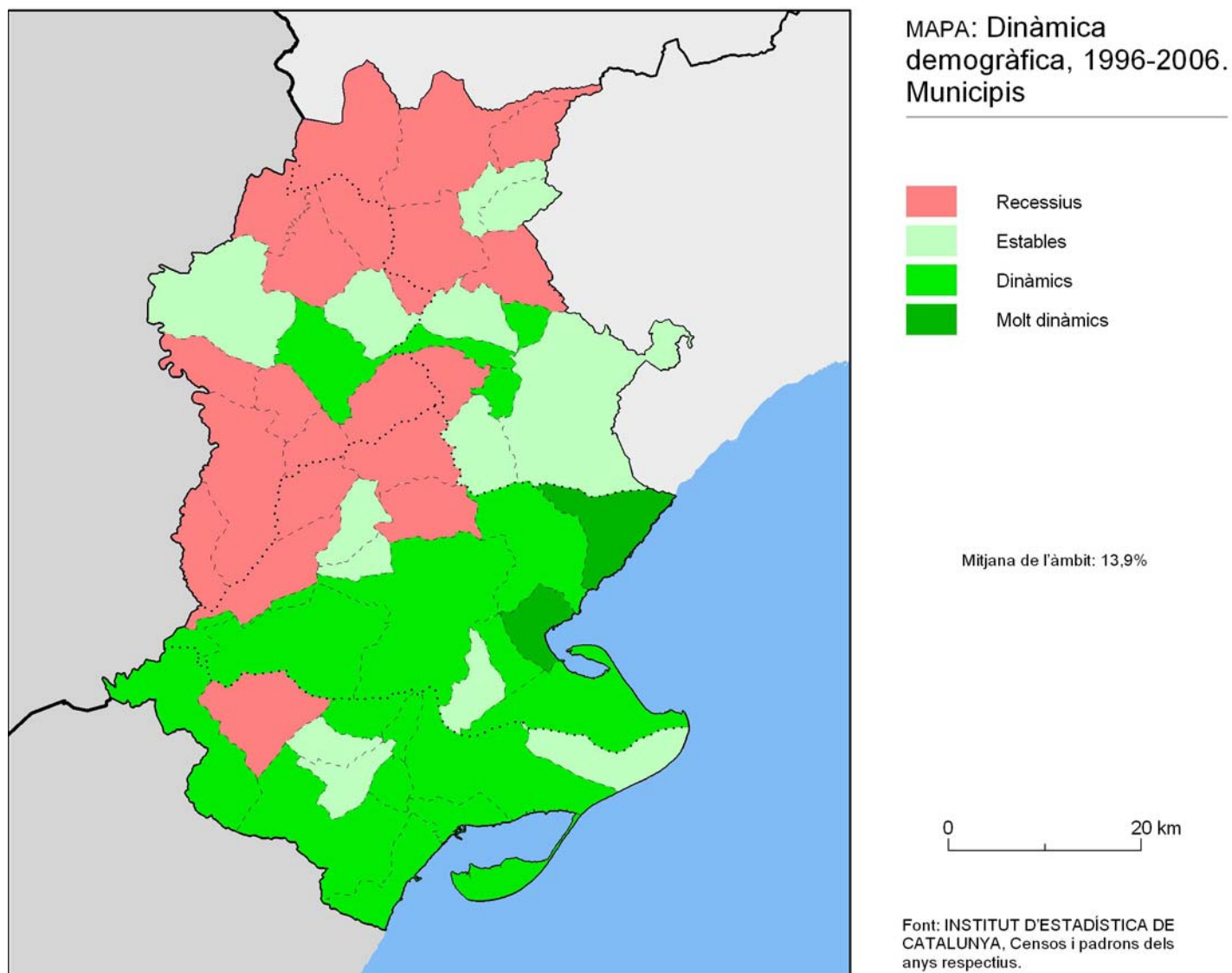
- Al Baix Ebre, quatre són els municipis que mantenen un creixement negatiu: Alfara de Carles, Benifallet, Paüls i Tivenys.

Són municipis de l'interior, gairebé tots fronterers amb la Terra Alta, on els relleus esdevenen més abruptes ja sigui pels estreps dels Ports o els de Cardó-Boix i tots tenen menys de 1.000 habitants.

La resta de la comarca ja presenta una dinàmica positiva que està encapçalada per Roquetes, l'Ampolla i l'Ametlla de Mar.

- A la comarca del Montsià, només hi ha un municipi amb creixement negatiu: Mas de Barberans; la resta presenten una dinàmica positiva, que es distribueix de forma força repartida entre Amposta, Ulldecona, Alcanar i Sant Carles de la Ràpita.

Tot i que Amposta és la capital comarcal, la seva dinàmica no sobresurt en relació amb els altres municipis esmentats.

- A la Ribera d'Ebre, Flix, Riba-roja d'Ebre, Ascó, la Palma d'Ebre, Garcia i Miravet són els municipis que continuen presentant un creixement negatiu.

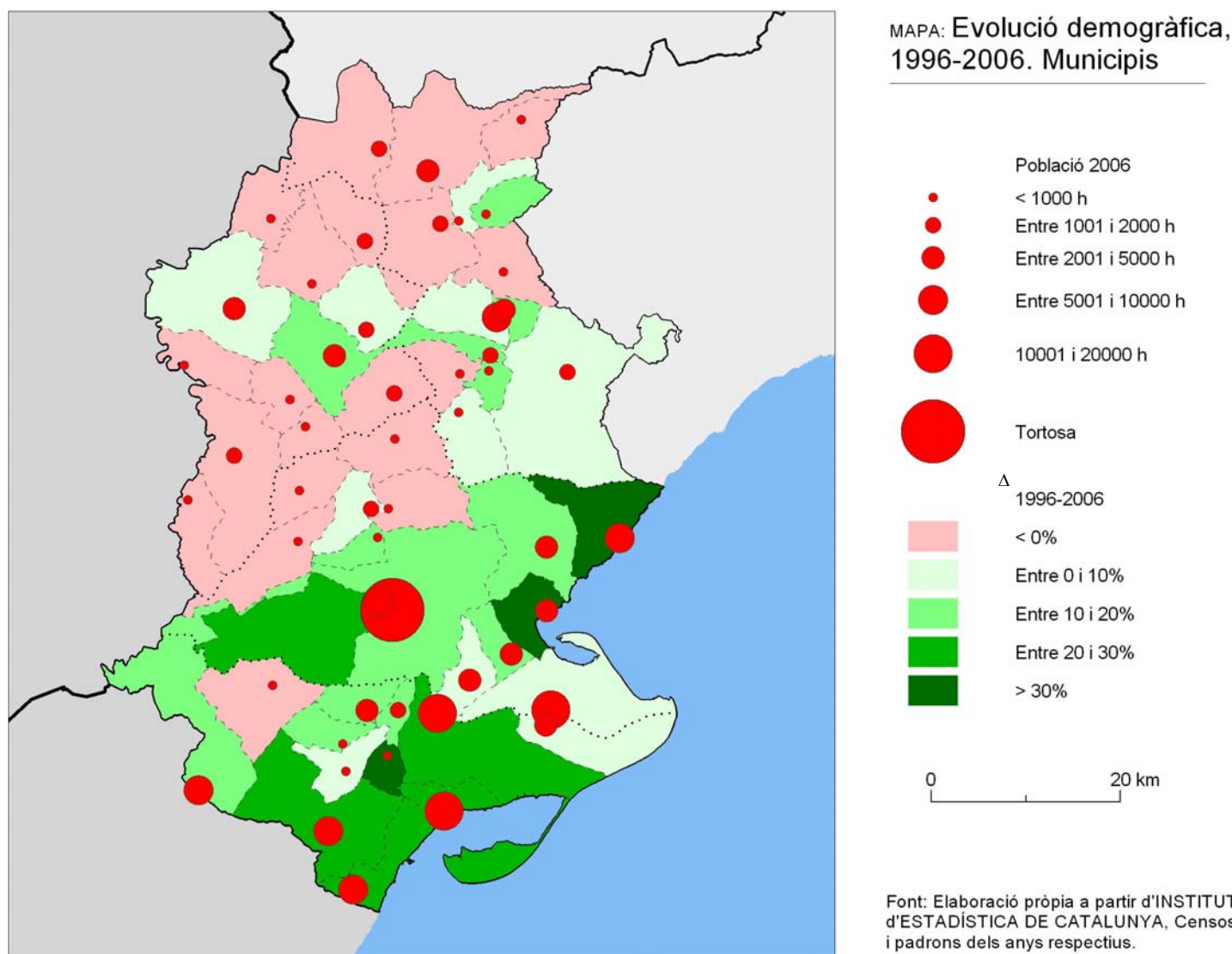
Excepte Miravet, tots es troben al nord de la comarca i tres d'ells, això és Flix, Riba Roja i Ascó, són municipis grans en relació a la mida comarcal i tots tenen més de mil habitants a més de ser llocs amb trajectòria industrial i energètica.

La Torre de l'Espanyol i Vinebre són dos municipis petits on l'arribada de nova població ha tingut un impacte notable sobre un volum més aviat escàs i apareixen com una illa a la zona amb creixement negatiu de la comarca. La resta de municipis tenen un creixement positiu i es troben bàsicament al centre i sud del territori comarcal.

La zona amb creixement més dinàmic es concentra a Móra la Nova, Benissanet i Ginestar, dinàmiques que reforcen la, més aviat, baixa de la capital comarcal, Móra d'Ebre.

- Si alguna cosa caracteritza la Terra Alta és el predomini de municipis demogràficament recessius. Dins d'aquest grup n'hi ha tres de més de 1.000 habitants que mantenen pèrdues demogràfiques i que són: la Fatarella, Horta de Sant Joan i el Pinell de Brai.

De fet, només Batea, Gandesa i Corbera d'Ebre se situen en la franja positiva del creixement. En aquest cas, cal remarcar que la capital comarcal es destaca perquè sí que està actuant com a polaritzador del creixement demogràfic.

Si bé encara és difícil establir conclusions sobre els creixements de població que es recullen a les fonts de dades més actuals, la dinàmica fins al 2006, data que facilita les comparacions quinquennals i decennals, ha estat la següent:

- Totes les comarques de les Terres de l'Ebre ja tenen un creixement positiu, fins i tot la Terra Alta.
- El volum de creixement de nova població en el primer quinquenni del segle XXI és sis vegades superior que el de tot el decenni anterior.
- El primer quinquenni del segle XXI, el Montsià i el Baix Ebre reben uns volums demogràfics similars.
- Tot i les recuperacions demogràfiques de les comarques de l'interior, el seu buidat humà ha estat tant constant al llarg del temps que encara no es pot valorar correctament la incidència que aquest canvi de tendència pot significar tant en el conjunt de l'àmbit funcional com per a la comarca mateixa.

A la Terra Alta, s'haurà de valorar la repercussió territorial que pot tenir el binomi municipi petit-creixement negatiu mentre que a la Ribera d'Ebre, s'haurà de seguir el comportament d'aquesta evolució demogràfica que a hores d'ara li ha permès recuperar el volum demogràfic de 1991.

- Al conjunt de les Terres de l'Ebre, el creixement demogràfic està concentrat a les comarques costaneres, però, a diferència d'altres territoris, no hi ha una polarització excessiva sobre cap municipi.

Tortosa ha quedat una mica aïllada de les dinàmiques globals que s'han traslladat a gairebé tots els municipis situats en el corredor mediterrani d'infraestructures viàries, que, a més són turístics, o que tenen una certa especialització industrial.

- Cal destacar la franja de creixement negatiu que afecta el nord del Baix Ebre, el sud de la Terra Alta i el nord d'aquesta comarca i de la Ribera d'Ebre. Municipis petits, en àrees relativament muntanyoses i en contacte amb una altra zona poc dinàmica fins a la data, el sud del Segrià.
- L'any 2008, la població de les Terres de l'Ebre continuava creixent: en conjunt hi vivien 189.091 persones, fet que representa un 6% d'increment en relació amb el 2006.

El 50% dels 11.000 nous habitants empadronats entre el 2006 i el 2008 va triar el Montsià, amb un total de població de més de 71.000 persones; el 42% van anar al Baix Ebre, amb prop de 81.000 persones; i la resta es van distribuir entre la Ribera d'Ebre, que ha assolit els gairebé 24.000 habitants i la Terra Alta, que va guanyar 170 habitants, fet que la va deixar pràcticament amb la mateixa població, 12.800 persones.

QUADRE. Evolució de la població, 2001-2008

Àmbit	2001	2008	Δ 2001-2008
Baix Ebre	66.369	81.304	14.935
Montsià	57.550	71.058	13.508
Ribera d'Ebre	21.656	23.844	2.188
Terra Alta	12.196	12.885	689
Terres de l'Ebre	157.771	189.091	31.320
Catalunya	6.343.110	7.364.078	1.020.968

- De nou es posa en relleu que el creixement demogràfic d'aquests vuit primers anys del segle XXI ha estat especialment important per al conjunt d'aquestes comarques.

Entre el 2001 i el 2008 s'han empadronat més de 31.000 persones que han representat un increment de prop del 20% de la població.

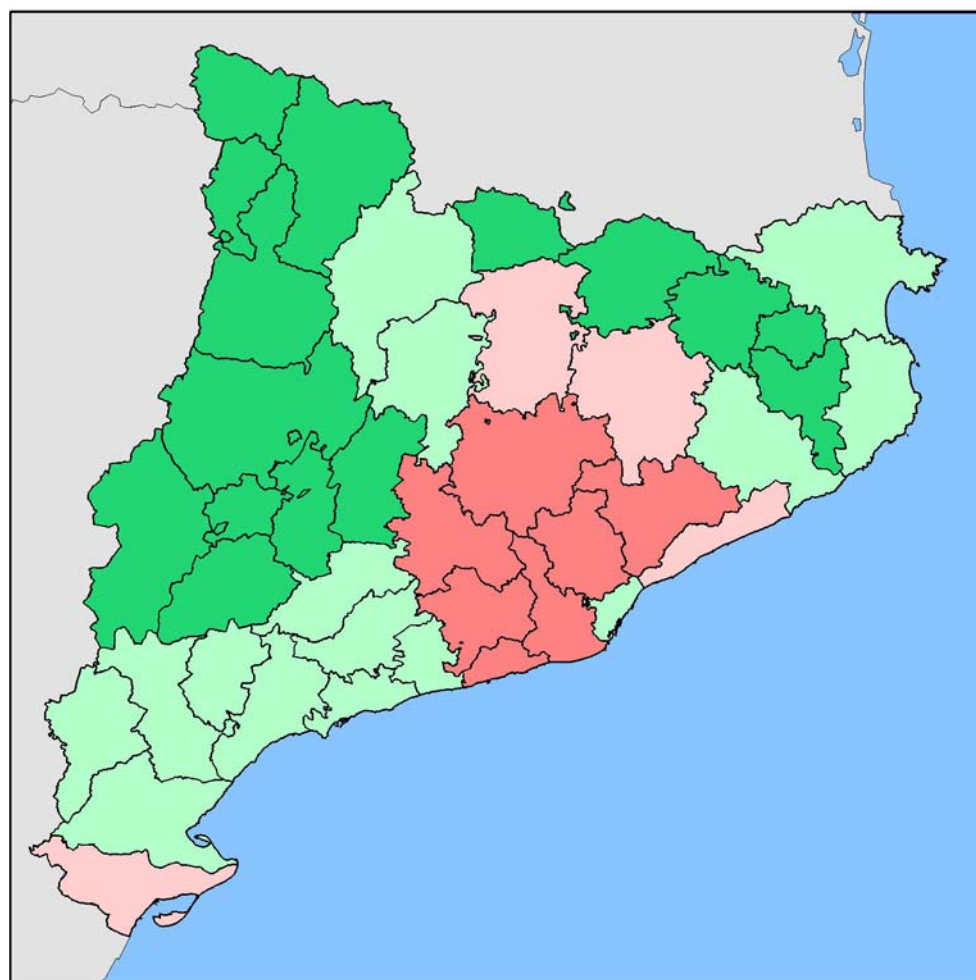
Aquest creixement absolut supera amb escreix qualsevol dels valors de la darrera dècada del segle XX, manté totes les comarques en el cantó positiu de la dinàmica i mostra l'atracció residencial similar que tant exerceix el Baix Ebre com el Montsià respecte de la població que hi va a viure.

5.2.2. Estructura social: un territori demogràficament envellit que ha aturat el seu èxode demogràfic i ha diversificat la naturalesa de la població

A hores d'ara, a l'àmbit de les Terres de l'Ebre s'estan configurant unes particularitats socials específiques d'aquest territori que sembla que estan conformant una dinàmica social diferenciada per la posició comarcal: un interior més envellit i amb dinàmiques relacionades amb la seva característica més rural davant d'un litoral més dinàmic i amb activitats més diversificades.

Els indicadors que es prenen en consideració a l'hora d'analitzar l'estructura social de les Terres de l'Ebre són: la renda familiar disponible, l'envelliment, la migració i les llars.

La renda familiar disponible és la macromagnitud que mesura els ingressos que disposen els residents d'un territori per destinar-los al consum o a l'estalvi.

MAPA: Renda familiar disponible comarcal, 2002

- Molt per sobre la mitjana (>110)
- Per sobre de la mitjana (100-110)
- Per sota de la mitjana (95-100)
- Molt per sota la mitjana (<95)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, 2002.

Aquesta renda no depèn solament dels ingressos dels membres de les famílies, directament vinculats a la retribució per la seva aportació a l'activitat productiva, sinó que també l'influeix l'activitat de l'administració pública mitjançant els impostos i les prestacions socials.

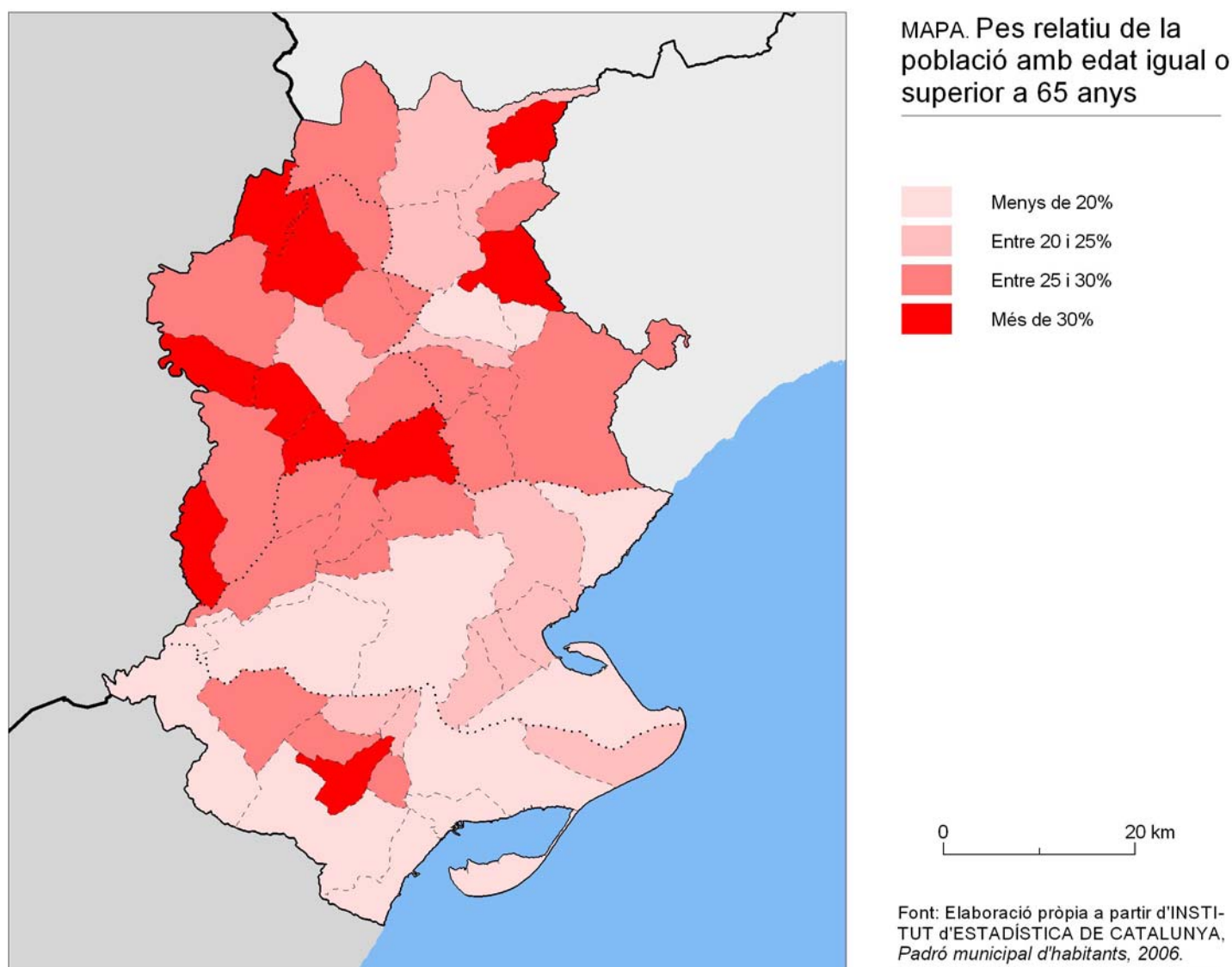
Com que és una variable comarcal, el seu tractament i anàlisi permet posicionar la riquesa global dels habitants de les Terres de l'Ebre en relació amb Catalunya.

L'any 2002, les quatre comarques de les Terres de l'Ebre tenien una renda familiar disponible força homogènia.

Només el Montsià se situava una mica per sota de la mitjana catalana amb una renda que voltava el 96,4% d'aquesta, mentre que les altres tres comarques es trobaven per sobre, amb una renda per càpita d'entre el 100,3 i el 104,6%.

L'envelliment és un indicador relacionat essencialment amb l'estructura de la població, però que pren significació territorial perquè un predomini de gent gran generalment implica dinàmiques socials i econòmiques baixes i predetermina els equipaments i els serveis socials que seran necessaris per atendre la majoria de la població resident.

L'envelliment sense renovació generacional pot introduir dificultats en el funcionament de les activitats econòmiques, lentitud en els processos de transformació i renovació dels sistemes de producció i el progressiu buidament dels espais actualment habitats.

Al conjunt de l'àmbit, l'any 2006 el grup de joves (0-14 anys) ha patit un retrocés de gairebé 4.000 efectius en relació a 1991.

Aquest fet no és diferent a la dinàmica de Catalunya, on aquest grup també ha retrocedit amb la consegüent reducció de la participació del grup de joves en les estructures d'edat de cada àmbit territorial.

En canvi, s'han incrementat els grups d'adults i vells, i sembla que s'avança cap a una societat amb un pes progressivament més elevat d'aquests grups, com mostra el fet que l'augment de gent gran hagi estat de més de 35.000 persones.

Això es reflecteix en l'increment del pes relatiu del grup en l'estructura d'edats comarcal que, en relació a Catalunya, és superior a totes les comarques; tanmateix, cal remarcar que el Baix Ebre i el Montsià presenten uns índex d'envelliment inferiors a la mitjana de l'àmbit, mentre que la Terra Alta el té elevat.

QUADRE. Envelliment, 2006

	Grans grups d'edat 2006			Índex d'envelliment
	0-14 anys	15-64 anys	65 anys i més	
Baix Ebre	12,9	67,5	19,6	152
Montsià	13,3	67,9	18,8	141
Ribera d'Ebre	11,7	65,5	22,7	194
Terra Alta	10,6	62,6	26,8	254
Terres de l'Ebre	12,7	67,0	20,3	159
Catalunya	14,1	69,4	16,5	116

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Cens de població 2001*.

La migració és un indicador demogràfic que està esdevenint vital en els processos de renovació de la població, tant de les Terres de l'Ebre com de Catalunya considerada globalment.

En un context de creixement natural francament regressiu per raó de la mortalitat associada a la presència destacada de gent gran i per les pautes de baixa natalitat del conjunt de la societat catalana, la migració ha esdevingut la forma més comuna de creixement demogràfic.

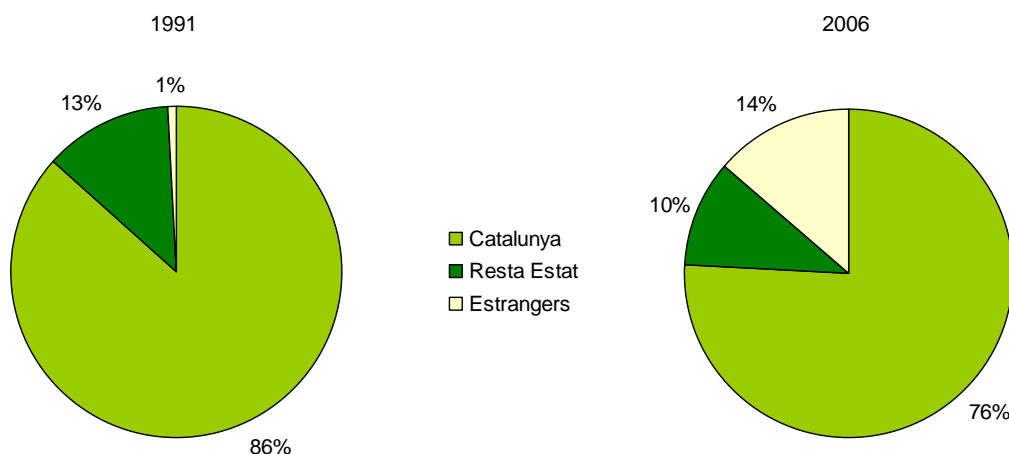
A Catalunya, els fluxos de migrants que participen en les dinàmiques demogràfiques tenen dos orígens bàsics: d'una banda, hi ha la migració externa, que té com a actors la població estrangera que ve a treballar al país, i d'una altra banda, hi ha una migració interna originada per la mobilitat que generen els canvis de residència dins del territori de Catalunya.

El gràfic *Evolució de la naturalesa de la població de les Terres de l'Ebre entre 1991 i 2006* mostra clarament com, en 14 anys, la presència d'estrangers s'ha incrementat i ha diversificat la naturalesa de la població que resideix a les Terres de l'Ebre.

A Catalunya, el promig d'estrangers sobre la població estava al voltant del 13% l'any 2006; a les Terres de l'Ebre, el Baix Ebre i el Montsià superen aquest percentatge, amb la presència de més d'un 15% de la seva població resident nascuda fora de l'Estat espanyol.

En valors absoluts, el total del col·lectiu estranger el conformen unes 25.000 persones empadronades, el 80% de les quals viu repartida a parts gairebé iguals a les dues comarques abans esmentades.

GRÀFIC. Evolució de la naturalesa de la població de les Terres de l'Ebre entre 1991 i 2006

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Cens de població 1991 i Padró d'habitants 2006*.

La composició de les llars mostra l'estructura familiar predominant i com les famílies necessiten disposar-se i disposar de l'habitatge. A les Terres de l'Ebre l'any 2001 s'han comptabilitzat unes 6.200 llars noves en relació a 1991.

El primer que es pot constatar és que, malgrat el baix increment de població que hi ha entre el 1991 i el 2001 (1,81%), es formen llars (12%).

Una part de l'explicació resideix en la reducció progressiva de la dimensió de les famílies; aquest fet és universal a tot Catalunya en la darrera dècada del segle XX i a les Terres de l'Ebre significa que el 2001 hi ha un nivell mitjà d'ocupació proper a les 2,8 persones per habitatge.

Tot i que les llars familiars continuen formant el gruix d'aquest indicador, cal destacar que, en la dinàmica de formació de llars, són només 1.700 les que es poden comptabilitzar com a noves famílies mentre que més de 4.000 han incrementat el grup d'unipersonals. De ben segur que aquest increment de les formes de vida unipersonals està relacionat amb la gent gran que es va quedant sola a l'habitatge que ja ocupava.

QUADRE. Llars, 2001

	Llars familiars		Llars no familiars		Total llars	Nivell mitjà d'ocupació
			Unipersonals	Total		
Baix Ebre	18.594	4.491	4.698	23.292	2,83	
Montsià	16.373	3.808	4.022	20.395	2,82	
Ribera d'Ebre	6.006	1.651	1.716	7.722	2,80	
Terra Alta	3.320	807	829	4.149	2,94	
Terres de l'Ebre	44.293	10.757	11.265	55.558	2,83	
Catalunya	1.803.465	484.624	512.391	2.315.856	2,72	

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Cens de població 2001*.

Els indicadors d'envelliment, migració i formació de llars considerats donen informació succinta i concreta d'alguns aspectes relacionats amb l'estructura social de les Terres de l'Ebre :

- El mapa municipal de l'envelliment mostra la presència territorial del grup de 65 anys i més i, de nou, cal destacar les dues grans àrees de les Terres de l'Ebre.

Alfara de Carles, Aldover, Tivenys, Rasquera i Tivissa marquen una mena de diagonal territorial de l'envelliment.

Al nord d'aquesta diagonal els percentatges de gent gran sobre els totals de població municipal són elevats tot i que a la Ribera d'Ebre hi ha un grup de municipis, format per les dues Móra, Ascó i Flix, relativament menys envellits.

Al sud de la diagonal, els percentatges de gent gran són sensiblement més baixos, però cal destacar la zona de Godall, amb uns percentatges d'envelliment similars als del nord.

- La immigració estrangera ha implicat la diversificació de la naturalesa de la població de les Terres de l'Ebre; l'any 2006 hi predominen poblacions vingudes de dos grans àmbits territorials: el continent africà i l'Europa de l'est, que aporten respectivament unes 5.000 persones mentre que els estrangers originaris de la Unió Europea conformen un col·lectiu de 4.500 persones.

L'anàlisi de les dades sobre els moviments migratoris interns de l'any 2006, això és, els intercanvis de població catalana i espanyola en relació a les Terres de l'Ebre, mostra que aquest és un territori poc atractor per a ambdós col·lectius.

El saldo global d'aquell any és de 908 persones, del qual, un 74% va a parar al Montsià.

La major part del saldo migratori intern està format per persones que provenen de Catalunya mentre que els intercanvis de població amb la resta d'Espanya donen un balanç força baix quan no negatiu, com a la Ribera d'Ebre o la Terra Alta.

Aquesta comarca continua amb un saldo migratori negatiu en relació a Catalunya o l'Estat espanyol, fet que indica que no ha esdevingut atractora de la població veïna i això porta a pensar que el creixement positiu que reflecteixen les dades padronals és fruit de la població immigrada que s'hi instal·la.

- En el Cens d'habitatge de l'any 2001 es detecta que l'increment del parc recau en l'habitatge no principal i es dona la coincidència que parc principal i formació de llars s'incrementen en la mateixa proporció, 12%.

Tanmateix, cal remarcar que el pes de l'increment de llars recau en l'habitatge unipersonal.

El grup de llars no familiars amb una persona sola s'incrementa en 4.000 unitats, mentre que el de familiars només ho fa en 1.642 unitats.

5.2.3. Activitat econòmica: una base agrària que es pot combinar amb un potencial de recursos turístics encara per explotar

5.2.3.1. Consideracions generals

A l'hora de caracteritzar les Terres de l'Ebre segons la seva especialització econòmica es poden emprar diversos indicadors que, des d'una perspectiva teòrica, perfilen les diferents especialitats territorials de cada comarca.

Aquí, aquesta especialització s'ha caracteritzat a partir del valor afegit brut (VAB, d'ara endavant) de 2001, variable macroeconòmica que explica la riquesa generada per cada sector d'activitat econòmica a nivell comarcal, però també cal destacar l'aportació que representa l'anàlisi de la dinàmica i distribució territorial dels llocs de treball localitzats.

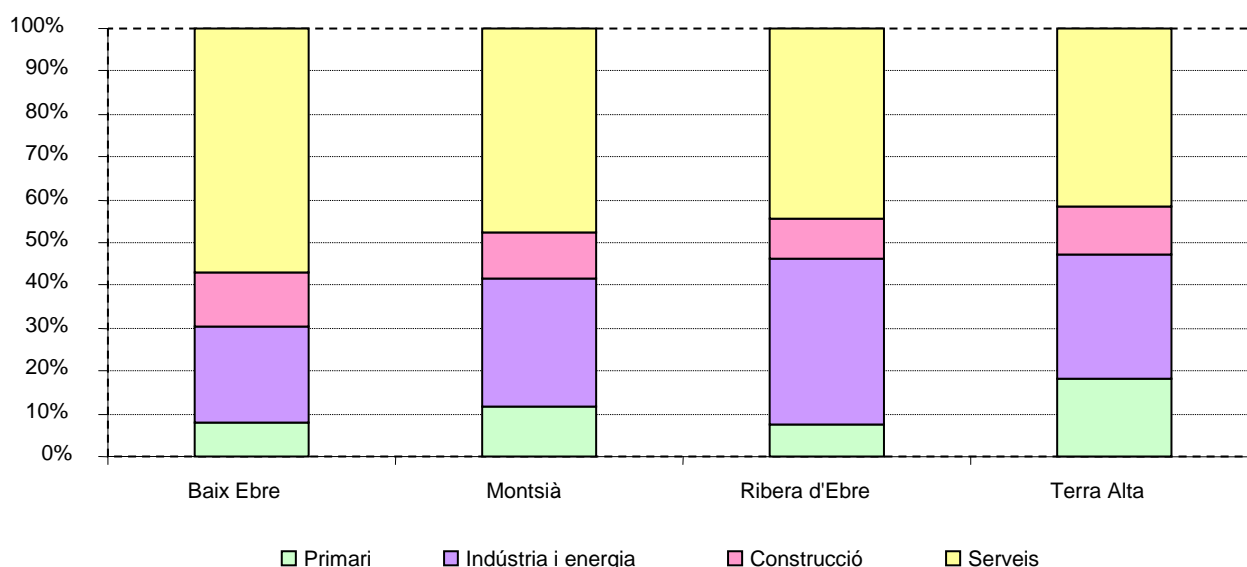
QUADRE. VAB, ocupació, productivitat i llocs de treball, 2001. Terres de l'Ebre i Catalunya

	Terres de l'Ebre				Catalunya			
	VAB (%)	Ocupats (%)	Productivitat (€/ocupat)	Llocs de treball localitzats (%)	VAB (%)	Ocupats (%)	Productivitat (€/ocupat)	Llocs de treball localitzats (%)
Agricultura, ramaderia i pesca	10,6	15,4	24.649	15,4	1,6	2,5	24.584	2
Energia	7,3	1,7	154.509	-	2,9	0,7	151.581	-
Indústria	21,9	19,1	41.091	-	25,9	24,5	41.091	-
Indústria i energia	29,2	20,8	50.263	22,8	28,8	25,2	44.327	26
Construcció	11,9	14,7	28.898	11,4	7,7	10,4	28.898	9
Serveis	52,8	49,2	38.488	50,5	66,3	62,0	41.391	63
SIFMI *	-4,4				-4,4			
Total	100	100	35.824	100	100	100	38.720	100

* SIFMI és la producció dels serveis d'intermediació financera que no es cobren explícitament.

Font: INSTITUT D'ESTUDIS TERRITORIALS (2005), *L'especialització productiva de les Terres de l'Ebre* i INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Cens de població, 2001* per als llocs de treball localitzats.

GRÀFIC. VAB per sectors d'activitat econòmica, 2001

Font: INSTITUT D'ESTUDIS TERRITORIALS (2005), *L'especialització productiva de les Terres de l'Ebre*.

Aquesta variable, que s'obté dels censos i padrons, permet estudiar la concentració i evolució de la localització de l'activitat econòmica a escala municipal i determinar aquells centres que, a partir de la seva capacitat d'atracció laboral, esdevenen pols d'activitat econòmica en el territori i que articulen àrees de mercat de treball al seu voltant.

També s'esmenten les actuacions industrials de promoció pública de l'Institut Català del Sòl que, amb la seva presència i desenvolupament, contribueixen a fixar activitat econòmica en el territori.

Finalment, l'evolució de les diferents activitats econòmiques ha configurat espais territorials i urbans amb dinàmiques de creixement contraposades, alguns dels quals poden ser transformats a partir de projectes que, en cas d'esdevenir viables, incidiran en la modificació dels perfils d'especialització econòmica.

Segons un informe de l'Institut d'Estudis Territorials, l'any 2001 l'especialització econòmica de les Terres de l'Ebre requeria en el sector serveis, que van generar el 53% del seu VAB.

Entre els subsectors que donen l'empenta al predomini del serveis, hi destaquen les branques que estan lligades al sector turisme: el comerç (12% del VAB i 16% dels ocupats) i l'hostaleria (6,4% de VAB i 16% d'ocupats), com també les immobiliàries i els serveis a les empreses (9% del VAB i 5% d'ocupats).

El gruix del sector el conformen els serveis a les empreses, que inclouen les activitats jurídiques i comptables, els serveis tècnics d'enginyeria i arquitectura, la publicitat, i la selecció i col·locació de personal, entre altres.

Tanmateix, cal destacar que, en comparació amb Catalunya, les Terres de l'Ebre es continuen distingint per la seva especialització energètica i que el sector agrari contribueix de forma notòria a la generació de riquesa malgrat la reducció de l'ocupació.

En canvi, en el conjunt de l'economia catalana, les Terres de l'Ebre només aporten prop del 2,5% del valor de la producció global, però el 15% del valor de la producció agrària surt d'aquest àmbit i, dins d'aquesta, cal distingir especialment la pesca, que aporta el 26% del total produït al país.

Al dia d'avui, les Terres de l'Ebre tenen plantejats alguns reptes que podrien modificar la seva productivitat agrària: el canal Xerta-Sènia, que és un projecte que hauria de transformar 16.000 ha de sòl agrari cap al regadiu i que afectaria les comarques del Baix Ebre i el Montsià.

A més d'aquesta transformació, també es preveu el desenvolupament del regadiu de la zona de l'Aldea-Camarles i altres més puntuals. Totes aquestes actuacions anirien encaminades a millorar la productivitat dels conreus.

Pel que fa a l'especialització energètica mencionada, tot i que el gruix de la producció recau en les fonts clàssiques, cal esmentar la difusió creixent de les renovables i, en particular, la eòlica, que, contínuament i progressiva, va prenent cos de manera destacada en aquestes comarques.

Al mateix temps, també s'està detectant un nou flux de població associat a la construcció d'habitatges i camps de golf per a segones residències i lleure que afecta sobretot els municipis litorals i que està canviant el perfil dels municipis de platja, tant per l'increment del parc d'habitatges construït com per l'estacionalitat dels visitants.

Aquest canvi en el perfil turístic de les comarques de l'Ebre, on fins ara la demanda turística era més aviat escassa, ha anat acompanyat per la transformació il·legal d'un gran nombre de barraques agrícoles en habitatges, procés que acostuma a comportar el tancament impermeable al pas de fauna del terreny en què s'assenta la construcció i l'abandonament dels conreus.

Finalment, cal tenir en compte l'aposta turística que s'està concentrant en el relançament de la navegabilitat pel riu Ebre i en la creació d'una sèrie de productes que poden millorar i diversificar la imatge turística de les Terres de l'Ebre centrada, sobretot, en les activitats al voltant del mar, en la singularitat del Delta o en ambdues a la vegada, com la marina seca anunciada en el terme municipal d'Amposta, a tocar del de Sant Carles de la Ràpita.

Cal recordar que a les Terres de l'Ebre hi ha un parc natural de recent declaració, el dels Ports, que per l'excepcionalitat dels seus paisatges, pot esdevenir un altre pol d'atracció per al turisme de natura en cas que es millori la seva gestió i projecció d'activitats.

Des de la perspectiva de localització de l'activitat econòmica, a les Terres de l'Ebre es concentra el 2% dels llocs de treball de Catalunya.

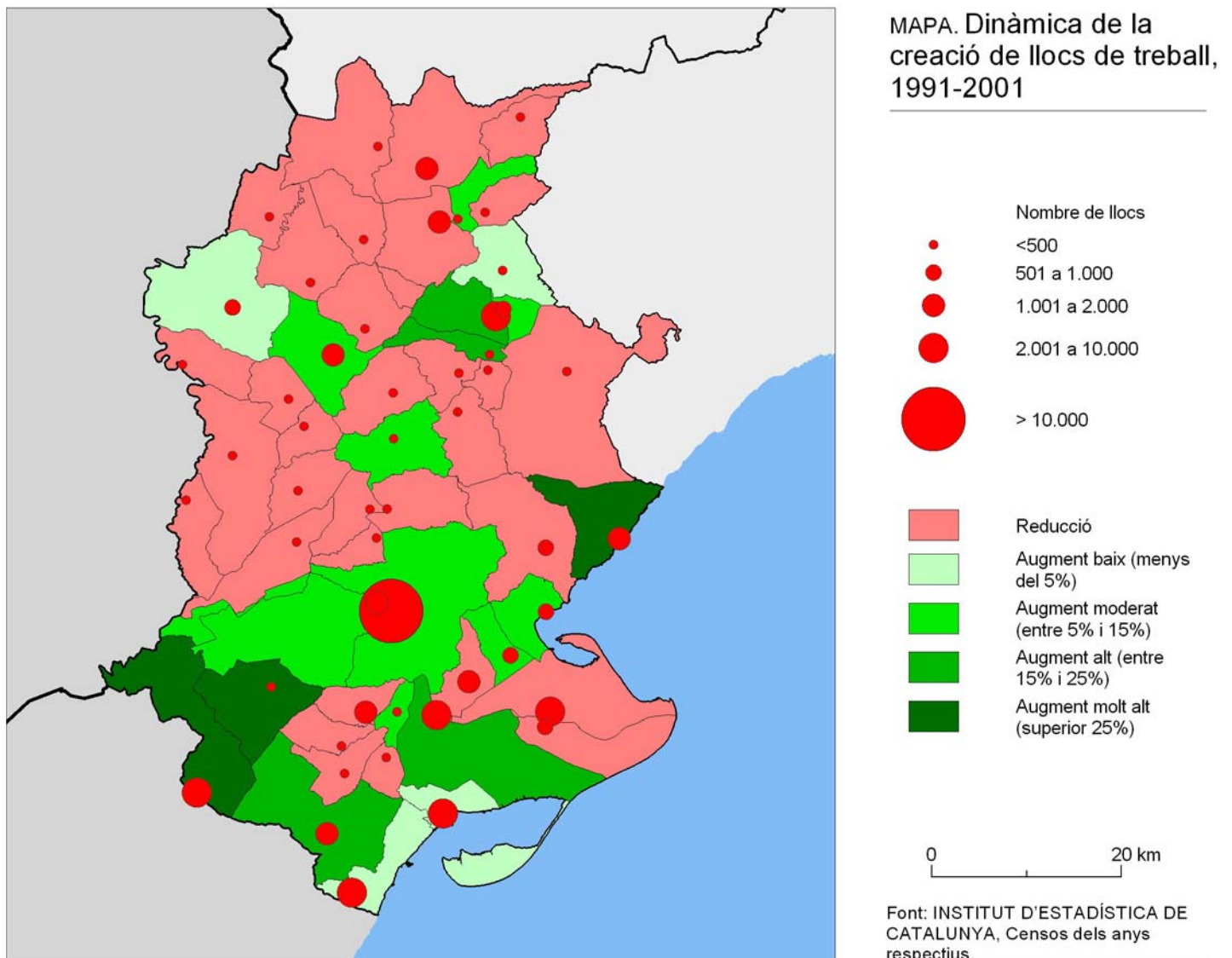
La dinàmica de la dècada dels noranta ha estat positiva en el conjunt de l'àmbit, amb un increment de més del 4% en relació al 1991 i que ha comportat una xifra total de prop de 54.000 llocs de treball el 2001.

El dinamisme en la creació de llocs de treball s'està concentrant a totes les capitals comarcals, tot i que cal remarcar que les comarques de l'interior presenten un increment de llocs de treball molt focalitzat en els termes municipals que es troben a prop de la N-420.

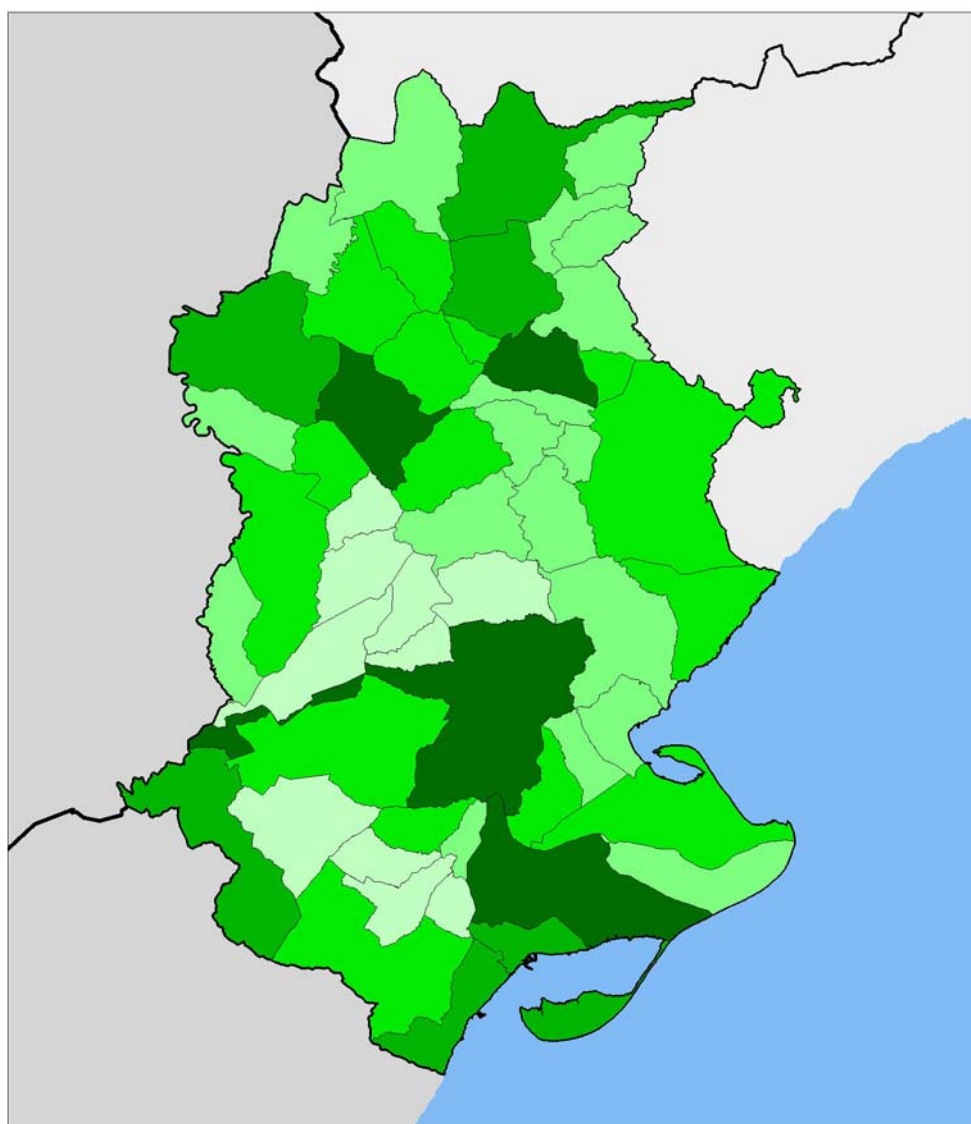
Les comarques litorals tenen un dinamisme més ampli territorialment en relació a aquesta variable tot i que cal remarcar que la creació d'ocupació s'acostuma a efectuar en aquells municipis que els concentren.

Per contra, 33 dels 52 municipis de les Terres de l'Ebre no aconsegueixen generar nous llocs de treball en el període estudiat.

La distribució d'aquest indicador és determinant per entendre les relacions funcionals de tipus laboral que s'estableixen entre els municipis de les Terres de l'Ebre.

MAPA: Distribució del llocs de treball comarcals, 2001

- Menys de l'1%
- Entre l'1% i el 5%
- Entre l'5% i el 10%
- Entre l'10% i el 20%
- Més del 20%

0 20 km

Font: INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, Cens de població, 2001.

5.2.3.2. El Baix Ebre

L'estructura productiva del Baix Ebre mostra que és una comarca dedicada als serveis, ja que aquest sector representa més del 59% del seu VAB. L'evolució de l'activitat entre 1991 i 2001 és, bàsicament, similar al conjunt de l'àmbit, on ha augmentat una mica el pes de l'agricultura i la indústria, mentre que la construcció ha disminuït. En canvi, el sector serveis, que ha crescut en termes de VAB en el conjunt de l'àmbit, s'ha mantingut constant en el Baix Ebre, encara que sí que ha crescut en termes d'ocupació.

El sector agrícola i la construcció tenen pesos superiors a la mitjana catalana, amb una productivitat agrària més elevada que la de Catalunya (24.584€/ocupat). De les branques dels serveis, cal destacar la preponderància del comerç, les immobiliàries, els serveis a les empreses i l'hostaleria.

Al Baix Ebre, Tortosa és el centre comarcal que pot arribar a oferir els serveis especialitzats més diversos i variats associats a un to urbà de certa entitat. Aquesta situació especial ve reforçada per la presència de la indústria, instal·lada des de fa temps a la capital, a més del possible desenvolupament logístic de la zona de l'Aldea. Cal dir que l'activitat agrària és la predominant en gairebé tots els municipis de la resta de la comarca i cal destacar els municipis que aprofiten l'Ebre per regar. Aquest predomini de l'agricultura ha generat una certa especialització en indústries agroalimentàries, especialment a Roquetes.

QUADRE. VAB, ocupació, productivitat i llocs de treball, 2001. Baix Ebre

	VAB (%)	Ocupats (%)	Productivitat (€/ocupat)	Llocs de treball localitzats (%)
Agricultura, ramaderia i pesca	8,5	12,0	24.710	33,64
Energia	3,6	0,9	135.365	
Indústria	19,6	16,7	41.091	
Indústria i energia	23,6	17,6	46.046	37,64
Construcció	13,3	16,0	28.898	40,29
Serveis	59,4	54,4	38.035	49,49
SIFMI *	-4,4			
Total	100,0	100,0	34.852	100

* SIFMI és la producció dels serveis d'intermediació financera que no es cobren explícitament.

Font: INSTITUT D'ESTUDIS TERRITORIALS (2005), *L'especialització productiva de les Terres de l'Ebre* i INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Cens de població, 2001* per als llocs de treball localitzats.

L'oferta turística està poc desenvolupada, tot i que al tradicional centre de l'Ametlla de Mar s'hi està afegint el creixement residencial de l'Ampolla i el Perelló. A hores d'ara, no hi ha una línia d'explotació dels recursos clara i aquests municipis continuen desenvolupant un model de segones residències, amb la particularitat de ser més acurades i integrades paisatgísticament que a altres indrets de la costa.

Al Baix Ebre s'hi localitza el 44% del llocs de treball de les Terres de l'Ebre. Tortosa, pel seu volum demogràfic i pel seu polígon industrial històric, és un centre amb una certa rellevància tant per l'àmbit funcional (25% dels llocs de treball) com per al comarcal (prop del 60%). En canvi, Roquetes, l'Ametlla de Mar i l'Aldea esdevenen centres laborals d'escala comarcal, amb més d'un 5% dels llocs de treball de la comarca cadascun. Els dos municipis veïns reforcen la centralitat laboral de Tortosa, ja que entre tots tres sumen el 70% del llocs de la comarca, fet que indica un potent nucli d'activitat. La dinàmica de la dècada dels noranta posa de manifest que l'Aldea ha perdut llocs de treball i que Benifallet manté una dinàmica positiva, tot i el poc pes del conjunt de la seva oferta laboral.

Un dels elements que afavoreix la concentració d'activitat econòmica industrial és l'existència d'àrees industrials ben equipades per acollir noves indústries. En el cas del Baix Ebre, l'actuació pública de sòl s'ha centrat en quatre municipis: l'Aldea, Camarles, Deltebre i Tortosa. Totes les actuacions promogudes per l'INCASOL estan venudes i el polígon Catalunya sud ha estat l'aposta més extensa, ja que es va voler que actués com a àrea de dinamització econòmica al voltant de la nova estació ferroviària de l'Aldea.

Del Baix Ebre cal destacar com a punts forts (Universitat Rovira i Virgili, 1999) la seva situació geogràfica, els paisatges naturals de cara al turisme, el riu Ebre, un sector agrari amb bones produccions i capacitat d'impulsar la indústria, i la implantació d'estudis universitaris. Com a punts febles, cal destacar l'envelliment i una dinàmica de creació de llocs de treball excessivament concentrada en uns pocs municipis, amb la necessitat consegüent de potenciar el sector serveis i la indústria de forma més extensa en el territori.

5.2.3.3. El Montsià

La comarca del Montsià es caracteritza per tenir una estructura productiva que, si bé està dominada en un 50% pels serveis, també presenta una alta participació de la indústria i l'energia, que tenen un pes en el VAB comarcal que sobrepassa el 30%. L'evolució d'aquesta estructura productiva entre 1991 i 2001 difereix de la de l'àmbit en el sentit que el pes del sector serveis, en termes de VAB, disminueix lleument, mentre que en el conjunt de les Terres de l'Ebre es dona la situació inversa.

QUADRE. VAB, ocupació, productivitat i llocs de treball, 2001. Montsià

	VAB (%)	Ocupats (%)	Productivitat (€/ocupat)	Llocs de treball localitzats (%)
Agricultura, ramaderia i pesca	12,4	17,9	24.675	49,96
Energia	5,8	0,8	247.273	
Indústria	25,2	21,9	41.091	
Indústria i energia	31,1	22,7	48.733	39,19
Construcció	11,3	13,9	28.898	40,20
Serveis	49,7	45,6	38.829	33,00
SIFMI *	-4,4			
Total	100,0	100,0	35.601	100,0

* SIFMI és la producció dels serveis d'intermediació financera que no es cobren explícitament.

Font: INSTITUT D'ESTUDIS TERRITORIALS (2005), *L'especialització productiva de les Terres de l'Ebre* i INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Cens de població, 2001* per als llocs de treball localitzats.

Malgrat això, ha de destacar-se que el pes del sector serveis ha crescut en termes d'ocupació durant el període d'estudi. D'altra banda, en termes de VAB, ha disminuït la construcció, ha crescut la indústria i s'ha mantingut constant l'agricultura.

La productivitat del sector energètic és elevada perquè dins d'aquest epígraf s'inclouen les activitats extractives, que representen el 72% de total d'aquesta branca l'any 2001.

La comarca del Montsià destaca per damunt de tot per l'especialització d'alguns dels seus municipis: la fabricació de mobles de la Sénia i Ulldecona, la indústria agroalimentària i del ciment a Alcanar, la pesca i el turisme a Sant Carles de la Ràpita, l'activitat extractiva a Masdenverge i una capital comarcal que ofereix uns serveis al seu entorn amb un dinamisme propi, però no amb prou grandària per trencar el predomini de Tortosa en aquest sector.

Tanmateix, cal destacar que al Montsià els sectors econòmics tenen una fortalesa pròpia i que l'especialització econòmica dels seus principals municipis dona al conjunt comarcal un equilibri propi, amb polaritats prou consolidades i diferenciades que creen un espai de producció econòmica singular que s'ajuda amb les energies que provenen de la zona immediata de Castelló.

Al Montsià s'hi localitza el 36% del llocs de treball de les Terres de l'Ebre. Amposta és un centre amb una certa projecció dins l'àmbit funcional (12% dels llocs de treball) que, amb un pes comarcal del 35%, esdevé el centre laboral més important.

Tanmateix cal destacar que Alcanar, Sant Carles de la Ràpita i la Sénia tenen més d'un 10% de llocs de treball localitzats als seus respectius municipis, la qual cosa crea un espai d'activitat econòmica d'especialització diversa i plurimunicipal. La dinàmica de la dècada dels noranta s'ha reafirmat amb intensitats diferents en aquests municipis, sense excepció.

Al Montsià, l'INCASOL ha promogut sòl industrial a Amposta, Santa Bàrbara, la Sénia i Ulldecona. L'any 2008 només s'estava preparant sòl industrial a Amposta, mentre que només quedava sòl per vendre a la Sénia; la resta d'actuacions ja estaven exhaurides.

Com a punts forts cal destacar el *clúster* industrial al voltant del moble, les potencialitats turístiques i l'estructura equilibrada de la dimensió i diversificació de les poblacions a la comarca. Com a punts febles cal destacar una població envellida malgrat el creixement demogràfic, la manca d'un sector terciari especialitzat i la necessitat d'equiparar les infraestructures hoteleres i de serveis necessàries per garantir un turisme de qualitat.

5.2.3.4. La Ribera d'Ebre

Si bé el sector amb més pes dintre de la comarca és el sector serveis, amb un 47% del VAB, la seva economia gira entorn a la indústria d'obtenció d'energia, no solament per la presència de les centrals hidroelèctriques de Riba-Roja i Flix, sinó també per les dues centrals nuclears del complex d'Ascó. Malgrat l'alta participació d'aquest sector en el VAB (23%), la seva contribució a l'ocupació total és de només un 7%, ja que no es tracta d'un sector intensiu en mà d'obra.

L'evolució de l'estructura productiva entre 1991 i 2001 ve determinada, principalment, per una important disminució del pes del sector energètic en el VAB de gairebé 22 punts percentuals, que és compensat en bona mesura per l'augment del pes del sector serveis d'aproximadament 14 punts percentuals.

Dintre del sector serveis destaquen les immobiliàries i els serveis a les empreses, amb un augment de la seva participació en el VAB comarcal de més de 5 punts percentuals. Aquest important creixement es pot desglossar a partir de les dades d'afiliats a la Seguretat Social, on s'observa com les altres activitats empresarials representen més del 80% del sector i les immobiliàries, en sentit estricte, un 4,7%. La resta de les branques que componen els serveis s'ha mantingut més o menys constant, o ha augmentat la seva participació en el VAB i en l'ocupació total de la comarca.

La Ribera d'Ebre té la seva concentració industrial en dos dels seus municipis: Flix i Ascó. Aquests dos municipis no tenen, però, una dinàmica de creació de llocs de treball gens positiva, ja que aquesta es concentra bàsicament a la capital comarcal, que actua com a municipi urbà de referència, tant per a la seva comarca com per a la Terra Alta.

A part d'aquests municipis, la resta tenen una forta especialització rural, mentre que el turisme està poc desenvolupat perquè al ser una comarca d'interior i no muntanyenca no genera el reclam suficient per entrar en el mercat actual.

A la Ribera d'Ebre s'hi localitza el 13% dels llocs de treball de les Terres de l'Ebre. La seva capital, Móra d'Ebre, és un centre laboral amb un pes relativament baix (4%) en el conjunt de l'àmbit funcional.

A escala comarcal, cal remarcar que aquest municipi hi concentra el 30% de l'activitat laboral i que, amb Móra la Nova, se situa per sobre del 40%. La dinàmica del darrer decenni mostra com el creixement dels llocs de treball es concentra a molts pocs municipis de la comarca; només Benissanet, Garcia i Vinebre, a banda de les dues Móra, generen nova activitat en els seus termes municipals, tot i que cal remarcar la petitesa laboral d'aquells tres municipis.

La promoció pública de sòl industrial en aquesta comarca s'ha concentrat a Benissanet, Flix, Móra d'Ebre, Móra la Nova i Tivissa. Totes les actuacions estan exhaurides excepte les de Flix i Tivissa.

QUADRE. VAB, ocupació, productivitat i llocs de treball, 2001. Ribera d'Ebre

	VAB (%)	Ocupats (%)	Productivitat (€/ocupat)	Llocs de treball localitzats (%)
Agricultura, ramaderia i pesca	7,8	12,8	24.522	11,88
Energia	22,5	7,0	130.872	
Indústria	18,2	18,0	41.091	
Indústria i energia	40,7	24,9	66.247	15,94
Construcció	9,4	13,2	28.898	11,84
Serveis	46,6	49,0	38.603	12,83
SIFMI *	-4,4			
Total	100,0	100,0	40.624	100,0

* SIFMI és la producció dels serveis d'intermediació financera que no es cobren explícitament.

La Ribera d'Ebre té com a punt fort un sector energètic molt desenvolupat i una tradició comercial assentada, podria desenvolupar les possibilitats que li ofereix el riu Ebre com a recurs natural i turístic i gaudeix d'un elevat nombre d'equipaments socials. Com a punts febles caldria dir que s'haurien de potenciar els serveis avançats, que hi ha una elevada dependència d'un nombre reduït d'empreses, una població envellida i en retrocés, i una baixa dinàmica en els llocs de treball.

5.2.3.5. La Terra Alta

A diferència de l'àmbit en el seu conjunt i de Catalunya, el sector serveis a la comarca no arriba a representar el 50% de l'activitat econòmica, tot i que té un pes molt important dins el conjunt comarcal: el 43% del VAB, però no tant en termes d'ocupació (37%). Menció apart mereix el sector agrícola, que representa un 19% del VAB i un 26,6% de l'ocupació total, sent, per tant, la comarca de l'àmbit amb més pes d'aquest sector en l'estructura productiva. D'altra banda, els grans sectors de la indústria i la construcció tenen pesos bastant significatius, tant a nivell de VAB com a nivell d'ocupació, i representen entre ambdós el 37% del VAB comarcal.

El VAB a la Terra Alta ha crescut a una taxa real anual de l'1,9%, situant-se així en el segon lloc de l'àmbit, després del Montsià, en termes de dinamisme econòmic. Dintre dels diferents sectors, els serveis i la indústria han liderat aquest creixement, amb unes taxes reals anuals del 3,3% i del 2,6%, respectivament. L'agricultura ha tingut un creixement inferior a la mitjana, mentre que l'energia i la construcció presenten un retrocés, que és més acusat en el cas de l'energia (-4,5%). Pel que fa a les branques dels serveis, hi destaquen el descens d'un 2,3% del comerç i el fort augment de les immobiliàries i els serveis a les empreses (13%).

A la Terra Alta, l'agricultura de secà és la base de l'economia agrària comarcal, que centra part dels seus esforços en la millora de les produccions vinícoles de la seva denominació d'origen. A banda d'aquesta activitat, una certa activitat industrial es pot trobar a municipis com Batea, la Fatarella o Gandesa, capital comarcal el paper de la qual queda a l'ombra de Móra d'Ebre, que actua com a subcentre de serveis d'aquesta zona.

La Terra Alta concentra prop del 7% dels llocs de treball de les Terres de l'Ebre. Gandesa i Batea són els únics municipis que, des d'aquesta perspectiva, tenen un cert relleu a escala regional. Entre ambdós concentren més del 50% dels llocs de treball de tota la comarca; Horta de Sant Joan, el Pinell de Brai o la Fatarella completen el territori amb les seves ofertes laborals, importants per a la comarca, però poc voluminoses en conjunt. Cal remarcar que només Batea i Gandesa han presentat dinàmiques de creació laboral positiva.

QUADRE. VAB, ocupació, productivitat i llocs de treball, 2001. Terra Alta

	VAB (%)	Ocupats (%)	Productivitat (€/ocupat)	Llocs de treball localitzats (%)
Agricultura, ramaderia i pesca	19,0	26,5	24.508	12,53
Energia	4,9	1,2	144.232	
Indústria	25,5	21,2	41.901	
Indústria i energia	30,3	22,4	46.401	7,23
Construcció	11,7	13,9	28.898	7,67
Serveis	43,4	37,2	39.917	4,68
SIFMI *	-4,4			
Total	100,0	100,0	40.624	100,0

* SIFMI és la producció dels serveis d'intermediació financera que no es cobren explícitament.

L'actuació de la Generalitat a través de l'Institut Català del Sòl s'ha desplegat a Arnes, Batea, Bot, la Fatarella i Gandesa. En aquesta comarca és on hi ha més sòl en preparació i en aquest cas cal parlar del polígon de les Camposines, una experiència de sòl industrial d'àmbit plurimunicipal. Les Camposines és un polígon que físicament es troba ubicat al terme municipal de la Fatarella, però que està promocionat per l'INCASOL i els ajuntaments de Batea, Bot, Caseres, Corbera d'Ebre, Gandesa, Móra d'Ebre i Vilalba dels Arcs. Amb una superfície d'unes 50 ha, està ubicat a tocar de la carretera N-420 i s'ha constituït un consorci urbanístic de cara a la seva gestió.

La Terra Alta ha aconseguit establir la seva població, tot i que són pocs els nuclis que actuen d'ancoratge demogràfic. Tot i el despoblament, els pobles mantenen la seva personalitat i estructura social encara ben travada a més de tenir un bon potencial per al turisme rural, ja que la seva situació al peu dels Ports pot esdevenir estratègica en cas que el Parc natural es doti d'un programa de desenvolupament coherent. A més, la Terra Alta encara té un patrimoni monumental relacionat amb l'activitat agrària i artesana interessant i meritori de ser posat en valor.

5.2.3.6. Conclusions

Per acabar aquesta breu caracterització econòmica de les comarques de les Terres de l'Ebre, cal afegir que el Departament de Treball i Indústria de la Generalitat ha publicat en 2005 un estudi sobre els sistemes productius locals oberts a la competència de la indústria catalana. En relació a les Terres de l'Ebre apareixen dos sistemes que marquen una especialització econòmica i un volum de negoci important en relació al conjunt industrial de Catalunya:

- Les comarques del Baix Ebre, el Montsià i la Ribera d'Ebre formen part del sistema productiu de l'oli d'oliva. Aquesta especialització comprèn també al Baix Camp, les Garrigues, el Priorat i l'Urgell. En aquestes comarques hi ha força camps d'olivera amb concentració de l'activitat industrial al Baix Ebre, el Montsià i la Ribera d'Ebre. Les dues comarques litorals formen part de la Denominació d'origen protegida del Baix Ebre i Montsià, reconeguda des del 2003 i en el seu Consell Regulador s'hi troben inscrites 12 cooperatives. En canvi, la producció de la Ribera d'Ebre forma part de la Denominació d'origen protegida de Siurana, formada amb altres comarques de la província de Tarragona.
- El Montsià és la comarca que, en exclusiva, té un sistema productiu local propi: el del moble domèstic. Aquesta comarca, amb fàbriques concentrades a la Sénia, Ulldecona i Amposta, està especialitzada en mobles de fusta per a la llar i s'ha estès per la independització progressiva dels treballadors, que han anat formant les seves pròpies empreses.
- Tot i la preponderància de la producció energètica, centrada sobretot a la Ribera d'Ebre, aquesta activitat econòmica no genera cap sistema productiu perquè és un sector dominat per unes quantes empreses grans i no obert a la competència.

Tal i com es desprèn d'aquesta breu anàlisi econòmica, a l'àmbit de les Terres de l'Ebre hi ha un espai territorial on es concentren els processos econòmics més dinàmics. Aquest espai territorial se sustenta sobre l'eix viari de l'autopista AP-7 i de la carretera N-340, corredor de comunicació que s'està convertint en el motor de tot l'àmbit.

El fort component agrari de la seva economia no impedeix la identificació de municipis especialitzats en serveis de caire urbà que a les comarques de l'interior es focalitzen a Móra d'Ebre-Móra la Nova i a les de la costa, a Tortosa. Aquests municipis tenen uns volums de població elevats respecte el conjunt del territori i concentren part dels serveis col·lectius i personals de la seva àrea d'influència, que moltes vegades supera l'estricta àmbit comarcal. Cal destacar que, si bé demogràficament no són comarques molt poblades, les dues costaneres presenten una especialització econòmica força variada que diversifica l'oferta de producció.

A més del desenvolupament de les activitats industrials i logístiques, la ubicació de les quals podria ser favorable gràcies a la posició que ocupen aquestes comarques entre les àrees industrials de Catalunya i el País Valencià, una de les apostes sobre les quals cal tornar a insistir és en el turisme, ja que totes elles tenen recursos potencials suficients per introduir-se en el mercat turístic.

Caldrà esperar els resultats d'algunes de les actuacions que s'han posat en marxa recentment, com el Pla de dinamització turística de les Terres de l'Ebre o la represa de la navegabilitat de l'Ebre.

5.2.4. Sòl i habitatge

5.2.4.1. Estat actual del planejament urbanístic

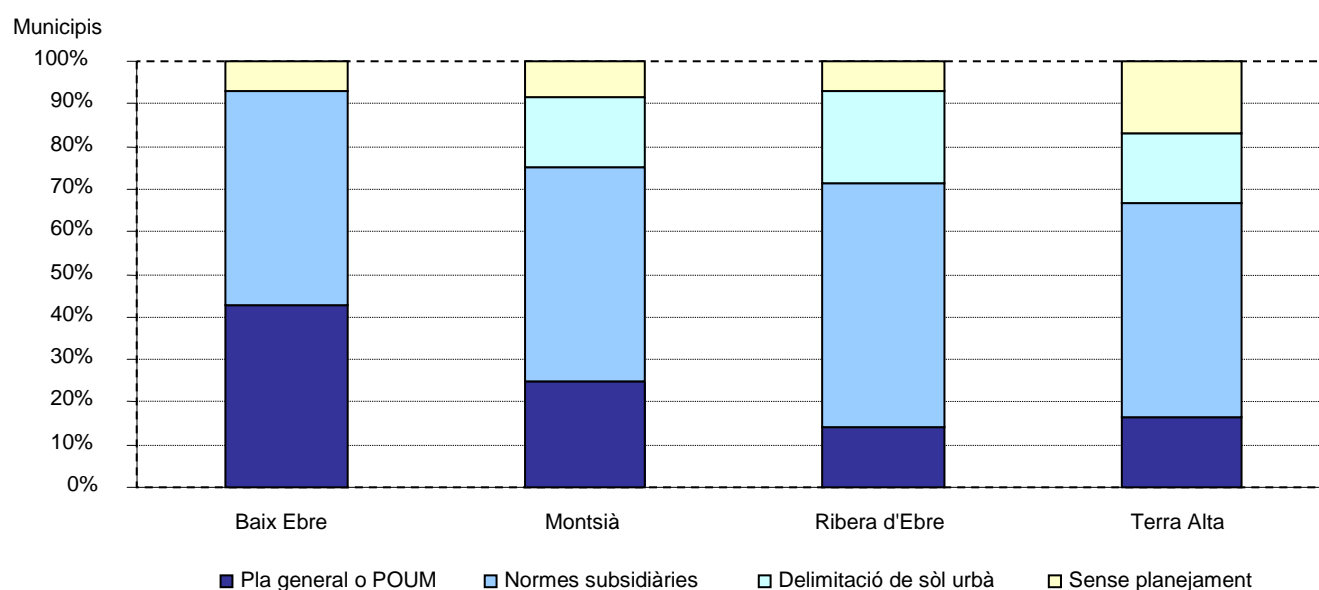
El juliol de 2009 es va tancar el procés d'actualització de dades del planejament urbanístic dels municipis de les Terres de l'Ebre. Aquesta actualització s'ha realitzat a partir de la informació que disposa el Servei Territorial d'Urbanisme de les Terres de l'Ebre i els serveis centrals de la Direcció General d'Urbanisme i de consultes als diferents ajuntaments. L'estat de la situació del planejament municipal és una realitat que canvia dia a dia, ja sigui perquè s'aproven noves figures de planejament general o perquè s'executen els plans derivats, i, per tant, és complex fer-ne un seguiment acurat que faciliti puntualment l'exactitud de la informació.

QUADRE. Figures de planejament urbanístic municipal, 2009

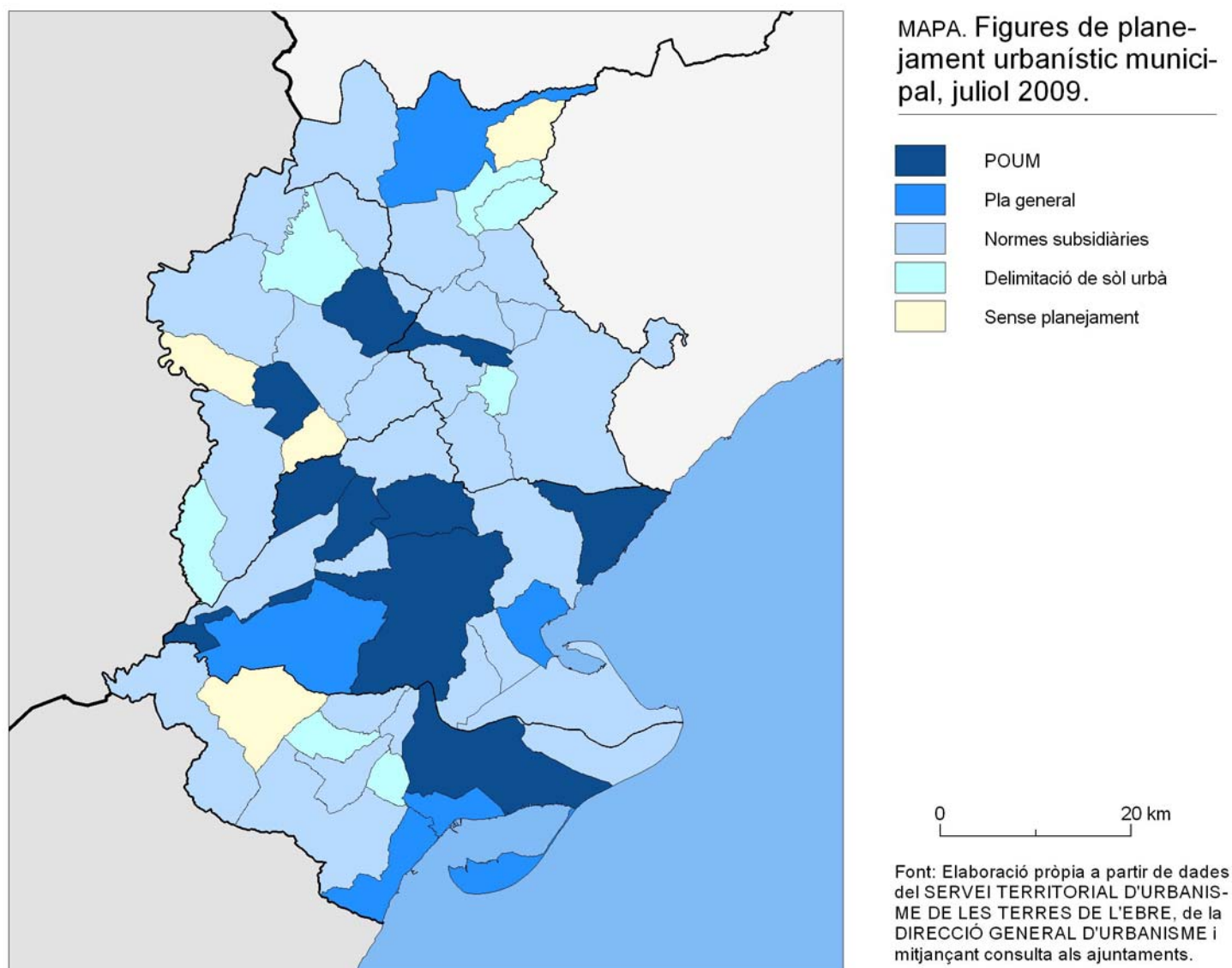
	Pla general o POUM	Normes subsidiàries	Delimitació de sòl urbà	Sense planejament	Total de municipis
Baix Ebre	7	7	0	0	14
Montsià	3	6	2	1	12
Ribera d'Ebre	2	8	3	1	14
Terra Alta	2	6	2	2	12
Terres de l'Ebre	14	27	7	4	52

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del SERVEI TERRITORIAL D'URBANISME de les Terres de l'Ebre, de la DIRECCIÓ GENERAL D'URBANISME i de la consulta als ajuntaments.

GRÀFIC. Figures de planejament urbanístic municipal, 2009

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del SERVEI TERRITORIAL D'URBANISME de les Terres de l'Ebre, de la DIRECCIÓ GENERAL D'URBANISME i de la consulta als ajuntaments.

El primer que cal constatar és que més del 92% dels municipis de les Terres de l'Ebre tenen alguna figura de planejament urbanístic que ordena el respectiu desenvolupament municipal. Els municipis poc dinàmics disposen de figures de planejament poc complexes, com la delimitació de sòl urbà. Les comarques del Montsià i Ribera d'Ebre tenen un municipi sense planejament urbanístic cadascuna, la Terra Alta en té dos. La figura de planejament que predomina és la de Normes subsidiàries (51%), mentre que els plans generals i els plans d'ordenació urbanística municipal són prop del 27% de les figures vigents.

Des de l'any 2004, el Departament de Política Territorial i Obres públiques de la Generalitat de Catalunya, organitza convocatòries per a l'atorgament d'ajuts per cofinançar la redacció de plans d'ordenació urbanística municipal, programes d'actuació urbanística municipal i plans urbanístics derivats.

Aquests ajuts s'emmarquen en la voluntat del departament que tots els municipis puguin redactar i aprovar els seus plans urbanístics i adaptar-los a la legislació vigent, tal i com preveu el Decret legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'Urbanisme.

A les Terres de l'Ebre, els municipis que han fet ús d'aquests ajuts són els següents: l'Aldea, Arnes, Caseres, Deltebre, Freginals, la Galera, Ginestar, Mas de Barberans, Móra d'Ebre, la Palma d'Ebre, el Perelló, el Pinell de Brai, Prat de Comte, Riba-roja d'Ebre, Sant Jaume d'Enveja, la Sénia, Tivenys, la Torre de l'Espanyol, Vilalba dels Arcs i Vinebre.

En relació amb el Pla territorial aprovat el 2001, s'han produït 19 canvis en les figures de planejament. Aquests canvis han implicat que alguns municipis sense planejament o amb figures bàsiques com la delimitació de sòl urbà hagin

aprovat noves normes subsidiàries o plans d'ordenació urbanística municipal (POUM). Respecte de les capitals de comarca, cal dir que Tortosa i Amposta han aprovat dos nous POUM el 2006 i el 2007, respectivament, amb la qual cosa ja han definit el seu model de creixement per al propers anys, mentre que Gandesa i Móra d'Ebre es continuen regint per Normes subsidiàries de planejament. Roquetes va substituir el seu pla general l'any 2003. Cal remarcar el cas de Masdenverge, municipi amb un pla general de l'any 1969, substituït per unes normes subsidiàries. Finalment cal dir que els municipis que no disposen de cap figura de planejament s'han reduït de 9 el 2001 a 4 el 2009 i són: Caseres, Mas de Barberans, la Palma d'Ebre i Prat de Comte.

El Baix Ebre és l'única comarca on cap dels seus municipis té delimitació de sòl urbà i hi destaca per tenir el percentatge més elevat de figures com el pla general o el POUM. L'Ametlla de Mar, Paüls, Tivenys, Tortosa i Xerta són els quatre municipis amb planejament general aprovat sota les determinacions del Text refós de la Llei d'urbanisme vigent.

Al Montsià, només Amposta, Sant Carles de la Ràpita i Alcanar disposen de figures de planejament general complex, Freginals i la Galera tenen les corresponents delimitacions de sòl urbà i, excepte Mas de Barberans, la resta ordenen el seu territori amb normes subsidiàries.

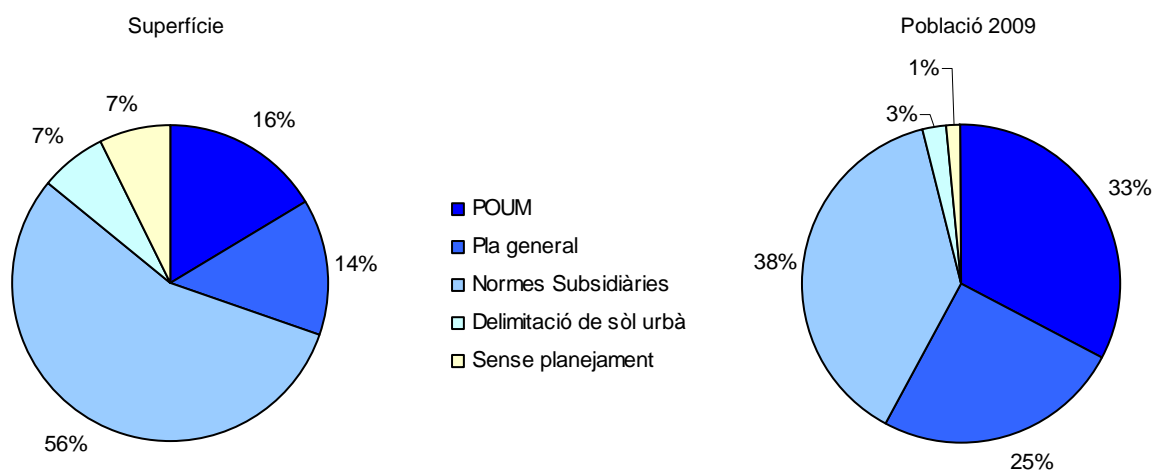
A la Ribera d'Ebre l'únic POUM vigent és el de Benissanet, aprovat l'any 2004 i hi ha un pla general, el de Flix (1995). Ginestar, la Torre de l'Espanyol i Vinebre tenen delimitacions de sòl urbà i, excepte la Palma d'Ebre, la resta de municipis ordena el seu territori amb normes subsidiàries.

A la Terra Alta hi ha dos POUM vigents: el de Bot (2005) i el de Corbera d'Ebre (2004), una delimitació de sòl urbà a Vilalba dels Arcs (1995) i dos municipis –Caseres i Prat de Comte– sense planejament, mentre que la resta regeixen el seu territori amb les respectives normes subsidiàries.

El planejament urbanístic de les Terres de l'Ebre és relativament actual. Hi ha 19 municipis amb plans aprovats a partir del 2001, any que es va aprovar el primer Pla territorial; hi ha 7 municipis que tenen planejaments anteriors a la dècada dels noranta, mentre que 22 municipis el van aprovar entre el noranta i el dos mil.

Finalment, si es compara el total de la superfície que està classificada i regida per les diferents classes de sòl que preveu el planejament urbanístic i la població que viu en municipis amb planejament, es pot constatar que el 7% del territori de les Terres de l'Ebre no té cap figura urbanística aprovada, però que el conjunt de població representa un percentatge baix. Aquest fet indica que els municipis sense planejament són petits des del punt de vista demogràfic, ja que cap d'ells sobrepassa els 1.000 habitants. Cal destacar que les figures del POUM i pla general cobreixen el 30% del territori planificat i engloben més del 55% de la població i que les normes subsidiàries com a figura predominant engloben el 56% del territori i el 38% de la població.

GRÀFIC. Superfície i població cobertes per figures de planejament urbanístic

El Pla manté les determinacions de l'anterior Pla territorial aprovat en 2001 sobre el règim del sòl, els objectius i els paràmetres d'ordenació dels àmbits del Mascar i el Toscar, que han de recollir inexcusablement els planejaments urbanístics respectius dels municipis de Tortosa, Roquetes i Alfara de Carles.

5.2.4.2. Càlcul del potencial romanent del planejament urbanístic vigent

5.2.4.2.1. Aspectes metodològics

El càlcul del potencial romanent del planejament urbanístic vigent pren l'any 2007 com a data final de revisió. Prèviament a l'anàlisi de les dades del planejament urbanístic vigent disponibles i al càlcul del potencial romanent pel que fa a habitatges i sòl industrial, s'ha de considerar el fet que, de tots els municipis de les Terres de l'Ebre que disposen de planejament, 47 dels 52 totals, només 14 compten amb figures de planejament general (plans d'ordenació urbanística municipal, plans generals d'ordenació urbana i normes subsidiàries) amb dates d'aprovació definitiva i publicació posteriors a 2001.

Això implica que la capacitat de creixement que es desprèn de les dades queda condicionada a l'actualització de la informació sobre el planejament urbanístic vigent, i al que s'estableix al Text refós de la Llei d'urbanisme. En aquests 14 municipis s'hi troba el 43,04% del total dels habitatges i el 36,83% del sòl industrial potencials de les Terres de l'Ebre.

Així, doncs, el potencial romanent del planejament urbanístic vigent en sòl urbanitzable, tant pel que respecta a habitatges com pel que fa a sòl industrial o per a activitat en general, s'ha calculat a partir de la informació dels 47 municipis que tenen sectors de desenvolupament a les seves figures de planejament general aprovades respectives. Alguns municipis compten amb noves figures de planejament derivat, que també s'hi han incorporat.

El càlcul s'ha efectuat de la manera següent:

El parc d'habitatges potencial s'obté a partir dels sectors en sòl urbanitzable delimitat o no delimitat d'ús residencial que es defineixen en les figures de planejament corresponents. El nombre d'habitatges de cadascun es troba definit en alguns casos a les fitxes de planejament de les normes urbanístiques o es pot obtenir mitjançant els paràmetres d'ordenació que els són d'aplicació, com la superfície del sector, l'edificabilitat i una superfície promig per habitatge o la densitat del sector, que s'expressa en nombre d'habitatges per hectàrea de sòl.

Un cop obtinguda la capacitat total d'habitatges del sector, es comprova el seu estat d'execució per tal de d'ajustar el potencial que queda per edificar. L'ajuntament o la foto aèria ajuden a estimar, aproximadament, el grau de consolidació de la urbanització i de l'edificació, que es detreu de la capacitat total normativa d'habitatges i, així, s'obté un valor orientatiu aproximat a la realitat del parc que encara es pot construir.

En cas de manca de dades específiques per part del planejament per fer el càlcul, el nombre d'habitatges s'ha avaluat de manera aproximada sobre l'edificabilitat de les zones d'ús residencial, considerant una superfície promig per habitatge d'entre 90 i 120m² construïts, d'acord amb la tipologia de les zones del sector (casc antic, eixample o unifamiliar intensiu/ extensiu).

La població que poden acollir els habitatges que encara queden per construir es calcula a partir d'aplicar el nivell mitjà d'ocupació (NMO) de 2001. Aquesta xifra, elaborada per l'Institut d'Estadística de Catalunya a partir del Cens de població i habitatge d'aquell any, representa la dimensió mitjana de les llars de cada comarca i és sensiblement diferent en cada cas: Baix Ebre, 2,83; Montsià, 2,82; Ribera d'Ebre, 2,80 i Terra Alta, 2,94. La relació teòrica entre el nombre d'habitatges i les persones que els poden ocupar permet aproximar un augment estimat de la població comarcal.

El potencial de sòl net industrial s'obté amb la suma de les zones amb clau industrial que es troben a les fitxes d'ordenació dels plans parcials. Amb l'edificabilitat neta d'aquestes zones o la bruta de l'àmbit total del sector, s'obté el sostre industrial. Per conèixer el potencial de sòl disponible de cada sector industrial es consulta l'ajuntament o, de nou, la foto aèria, que permet comprovar el grau de consolidació.

En cas de no disposar de la informació sobre els percentatges de sòl públic i privat en aquells sectors que encara no disposen de planejament parcial aprovat, es fa una aproximació considerant la proporció de reserves de sistemes previstos per la Llei d'urbanisme i per la funcionalitat viària. Així doncs, a les reserves normatives de l'article 65.4 del Text refós de la Llei d'urbanisme, s'hi afegeix orientativament un 15% de sòl de cessió per al sistema viari.

A les Terres de l'Ebre, el 66,53% del total dels habitatges que permet el planejament i el 71,56% del sòl industrial projectat, s'emplacen sobre sectors de sòl urbanitzable, delimitat o no delimitat. Els resultats per comarques s'han d'interpretar tenint en compte el nombre de municipis dels quals es disposa d'informació, el grau d'actualització del planejament d'aquests i el seu paper territorial.

En sòl urbà, els càlculs dels habitatges i el sòl industrial potencials segueixen també les indicacions anteriors. La capacitat d'aquest sòl urbà vacant s'ha pogut quantificar en els municipis a partir de les figures de planejament derivat delimitades sobre sòl urbà no consolidat. Tanmateix, i encara que no s'ha inclòs en el càlcul total, hi ha molts municipis amb trames urbanes que compten amb espais buits aptes per a l'edificació, que no estan inclosos en cap unitat d'actuació i que podrien destinar-se a usos residencials.

Així, una tercera part (el 33,47%) del total dels habitatges potencials de les Terres de l'Ebre, s'hi troba sobre sòl urbà no consolidat, segons l'estat d'execució de les unitats d'actuació en sòl urbà delimitades en el planejament urbanístic.

5.2.4.2.2. Habitatges potencials

El quadre *Potencial romanent del planejament urbanístic vigent, 2007. Habitatges* i el mapa *Habitatges potencials* mostren el següent:

- El 89,28% dels habitatges potencials segons planejament vigent, es localitzen al Baix Ebre i al Montsià.

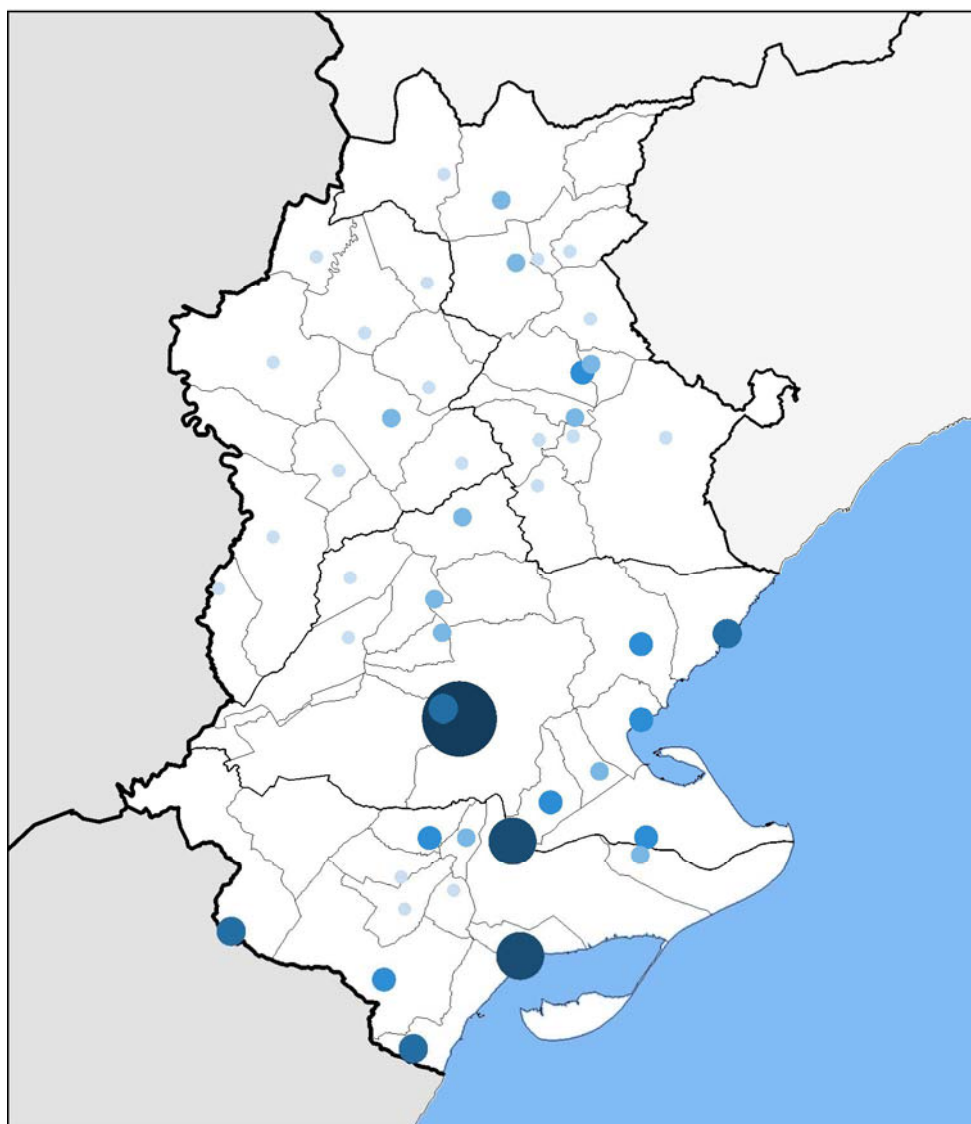
QUADRE. Potencial romanent del planejament urbanístic vigent, 2007. Habitatges

	Parc d'habitatges principals 2001	Sòl urbà		Parc d'habitatges potencial ⁽¹⁾ Sòl urbanitzable		Total	
		Habitatges	%	Habitatges	%	Habitatges	%
		Baix Ebre	23.292	10.647	45,10%	24.065	51,20%
Montsià	20.395	9.084	38,40%	19.243	41,00%	28.327	40,10%
Ribera d'Ebre	7.722	2.564	10,90%	3.536	7,50%	6.100	8,60%
Terra Alta	4.149	1.336	5,70%	136	0,30%	1.472	2,10%
Terres de l'Ebre	55.558	23.631	100,00%	46.980	100,00%	70.611	100,00%

	Població 2007 Habitants	Sòl urbà		Població potencial ⁽¹⁾ Sòl urbanitzable		Total	
		Habitants	%	Habitants	%	Habitants	%
		Baix Ebre	78.590	30.131	45,10%	68.104	51,30%
Montsià	67.834	25.617	38,30%	54.265	40,90%	79.882	40,00%
Ribera d'Ebre	23.319	7.179	10,70%	9.901	7,50%	17.080	8,60%
Terra Alta	12.719	3.928	5,90%	400	0,30%	4.328	2,20%
Terres de l'Ebre	182.462	66.855	100,00%	132.670	100,00%	199.525	100,00%

⁽¹⁾ Xifres arrodonides

MAPA. Habitatges potencials.

0 20 km

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del SERVEI TERRITORIAL D'URBANISME DE LES TERRES DE L'EBRE, de la DIRECCIÓ GENERAL D'URBANISME.

- Del grup de capitals comarcals, Gandesa és la que té menys potencial residencial i Móra d'Ebre està en fase d'aprovació d'un nou pla d'ordenació urbanística municipal. Tortosa i Amposta es destaquen perquè han aprovat recentment nou planejament i, per tant, tenen tot el potencial residencial previst en els seus nous plans.
  - La disposició del sòl residencial en els municipis propers a Tortosa i Amposta, i la significació territorial d'aquests, pot permetre el desenvolupament progressiu d'entorns urbans relacionats funcionalment.
- Per la seva banda, Gandesa i Móra d'Ebre es mostren com a capitals més individualitzades dins les seves comarques, tot i els municipis de rang subcomarcal que els donen suport. Tanmateix, Móra d'Ebre compta amb el creixement, recíprocament influït, del municipi de Móra la Nova.
- A les noves àrees residencials estratègiques (ARE), de promoció pública i emplaçades sobre sectors de planejament en sòl urbanitzable sense desenvolupar a Amposta, Móra d'Ebre i Tortosa, es construiran 2.495 habitatges, que s'han inclòs en el càlcul.

Amb la informació disponible, es pot concloure, de manera aproximada, que el nou sòl residencial delimitat en els diferents planejaments de rang superior permet incrementar en un 127% el parc d'habitatsges principals existents (de 55.558 habitatges en 2001, segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), a 126.169, afegint-hi els 70.611 habitatges que permet desenvolupar el planejament), i acollir un 109% més de nova població respecte de la de 2007 (de 182.462 a 381.987 habitants).

5.2.4.2.3. Sòl industrial potencial

Tenint en compte les mateixes consideracions expressades anteriorment respecte de l'actualització de les dades de desenvolupament del planejament vigent, el quadre *Potencial romanent del planejament urbanístic vigent, 2007. Sòl industrial* i el mapa *Sòl industrial potencial* mostren el següent:

- El 85,25% del sòl industrial potencial se situa a les comarques litorals, que el Pla territorial aprovat el 2001 apuntava com a l'àrea més dinàmica i que s'havia de consolidar com a zona industrial i de serveis.
- Quatre municipis –l'Aldea i Tortosa a la comarca del Baix Ebre, i Amposta i la Sènia al Montsià– concentren les majors superfícies de sòl potencial: 648,10 hectàrees, el 63,38% del total.
- Com s'indicava també al Pla territorial aprovat el 2001, al subsistema urbà de les dues Móra s'hi troba el sostre d'activitat més elevat de l'àmbit de l'Ebre interior, amb el 22,52% del sostre total del conjunt format per les comarques de la Ribera d'Ebre i la Terra Alta.
- Algunes de les propostes industrials més significatives, i que configuren la xarxa industrial de Terres de l'Ebre, són els sectors promoguts dintre del Programa de sòl, 2005-2008 per l'Institut Català del Sòl (INCASOL) i que es desenvolupen mitjançant consorcis entre municipis:
  - El Molló a Móra la Nova i Tivissa
  - Les Camposines a la Fatarella, desenvolupat per un consorci integrat per vuit municipis
  - L'estació de mercaderies a l'Aldea
  - Catalunya sud, a Tortosa i l'Aldea
- Quinze municipis no compten en el seu planejament vigent amb propostes de nou sostre industrial.
- El sòl urbanitzable industrial es concentra a prop dels principals eixos de transport de mercaderies de la xarxa viària i ferroviària reflectits en el Pla d'infraestructures del transport de Catalunya, 2006-2026 (PITC).

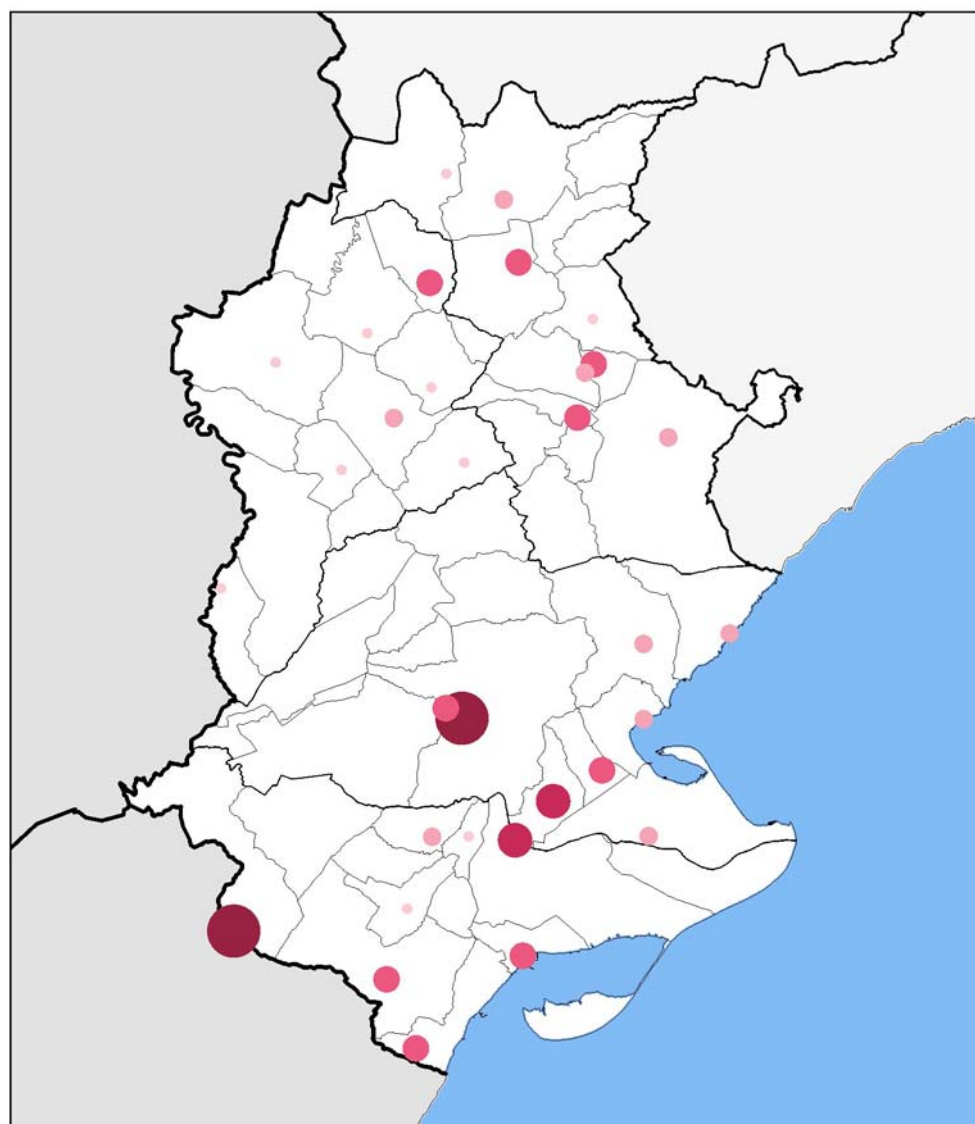
Tot i que no s'ha cartografiat perquè el nombre de sectors especialitzats és molt escàs, cal dir que el sòl terciari es concentra a Móra la Nova i Deltebre.

QUADRE. Potencial romanent del planejament urbanístic vigent, 2007. Sòl industrial

	Sostre industrial potencial ⁽¹⁾						Sòl industrial net potencial ⁽¹⁾					
	Sòl urbà		Sòl urbanitzable		Total		Sòl urbà		Sòl urbanitzable		Total	
	m ²	%	m ²	%	m ²	%	ha	%	ha	%	ha	%
Baix Ebre	594.698	21,93%	3.439.220	50,39%	4.033.918	42,30%	51,71	19,67%	377,23	49,66%	428,94	41,95%
Montsià	2.006.495	73,99%	2.119.779	31,06%	4.126.274	43,27%	198,6	75,54%	244,24	32,15%	442,84	43,31%
Ribera d'Ebre	28.235	1,04%	1.190.803	17,45%	1.219.038	12,78%	4,94	1,88%	90,88	11,96%	95,82	9,37%
Terra Alta	82.430	3,04%	75.143	1,10%	157.573	1,65%	7,66	2,91%	47,34	6,23%	55	5,38%
Terres de l'Ebre	2.711.858	100,00%	6.824.945	100,00%	9.536.803	100,00%	263	100,00%	760	100,00%	1.023	100,00%

⁽¹⁾ Xifres arrodonides

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del SERVEI TERRITORIAL D'URBANISME de Terres de l'Ebre, de la DIRECCIÓ GENERAL D'URBANISME i de la consulta als ajuntaments.

MAPA. Sostre industrial potencial.

- < 5 ha
- de 5 ha a 15 ha
- de 15 ha a 40 ha
- de 100 ha a 150 ha
- > de 150 ha

0 20 km

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del SERVEI TERRITORIAL D'URBANISME DE LES TERRES DE L'EBRE, de la DIRECCIÓ GENERAL D'URBANISME.

5.2.4.2.4. Programa de sòl, 2005-2008 i àrees residencials estratègiques (ARE)

El Programa de sòl 2005-2008 de la Generalitat de Catalunya, que duen a terme els departaments de Política Territorial i Obres Públiques, i Medi Ambient i Habitatge a través de l'Institut Català del Sòl (INCASOL) que adquireix sòl, i produeix i promou les actuacions residencials i industrials d'iniciativa pública.

El Programa preveu la incorporació de 2.400 noves hectàrees de sòl residencial i 3.600 hectàrees més per a activitats econòmiques, emplaçades de manera que tinguin un abast territorial supramunicipal, amb actuacions de gran dimensió, d'entre 40 i 75 hectàrees, estiguin distribuïdes prou homogèniament per tot el territori.

En el sòl residencial, és previst desenvolupar-hi 113 actuacions estratègiques o de reequilibri territorial amb una capacitat per a 120.000 habitatges nous, dels quals 60.000 seran de protecció oficial.

En el sòl industrial, es preveuen 85 actuacions estratègiques o de reequilibri territorial amb capacitat per generar prop de 200.000 llocs de treball.

Aquests desenvolupaments reforcen la concentració d'activitats econòmiques en uns pocs punts estratègics i eviten la dispersió en una munió de sectors de petites dimensions, que en conjunt provoquen un gran consum de sòl i indueixen una mobilitat molt poc sostenible.

D'aquests projectes de desenvolupament i d'inversions sobre el territori, a l'àmbit del Pla li corresponen 34 polígons industrials, el 50% d'aquests ja acabats, i 2.938 habitatges, 1.711 dels quals en règim de protecció (45,88 hectàrees de sòl en sectors de planejament en sòl urbanitzable sense desenvolupar) dintre de les propostes del Pla director urbanístic de les àrees residencials estratègiques (ARE) de les Terres de l'Ebre per al quadrienni 2008-2011, aprovat definitivament en data 7 de maig de 2009. A continuació es detalla la relació d'actuacions dels sectors d'activitat econòmica, sòl residencial i renovacions urbanes:

– Baix Ebre:

- l'Aldea: Estació de Mercaderies i ampliació Estació de Mercaderies, ampliació Catalunya Sud- la Foneria i polígon industrial Catalunya sud (subsectors 1 i 2)
- l'Ametlla de Mar: les Ribes Altes II
- Camarles: la Venta Nova
- Deltebre: les Molines (UA2) i les Molines II (UA1), el passeig Fluvial i el carrer Girona.
- el Perelló: Jardins del Firal
- Roquetes: la Torre de Gil
- Tortosa: Baix Ebre, el Pla de l'Estació, polígon industrial Catalunya sud i ampliació Catalunya Sud- la Foneria, el Parc del Temple, el Parc de Remolins, barri de Sant Jaume i l'ARE Raval de la Llet

– Montsià:

- Alcanar. Campets, PP 15 Roca Tallada i PP 3 el Pou del poble.
- Amposta: les Tosses (polígons I i II), avinguda Santa Bàrbara, Eixample de l'avinguda Aragonesa, el Poble Nou del Delta, l'ARE Eixample les Tosses (sectors SUD 3-6).
- Sant Carles de la Ràpita: el Maset, Sant Isidre.
- Sant Jaume d'Enveja: les Salines, el carrer Joaquim Arqués.
- Santa Bàrbara: Barranc de Lledó, UA 23-A i Carretera de la Galera.
- la Sènia: la carretera de la Galera
- Ulldecona: Valldepins (polígons I –1a i 2a fase– i II)

– Ribera d'Ebre:

- Ascó: Polígon industrial S-8
- Flix: l'Aubal, la Ventonella i ampliació la Ventonella.
- Móra d'Ebre: la Verdeguera (polígons I- II- III), la Democràcia, avinguda Comarques Catalanes i l'ARE los Colomers
- Móra la Nova: la Partida Aubals i ampliació la Partida Aubals, el Molló (polígons I i II), PP S-10 l'Església

– Terra Alta:

- Arnes: Plana del Riu

- Batea: Vall de Vinyes i UA 12.
- Bot: les Forques i la Sénia de Panadella.
- la Fatarella: el Pla de la Bassa i les Camposines
- Gandesa: la Plana (1a i 2a fase) i carrer Castillejos.

5.2.4.3. Habitatge: només el 60% del parc es destina a primera residència i l'activitat constructiva es distribueix en l'estol urbà que dinamitza les Terres de l'Ebre els darrers anys

Tot i la deficient qualitat de la informació sobre habitatge que prové del Cens de 2001, es pot constatar que a les Terres de l'Ebre el parc d'habitatges s'ha incrementat un 18% en relació al 1991. Els prop de 91.000 habitatges censats representen al voltant del 3% del parc de Catalunya. Les dues comarques que han augmentat el seu parc per damunt de la mitjana de Catalunya ha estat el Montsià i el Baix Ebre, tot i que aquesta darrera s'ha quedat molt a prop del promig de creixement de l'àmbit funcional. Des del punt de vista de destinació de l'habitatge, és significatiu remarcar que només la Ribera d'Ebre té un parc d'habitatges principal amb valors similars als de la mitjana de Catalunya. En canvi, el Baix Ebre, el Montsià i la Terra Alta tenen un parc relativament alt (prop del 40% del total) destinat a usos no principals. Per la qualitat de les dades censals és difícil escatir si es destina a segona residència o són habitatges buits. Cal remarcar que el pes de l'increment del parc d'habitatge entre el 1991 i el 2001 recau en l'habitatge no principal, que creix el 26%, mentre que el parc principal només s'incrementa el 12%. Aquest fet indicaria que a les Terres de l'Ebre la construcció de nou parc s'empra majoritàriament com a habitatge no permanent.

L'anàlisi de les dades vinculades a l'activitat constructiva dels darrers disset anys mostren que no hi ha una concentració d'aquesta en el territori. La mitjana anual d'habitatges acabats per al conjunt de l'àmbit és d'uns 3.000 l'any, xifra que repartida entre els 52 municipis comportaria una construcció mitjana de 59 habitatges per any i municipi.

Tortosa i Sant Carles de la Ràpita són els dos municipis que tenen una participació mitjana més alta en relació al total ja que en ells s'hi ha construït respectivament prop del 17% del parc, que equival a més de 400 habitatges acabats cada any. Aquests dos municipis, juntament amb l'Ampolla, Amposta, l'Ametlla de Mar, Alcanar i Deltebre formen un grup de set que, en conjunt, disposen de més del 76% de l'obra residencial construïda. El grup següent està format per sis municipis que capturen el 15% del parc construït amb una mitjana anual que ronda els 100 habitatges any i on Sant Jaume d'Enveja i l'Aldea encapçalen la llista constructiva; Móra d'Ebre, que és l'únic municipi de les dues comarques de l'interior que apareix en el segon grup amb una producció més alta d'habitatges, acaba un promig de 69 habitatges l'any.

QUADRE. Tipologia del parc d'habitatges

	Habitatges 1991			Habitatges 2001			1991-2001 habitatges totals	Pes de l'habitatge principal 2001
	Principals	Altres	Total	Principals	Altres	Total		
Baix Ebre	20.286	12.597	32.883	23.292	15.297	38.589	17,3%	60,3%
Montsià	17.480	9.261	26.771	20.395	13.260	33.655	25,7%	60,6%
Ribera d'Ebre	7.504	3.495	10.999	7.722	3.609	11.331	3,0%	68,1%
Terra Alta	4.033	2.135	6.168	4.149	2.581	6.730	9,1%	61,6%
Terres de l'Ebre	49.303	27.518	76.821	55.558	34.747	90.305	17,5%	61,5%
Catalunya	1.931.172	790.211	2.721.383	2.315.774	998.299	3.314.073	21,8%	69,9%

El tercer grup el formen 8 municipis que tenen el 6% de les construccions residencials i on s'acaben un promig superior a 10 habitatges l'any. En aquest grup s'hi troben dos municipis de la Ribera: Móra la Nova i Flix, i els dos primers municipis de la Terra Alta: Gandesa, amb 18 habitatges acabats per any, i Batea, amb 13. Tanmateix, Santa Bàrbara, Móra la Nova i el Perelló destaquen dins el grup perquè són els que s'allunyen més d'aquest promig, amb més de 30 habitatges acabats anualment. La resta de municipis, 31, formen un grup que només concentra el 2% del parc construït, on s'acaba una mitjana de 3 habitatges anuals.

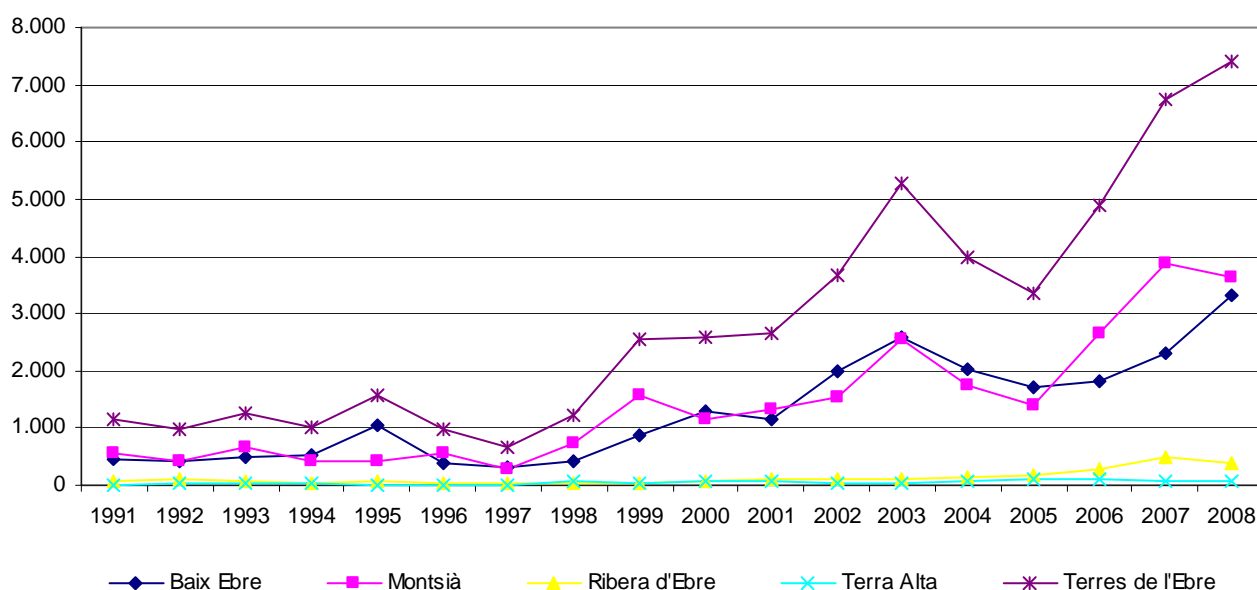
QUADRE. Producció d'habitatges entre 1991 i 2008

	Municipis	Producció	
		Habitatges	%
Promig >150 habitatges/any	7	39.415	76,0
Promig de <100 habitatges/any	6	7.949	15,0
Promig de <50 habitatges/any	8	3.312	6,0
Promig < 10 habitatges/any	31	1.210	2,0
Terres de l'Ebre	52	51.896	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir de DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I HABITATGE, Certificats finals d'obra dels anys corresponents.

Tal com es pot veure en el gràfic *Habitatges acabats entre 1991 i 2008* el ritme constructiu a les Terres de l'Ebre s'ha doblat a partir del 2002 i han estat el Baix Ebre i el Montsià les comarques que han marcat la tendència i la dinàmica de l'àmbit, amb una punta significativa l'any 2003 que es va veure àmpliament superada pel nombre d'habitatges acabats del 2007 i el 2008. Si l'any 1991 a les Terres de l'Ebre s'acabaven uns 1.200 habitatges any, l'any 2008 se n'han acabat prop de 7.500.

GRÀFIC. Habitatges acabats entre 1991 i 2008

Font: Elaboració pròpia a partir de DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I HABITATGE, Certificats finals d'obra dels anys corresponents.

QUADRE. Estimació del parc d'habitatges, 2008

	Habitatges 2001			Habitatges construïts 2002-08	Parc estimat 2008	Increment %
	Principals	Altres	Total			
Baix Ebre	23.292	15.297	38.589	15.762	54.351	40,85
Montsià	20.395	13.260	33.655	17.381	51.036	51,64
Ribera d'Ebre	7.722	3.609	11.331	1.668	12.999	14,72
Terra Alta	4.149	2.581	6.730	511	7.241	7,59
Terres de l'Ebre	55.558	34.747	90.305	35.322	125.627	39,11
Catalunya	2.315.774	998.299	3.314.073	511.736	3.825.809	15,44

Font: INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, Cens d'habitatge 2001 i DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I HABITATGE, Certificats finals d'obra dels anys corresponents.

La Ribera d'Ebre i la Terra Alta han mantingut un ritme constructiu anual molt estable, però baix, al llarg del període estudiat, mentre que el Baix Ebre i el Montsià han començat a accelerar els seus ritmes constructius a partir de 1999, tot i que aquests no han estat constants.

Si el parc construït entre el 2002 i el 2008 se suma a l'estoc d'habitatge de l'any 2001 per estimar quin és el parc de les Terres de l'Ebre es pot comprovar el percentatge d'increment de les quatre comarques doble la mitjana catalana i que tant el Baix Ebre com el Montsià han incrementat l'estoc d'habitatges respecte de tal manera que aquestes comarques han pràcticament doblat, renovat o ampliat el parc històric en prop de 8 anys.

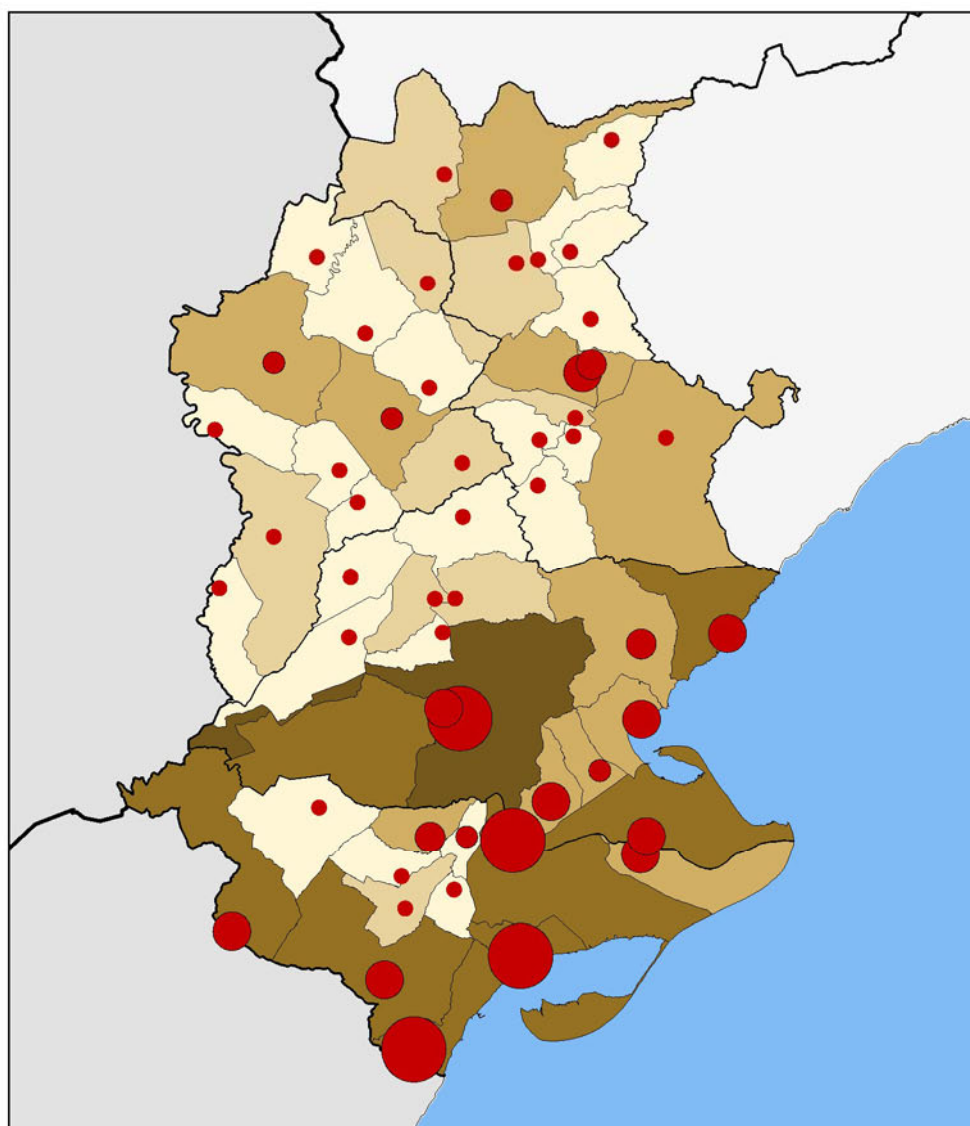
Les dinàmiques constructives d'aquest àmbit territorial han significat que s'hagi posat al mercat residencial molt habitatge nou i de primera mà, que només ha estat absorbit pel 30% de la població que s'ha censat a les Terres de l'Ebre en el mateix període de temps i, consegüentment, cal pensar que bona part d'aquest habitatge o està buit o s'ocupa com a segona residència.

El mapa *Parc d'habitatges i dinàmica constructiva* mostra com l'activitat constructora s'ha concentrat a pràcticament els mateixos municipis que capturen bona part de les dinàmiques de les Terres de l'Ebre, entre els quals cal destacar Sant Carles de la Ràpita i l'Ampolla que, d'acord amb les dades disponibles, es podria afirmar que pràcticament han doblat el parc d'habitatges respecte.

El Cens de 2001 donava un parc de prop de 8.000 habitatges a Sant Carles de la Ràpita, mentre que les dades d'habitatges acabats sumen més de 9.000 habitatges construïts entre el 1991 i el 2008, 6.000 dels quals s'han certificat entre el 2002 i el 2008. Aquesta dinàmica constructiva ha situat l'estoc d'aquest municipi a prop de les 14.000 unitats, amb un 43% de construccions del total del parc que no tenen ni deu anys d'antiguitat.

A l'Ampolla, el 2001, el parc d'habitatge se situava a prop dels 2.800, mentre que l'estoc construït entre el 1991 i el 2008 va significar un increment total del parc de prop de 3.300 habitatges, 3.100 dels quals –el 90%– s'han aixecat en aquests primers anys del segle XXI (2002-2008). L'estoc d'habitatges d'aquest municipi se situaria l'any 2008 a prop dels 6.000 habitatges, un 50% dels quals són pràcticament nous.

Les dades censals de 2001 xifraven en més de 15.000 els habitatges que hi havia en aquell moment a Tortosa i els certificats d'obra entre el 1991 i el 2008 han aportat una construcció de 8.000 habitatges, un 50% dels quals s'ha acabat entre el 2002 i el 2008. En aquest cas, s'observa que l'activitat constructiva ha seguit un ritme més constant al llarg dels darrers disset anys i si al parc del 2001 se li suma la construcció d'aquests primers anys del segle XXI, es pot estimar que el parc d'habitatges s'aproparia als 19.000 habitatges l'any 2008.

MAPA. Parc d'habitatges i dinàmica constructiva

Habitatges construïts 1991-2008

- Menys de 100
- Entre 101 i 500
- Entre 501 i 1.000
- Entre 1.001 i 5.000
- >5.000

Parc d'habitatges 2001

- Menys de 500
- Entre 501 i 1.000
- Entre 1.001 i 3.000
- Entre 3.001 i 10.000
- >10.000

0 20 km

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Cens d'habitatge 2001*, i de DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I HABITATGE, Certificats finals d'obra dels anys corresponents.

El ritme constructiu d'Amposta ha afegit al parc municipal més de 5.000 habitatges entre el 1991 i el 2008, 3.000 dels quals s'han acabat entre el 2002 i el 2008. Si al parc del 2001, menys de 8.300 habitatges, se li sumen els habitatges acabats després de l'elaboració del Cens, el parc construït voltaria els 11.000 habitatges.

La capital de la Ribera d'Ebre es troba en el grup de municipis que ha construït més de 1.000 habitatges en els disset anys considerats, 800 dels quals s'han aixecat en aquest període tan dinàmic (2002-2008). Si se sumen aquests habitatges al parc censat el 2001, Móra d'Ebre comptaria en l'actualitat amb uns 3.000 habitatges.

Per la seva part, la veïna Móra la Nova es troba en el grup que ha construït més de 500 habitatges del 1991 al 2008, amb la particularitat que el 98% d'aquest estoc construït s'ha acabat en aquest començament de segle.

A la Terra Alta, Gandesa i Batea són dos municipis que presenten un creixement del parc similar quant a nombre d'unitats acabades, tot i que, a Batea, l'activitat constructiva d'aquests primers anys del segle XXI ha superat en nombre a Gandesa (179 i 122 habitatges, respectivament). La construcció d'aquest nou estoc situa el parc d'habitatges respecte d'aquests dos municipis en 1.300 i 1.500 habitatges l'any 2008.

5.3. Sistemes plurimunicipals d'assentaments

5.3.1. Àrees funcionals

En el model *preindustrial*, la ciutat tradicional es configurava, no només com un àmbit concentrat de residència, sinó, especialment, com a centre de mercat agrícola i artesà d'un *pagus* –amb els seus pagesos– de dimensió més o menys gran, que la pròpia ciutat –amb els seus ciutadans– regia i aglutinava al seu entorn.

Aquest concepte és l'origen de l'existència d'un binomi urbà-rural en el territori, és a dir, de la dialèctica entre dues formes de vida i de relacions contraposades però complementàries i mútuament dependents.

El model de ciutat seu de la indústria i dels serveis i àmbit de residència massiva neix del procés d'industrialització i posterior terciarització.

Aquest procés de concentració, tant del control dels mitjans de producció i de les rendes que aquests generen –intrínsec al sistema econòmic dominant– com de la població en els centres urbans, comportà el creixement d'aquests i la urbanització dels antics nuclis rurals i rau en la gran diferència entre les rendes i els salaris lligats a les feines agrícoles tradicionals i els de les noves activitats, cosa que donà lloc a l'èxode d'uns contingents de població cada cop més grans des del camp i les viles rurals cap a ciutat.

A una part de l'àmbit de les Terres de l'Ebre, el desenvolupament de grans superfícies agrícoles i dels serveis, tant els que estan lligats a l'explotació de la terra com els que no ho estan, prengueren el paper aglutinador i dinamitzador a la indústria, que va començar a implantar-se més tardanament, mentre que allà on el regadiu no va arribar, la concentració de serveis a les viles i ciutats amb un major pes i dinamisme demogràfic va exercir aquest paper i no ha estat fins a temps més recents quan la industrialització ha tingut lloc.

En qualsevol cas, el procés de concentració urbana i el seu homòleg de producció *fordista* es van anar realimentant l'un a l'altre de manera mútua i alternativa, amb alts i baixos més o menys importants, fins a la gran trontollada del model, motivada per la primera crisi del petroli, el 1973, i accentuada per la segona crisi, la de 1979.

La revisió recent del model –accelerada per la crisi estructural que comença a manifestar-se als voltants de 1990– i la seva evolució cap a un sistema de producció i de relacions *postfordista*, es caracteritza per la globalització de la producció i el consum, lligada a la revolució tecnològica en el camp de la informàtica i les telecomunicacions i al desenvolupament de les biotecnologies.

Aquesta creixent mundialització dels mercats i de la competència fa que la contigüitat espacial no sigui necessària funcionalment i productiva i és l'origen de la flexibilitat i la difusió territorial dels centres de producció que cada vegada són més comunes arreu.

Al mateix temps, el model de vida urbà s'ha anat estenent per tot el territori i l'adveniment d'un nou model de ciutat ha produït un canvi substancial.

Aquest es caracteritza pel fet que la ciutat no pren cos a partir de la contigüitat física de cases i carrers sinó que es defineix com un sistema d'interrelacions.

Aquesta ciutat *postindustrial* porta a parlar d'espais amb més o menys intensitat urbana, intensitat que es modifica, no tan sols espacialment sobre el territori, sinó també temporalment, per causa de fenòmens com la segona residència, el turisme o els desplaçaments de cap de setmana o de temporada per raó de lleure.

Tanmateix, aquests models teòrics no tenen límits nítids i la realitat presenta aspectes de tots tres alhora, bé que en graus diferents depenent d'allà on se situï l'observador.

En efecte, la ruralitat d'una bona part de les Terres de l'Ebre, el no esgotament del sistema de producció *fordista*, l'assumpció de valors i modes de vida urbans arreu i la progressiva globalització conviuen dialècticament en el territori.

La progressiva especialització funcional i la pervivència de la xarxa nodal jerarquitzada de polaritats de tradició mediterrània, que centren i serveixen un entorn més rural, ha provocat una interrelació entre assentaments cada cop més intensa, que ultrapassa els límits administratius municipals i –sovint– comarcals, i que ha conduït a l'eixamplament progressiu de l'àmbit en què hom cobreix les necessitats de residència, treball, estudi, lleure i accés al comerç, als serveis i als equipaments. Aquest és l'àmbit de les àrees funcionals.

De totes les variables que es poden considerar per a la delimitació d'àrees funcionals, la mobilitat laboral obligada, que és la relació entre els dos components més bàsics de la territorialitat humana moderna –residència i activitat– és la més determinant i la seva rellevància ha anat creixent de manera contínua i ascendent.

En efecte, si es comparen les dades de mobilitat laboral obligada de l'àmbit de les Terres de l'Ebre en termes relatius, el 16,2% de la població ocupada treballava el 1986 en un municipi diferent del de residència; el percentatge assolí el 24,3% el 1991, arribava al 27% el 1996 i era el 28,9% el 2001, gairebé 1,8 vegades el de quinze anys abans.

Però és en termes absoluts on s'accentua més aquesta importància, ja que la població ocupada que es mou creix molt més que la població ocupada resident total.

Efectivament, en quinze anys passa de 7.676 persones el 1986 a 15.248 el 2001, és a dir, un creixement de 7.572 persones, front a un guany de població ocupada resident total de 5.280 persones (de 47.518 el 1986 a 52.798 el 2001); això representa un augment de la població ocupada que es mou del 98,6%, 8,9 vegades –quant a percentatge– l'increment de la població ocupada resident total, que en el mateix període va créixer un 11,1%.

Tanmateix, a més de l'aplicació de les diferents metodologies de delimitació d'àrees funcionals a partir de les dades de mobilitat laboral obligada dissenyades o adaptades des del propi equip redactor (centralitat, cohesió i cohesió iterativa, àrees de valor de relació màxim i mercats de treball –aquesta darrera amb un nou algoritme que, a diferència de l'original i altres d'alternatius, està dotat de la propietat commutativa, és a dir, que l'ordre d'intervenció no altera els resultats–), el Pla també té en compte per a la interpretació de l'estructura territorial de l'àmbit diferents variables que relacionen la residència amb altres dels components de la territorialitat humana moderna citats.

L'eixamplament progressiu de l'àmbit en què hom cobreix les necessitats de residència, treball, estudi, lleure i accés al comerç, als serveis i als equipaments fa que, d'una banda, la interrelació entre assentaments sigui cada cop més intensa i, de l'altra, des del punt de vista exclusivament funcional, l'àmbit municipal es vegi obertament depassat per a donar resposta a moltes de les demandes i reptes que planteja una societat moderna en evolució constant, els integrants de la qual –des dels habitants del centre de la ciutat més gran fins als del mas més remot– comparteixen bàsicament, independentment del seu lloc de residència, un mateix model de vida, uns mateixos valors i unes mateixes necessitats.

Les diferents funcions urbanes requereixen llindars de població diferents, de manera que a mesura que es va ascendent en l'escala d'especialització d'aquestes funcions, també augmenta la massa crítica necessària per a permetre que la seva oferta sigui possible.

Així, els habitants dels nuclis de l'entorn d'una polaritat determinada gaudeixen d'una munió de prestacions que aquesta ofereix i de les quals no en disposen al seu nucli de residència, precisament per no arribar aquest al llindar de població que pot garantir-les.

Igualment, la població dels nuclis que els envolten, s'afegeix a la dels centres urbans, que, d'aquesta manera, veuen incrementada la seva massa crítica per a la possible assumpció de noves funcions.

Tot això reforça el paper dels centres polaritzadors com a vertebradors del territori i fornidors de funcions urbanes i, al mateix temps, garanteix la pervivència, amb els seus valors i personalitat característics, dels nuclis més rurals, que altrament estarien amenaçats de despoblament de manera definitiva.

La millor garantia de viabilitat i permanència del nuclis més petits és tenir un centre urbà el més gran possible el més a prop possible.

En els darrers temps s'han anat produint arreu diversos fenòmens de desconcentració i descentralització dels centres urbans cap a la seva perifèria:

Així, alguns d'aquests han estat originats per la migradesa del terme municipal del nucli central o la proximitat immediata dels termes veïns, per la difusió d'un marcat dinamisme que ha anat irradiant des del node al territori que centra i serveix, per la idoneïtat o major adequació per a determinats usos d'alguns sòls situats més enllà del propi centre, per l'accessibilitat local o per l'encert de determinades iniciatives públiques i privades.

Tots aquests han estat positius perquè han reforçat el paper vertebrador de les polaritats, han contribuït al desenvolupament tant d'aquestes com dels nuclis propers en què han tingut lloc i han incrementat la massa crítica del conjunt.

Dissortadament, alguns altres, bé per estar basats exclusivament en simples oportunitats que es van presentant ara aquí i ara allà de manera conjuntural i sense cap estructura ni anàlisi prèvia al darrere, bé per trobar-se fora de lloc o fora d'escala allà on s'han produït, han tingut efectes negatius, ja que han introduït desordre en el conjunt, han contribuït a la indiferenciació i desestructuració territorial i han afeblit els nodes vertebradors, que, com s'ha vist, són els que multipliquen més els efectes i obtenen més eficiència –tant per a si mateixos com per als nuclis del seu entorn– de les actuacions que hi tenen lloc.

A partir dels criteris per al planejament territorial tractats detalladament en el capítol 2, el Pla considera que actualment moltes de les problemàtiques d'ordenació urbanística actual tenen un abast i també una solució territorial, és a dir, d'escala supramunicipal.

La suma de bons plans urbanístics i d'intencions correctes des d'una òptica local no constitueixen necessàriament una planificació adequada del conjunt del territori. Per això, avui, els desenvolupaments urbanístics no poden abordar-se municipi a municipi de manera independent. El paper i la funció de cada nucli ha d'analitzar-se i formular-se en el context del conjunt del sistema al qual pertany.

La isotropia territorial en els desenvolupaments urbanístics, el cafè per a tothom sempre políticament correcte, no és ni el model més eficient ni el millor des del punt de vista social ni el més sostenible.

La concentració dels creixements en unes polaritats estructurants i el relligat, la cohesió i l'accessibilitat de la totalitat dels assentaments del sistema és una opció substancialment millor. I ho és per al sistema globalment considerat, per als nuclis que creixen més, per als que creixen menys i també per als que no creixen.

Aquesta estratègia aporta més ciutat i de més qualitat, més i millors serveis i equipaments al conjunt del sistema i, alhora, rebaixa els costos econòmics, estalvia infraestructures, disminueix la suburbanització, evita el consum banal del sòl i minimitza la fragmentació del territori.

El treball en xarxa i la formulació dels desenvolupaments en clau de sistema permet assolir una massa crítica i uns estàndards d'eficiència que, per separat, els nuclis no poden aconseguir.

Per tot això, el Pla identifica diferents sistemes plurimunicipals d'assentaments, cadascun dels quals està conformat per l'agrupació dels nuclis i municipis que mantenen, al voltant d'un node central, una relació preferent i més estreta perquè en el seu conjunt pren forma la territorialitat humana més quotidiana.

Per a la delimitació d'aquests sistemes s'han tingut en compte tant les relacions i afinitats actuals entre els diferents nuclis i municipis que els integren com les que es preveuen en el futur com a conseqüència de l'aplicació de les determinacions del Pla i de la transformació física i relacional del territori que se'n derivarà.

En qualsevol cas, es compta sempre amb la voluntat de pertinença de cada municipi, puix que situar algú allà on no es troba còmode no tindria cap sentit, malgrat l'eventual solidesa dels arguments que en justifiquessin l'adscripció.

Conseqüentment, tot i que entre les seves determinacions clau inclou la categorització i l'assignació d'estratègies de desenvolupament urbanístic per nuclis, és el sistema plurimunicipal d'assentaments la unitat que el Pla pren com a base d'anàlisi i proposta.

Tanmateix, l'adscripció d'un nucli o municipi a un sistema, que respon a la seva relació preferent actual o que el Pla preveu o propicia en el futur, no pressuposa que es menystinguin les seves relacions amb nuclis o municipis que formen part d'altres sistemes.

5.3.2. Identificació i delimitació

El sistema d'assentaments de les Terres de l'Ebre es basa en una xarxa nodal jerarquitzada, heretada de la tradició mediterrània i fruit del devenir de la història, que el Pla vol potenciar a partir de l'estructura territorial actual, tot reforçant el paper dels nodes segons el seu rang i atenuant la indiferenciació del territori.

Tot i la seva característica unitària, l'àmbit de les Terres de l'Ebre s'organitza en dues subunitats relacionades entre si, la primera formada per les dues comarques litorals i la segona, per les dues interiors.

El mapa *Esquema de l'estructura territorial* mostra de manera gràfica els diferents nodes que estructuraven jeràrquicament cadascuna d'aquestes unitats i el conjunt de les Terres de l'Ebre, i les relacions principals que mantenen entre si i amb altres centres situats ja a l'àmbit del Camp de Tarragona o en territori sota administració aragonesa o valenciana.

A partir d'aquesta estructura funcional actual del territori de base nodal que, com ja s'ha dit, el Pla vol reforçar, es delimiten els sistemes plurimunicipals d'assentaments següents:

- El sistema Delta aplega els municipis de Deltebre i Sant Jaume d'Enveja, i la part deltaica dels d'Ampostà i Sant Carles de la Ràpita. El seu tractament unitari i autònom reconeix la singularitat del fet deltaic.
- El sistema Flix/Ascó abasta la part septentrional de la Ribera d'Ebre i l'integren els municipis d'Ascó, Flix, la Palma d'Ebre, Riba-roja d'Ebre, la Torre de l'Espanyol i Vinebre.
- El sistema Gandesa es correspon perfectament amb la comarca de la Terra Alta i, per tant, el conformen els municipis d'Arnes, Batea, Bot, Caseres, Corbera d'Ebre, la Fatarella, Gandesa, Horta de Sant Joan, el Pinell de Brai, la Pobla de Massaluca, Prat de Comte i Vilalba dels Arcs.
- El sistema litoral nord reuneix els municipis de l'Ametlla de Mar i el Perelló.
- El sistema litoral sud està format pel municipi d'Alcanar i la part no deltaica del de Sant Carles de la Ràpita.
- El sistema Móra d'Ebre/Móra la Nova s'estén pel sud de la comarca de la Terra Alta i el conformen els municipis de Benissanet, Garcia, Ginestar, Miravet, Móra d'Ebre, Móra la Nova, Rasquera i Tivissa.
- El sistema riu Sénia reuneix els municipis de la Sénia i Ulldecona.
- El sistema Tortosa/Ampostà abasta la part més complexa i poblada de tot l'àmbit i aplega els municipis de l'Aldea, Aldover, Alfara de Carles, l'Ampolla, Benifallet, Camarles, Freginals, la Galera, Godall, Mas de Barberans, Masdenverge, Paüls, Roquetes, Santa Bàrbara, Tivenys i Tortosa, i la part no deltaica del d'Ampostà.

Respecte de la delimitació que feia el Pla territorial aprovat el 2001, hi ha els canvis següents:

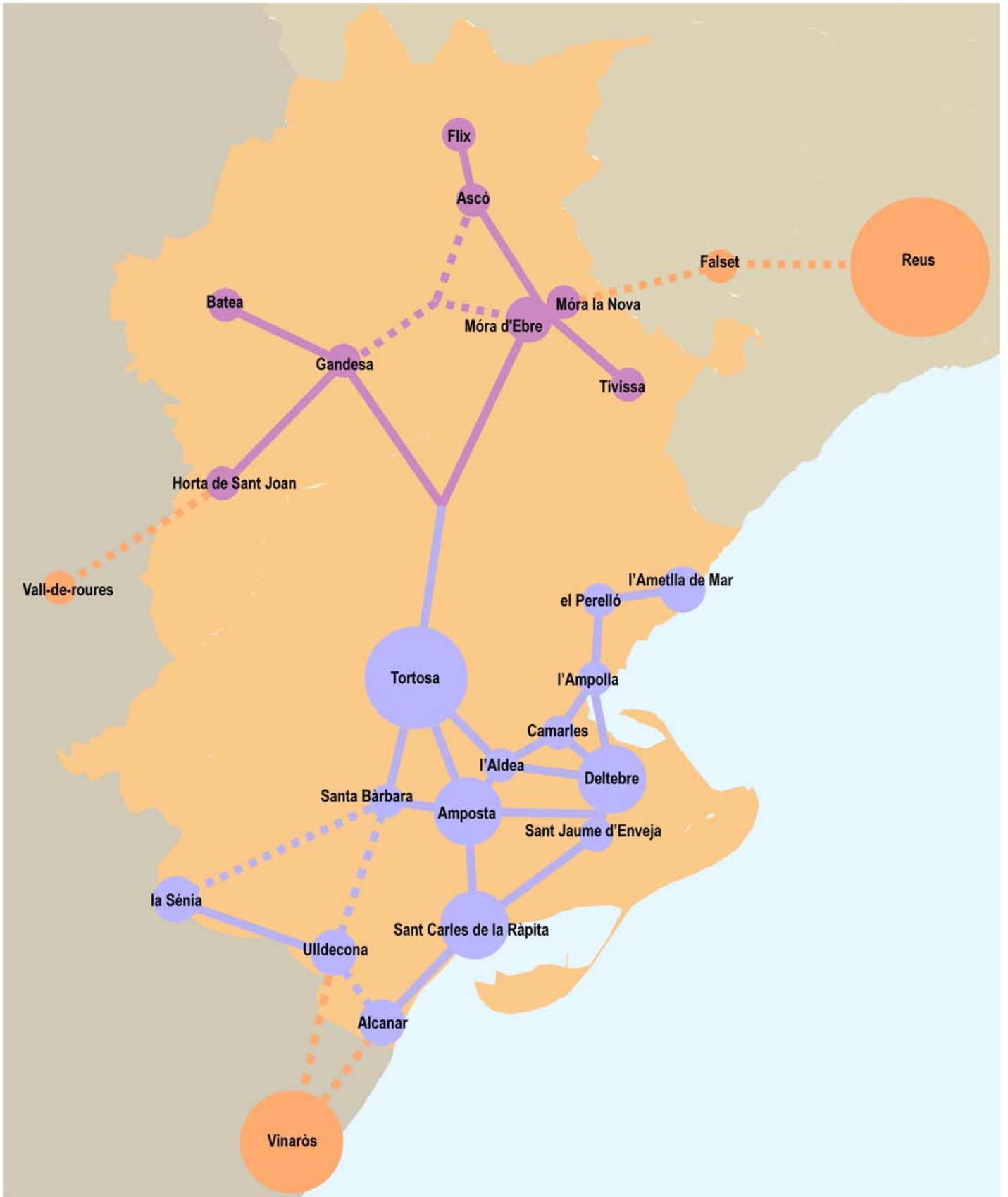
- El reconeixement pel Pla de la singularitat i la unitat del territori deltaic amb la definició i delimitació d'un sistema propi, que es preveu que vegi reforçada aquesta consideració unitària amb la connexió dels dos hemideltas mitjançant el nou pont entre Deltebre i Sant Jaume d'Enveja.

Anteriorment, el Pla territorial de 2001 considerava, d'una banda, el terme de Deltebre en un sistema, juntament amb els de l'Aldea, l'Ampolla i Camarles, i, d'una altra banda, el de Sant Jaume d'Enveja i la part deltaica dels d'Ampostà i Sant Carles de la Ràpita, dins un altre sistema, el d'Ampostà/Sant Carles de la Ràpita.

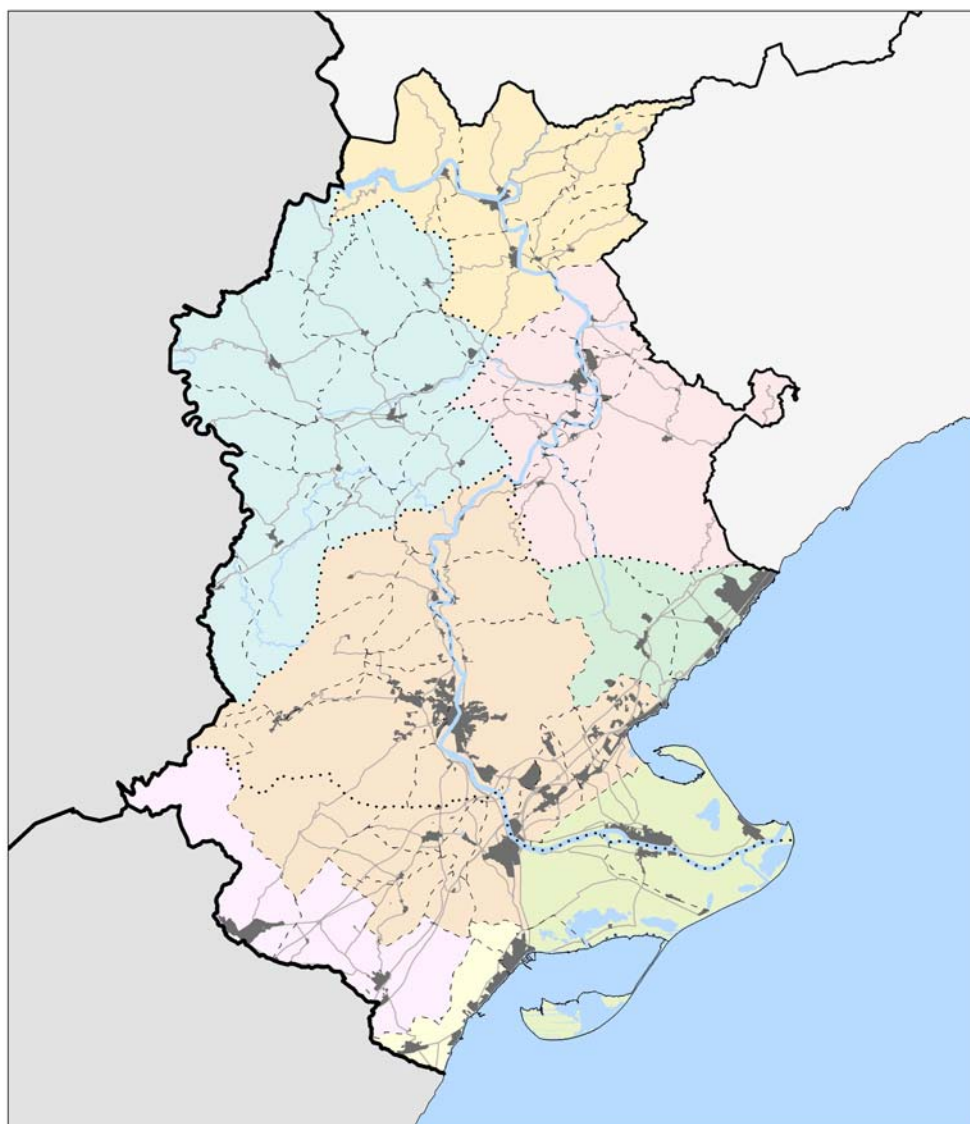
- El reconeixement pel Pla, mitjançant la definició i delimitació del sistema litoral sud, de la continuïtat física de la façana marítima que s'estén, sense solució de continuïtat, pel terme d'Alcanar i la part no deltaica del de Sant Carles de la Ràpita, i la relació intensa i preferent entre els nuclis d'ambdós municipis.

El Pla territorial de 2001 incloïa el primer en el sistema Alcanar/Ulldecona/la Sénia i el segon en el sistema Ampostà/Sant Carles de la Ràpita.

MAPA. Esquema de l'estructura territorial

MAPA: Sistemes plurimunicipals d'assentaments. Delimitació

- Sistema Flix / Ascó
- Sistema Gandesa
- Sistema Móra d'Ebre / Móra la Nova
- Sistema Delta
- Sistema litoral nord
- Sistema litoral sud
- Sistema riu Sénia
- Sistema Tortosa/Amposta
- Zona urbanitzada
- Xarxa viària principal
- Aigües continentals superficials

0 20 km

Font: Elaboració pròpia

- El reconeixement pel Pla de la progressiva consolidació, que es preveu que en el futur s'incrementi més encara i de manera més intensa, d'un únic sistema polinuclear que engloba, d'una banda, l'àrea d'influència més directa de la polaritat regional que constitueix el nucli de Tortosa i, d'una altra banda, el corredor mediterrani, vertebrat sobre la polaritat comarcal ja consolidada d'Amposta i les polaritats subcomarcals emergents de l'Aldea, a llevant, i Santa Bàrbara, a ponent.

D'aquesta manera, més enllà del clàssic eix Tortosa-Amposta, es configura el quadrilàter Tortosa-l'Aldea-Amposta-Santa Bàrbara, que constitueix l'àrea central d'un gran sistema que engloba, llevat dels àmbits ja esmentats en els punts anteriors, tres dels sistemes que considerava el Pla territorial de 2001: el de Tortosa, el d'Amposta i el de l'Aldea.

- La consideració preferent per part del Pla del Pinell de Brai com a part integrant del sistema que conforma la comarca a la qual pertany: la Terra Alta.

Aquest municipi es troba en el punt d'encontre i rep alhora la influència de Gandesa, Móra d'Ebre i Tortosa, per tant, la seva adscripció pot ser correcta a qualsevol dels sistemes que centren cadascuna d'aquestes polaritats.

Tanmateix, igual per igual, a diferència del Pla territorial de 2001, que l'inclouïa en el sistema Móra d'Ebre/Móra la Nova, el Pla opta en aquest cas per fer coincidir sistema i comarca.

- La no consideració per part del Pla de subsistemes dins dels sistemes, cosa que sí feia el Pla territorial de 2001.

5.4. Caracterització i categorització

5.4.1. Aspectes metodològics

El Pla caracteritza tots i cadascun dels sistemes que identifica i delimita, com també els municipis que els integren, i ho fa a partir dels valors disponibles més recents de diferents variables bàsiques, lligades a les seves respectives dimensió, evolució demogràfica, capacitat de renovació generacional, parc d'habitatge, dinàmica de formació de llars, ocupació i activitat i especialització econòmica sectorial.

Pel que fa als assentaments, a partir de la seva realitat física actual –i no la planejada–, el Pla n'assenyala per a tots i cadascun dins de cada sistema la estratègia de desenvolupament urbanístic respectiva d'acord amb el paper territorial que els reconeix i a partir de la caracterització feta a través de l'anàlisi de les mateixes variables emprades per als sistemes i municipis quan aquestes es troben desagregades, a les quals s'hi afegeix el grau d'accessibilitat a les xarxes ferroviària i viària estructurant primària i la disponibilitat de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat.

Per tal de facilitar aquesta anàlisi i la seva lectura en els quadres sintètics corresponents, per a les variables en què això té significació, s'estableixen intervals i se'ls assenyala un color que representa la seva posició relativa segons un gradient cromàtic de més positiu a més negatiu.

Les variables triades són les següents:

- Superfície, expressada en quilòmetres quadrats.
- Població de 2001, el darrer any del qual es disposa del cens d'habitants corresponent.
- Població de 2006, el darrer any del qual es disposa de dades oficials del padró continu d'habitants.
- Percentatge d'increment de la població entre 1996 i 2001, el quinquenni anterior al darrer cens. La mitjana de les Terres de l'Ebre és el 1% i els intervals triats i els colors corresponents són els següents:

> = 1%	Positiu igual o superior a la mitjana
0 – 1%	Positiu inferior a la mitjana
0%	Estable
-1 – 0%	Negatiu superior a l'oposat de la mitjana
= < -1%	Negatiu igual o inferior a l'oposat de la mitjana

- Percentatge d'increment de la població entre 2001 i 2006, període entre el darrer any censal i el darrer de què es disposa de dades oficials. La mitjana de les Terres de l'Ebre és el 13% i els intervals triats i els colors corresponents són els següents:

> = 13%	Positiu igual o superior a la mitjana
0 – 13%	Positiu inferior a la mitjana
0%	Estable
-13– 0%	Negatiu superior a l'oposat de la mitjana
= < -13%	Negatiu igual o inferior a l'oposat de la mitjana

- Percentatge del grup d'edat de 0 a 14 anys sobre la població total de 2006. La mitjana de les Terres de l'Ebre és el 13% i els intervals triats i els colors corresponents són els següents:

> = 16%
14 – 15%
13%
11 – 12%
= < 10%

- Índex d'envelliment de 2006. Aquest índex complementa la variable anterior i mesura la capacitat de renovació generacional endògena, ja que correspon al percentatge que representa el grup d'edat de 65 i més anys respecte del grup d'edat de 0 a 14 anys.

Així, si el seu valor és igual o superior a 100, aquesta renovació queda teòricament garantida; si és inferior a 100, no ho està i, per tant, depèn de la immigració i, en particular, de l'edat i composició dels grups immigrants i de la seva capacitat reproductiva. La mitjana de les Terres de l'Ebre és 157.

Els intervals triats i els colors corresponents són els següents:

= < 100
100 – 156
157
158 – 200
> = 200

- Nombre total d'habitatges de 2001, el darrer any censal.
- Pes dels habitatges principals sobre el nombre total d'habitatges de 2001, expressat en percentatge. La mitjana de les Terres de l'Ebre és el 62%, però no s'estableixen intervals amb valoració cromàtica.
- Percentatge d'increment dels habitatges principals entre 1991 i 2001. Aquesta variable il·lustra sobre la formació de noves llars, ja que mesura la variació del nombre d'habitatges principals. La mitjana de les Terres de l'Ebre és el 13%.

Els intervals triats i els colors corresponents són els següents:

> = 14%	Positiu igual o superior a la mitjana
0 – 13%	Positiu inferior a la mitjana
0%	Estable
-13 – 0%	Negatiu superior a l'oposat de la mitjana
= < -14%	Negatiu igual o inferior a l'oposat de la mitjana

- Taxa d'ocupació específica de 2001. Aquesta taxa, a la qual normalment hom es refereix per les seves inicials (TOE), correspon al quocient entre la població ocupada resident i el grup d'edat entre 15 i 64 anys, és a dir, mesura la relació entre els ocupats (els qui treballen efectivament) i els actius (els qui estan en edat de treballar). La mitjana de les Terres de l'Ebre és 0,63.

Respecte dels intervals triats i la seva valoració cal fer dues precisions:

- La primera és que, tot i que no hi ha cap unitat analitzada que s'hi situï, s'ha cregut oportú establir l'interval corresponent a un valor igual o inferior a 0,50, puix que aquesta xifra representa que el nombre d'ocupats és exactament la meitat del dels actius.
- La segona és que, malgrat considerar, lògicament, els valors superiors com a més positius, pot donar-se el cas que els més elevats corresponguin a situacions no tan positives perquè, o bé no hi ha joves en nombre important o el seu grau de formació en els nivells més alts és limitat, ja que una gran part de la franja baixa del grup d'edat corresponent a la població activa, normalment i en una proporció important, encara es troba en període de formació i, per tant, no ha entrat en el mercat de treball.

Els intervals triats i els colors corresponents són els següents:

> = 0,81
0,71 – 0,80
0,61 – 0,70
0,51 – 0,60
= < 0,50

- Relació entre els llocs de treball localitzats i la població ocupada resident de 2001. Aquesta variable mesura l'equilibri intern entre oferta i demanda quant a activitat econòmica i, com a conseqüència, la incidència de la mobilitat laboral obligatòria.

En efecte, quan la relació és igual o superior a la unitat, pot donar-se mobilitat laboral obligada, ja que el fet que hi hagi tants o més llocs de treball que ocupats no implica que tots aquests llocs estiguin ocupats per residents, però, quan és inferior a la unitat, una part dels residents ha de desplaçar-se obligatòriament a fora de l'àmbit en qüestió per a anar a treballar. La mitjana de les Terres de l'Ebre és 0,83.

Els intervals triats i els colors corresponents són els següents:

> = 1
0,84 – 0,99
0,83
0,66 – 0,82
= < 0,65

- Pes de cada sector d'activitat sobre el nombre total de llocs de treball localitzats de 2001, expressat en forma de percentatge. Les mitjanes de les Terres de l'Ebre són les següents:
  - Sector primari: 15%
  - Indústria: 23%
  - Construcció: 11%
  - Sector terciari: 50%
- Coeficient d'especialització relativa de cada sector d'activitat de 2001. Aquest coeficient correspon al quocient entre el pes de cada sector d'activitat a l'àmbit en qüestió i la mitjana de les Terres de l'Ebre del mateix sector.

Així, si és igual o superior a la unitat, es considera que l'àmbit està especialitzat en el sector que es considera i es marca amb el color corresponent al mateix. Altrament, si és inferior a la unitat, es considera que l'àmbit no hi està especialitzat i no s'hi aplica cap color.

Els colors que corresponen a cada sector són els següents:

	Sector primari
	Indústria
	Construcció
	Sector terciari

- Accessibilitat a la xarxa ferroviària de 2026. Aquesta variable mesura la distància en temps de cada assentament a l'estació de ferrocarril més propera pel recorregut més curt en l'horitzó temporal del Pla.

La màxima accessibilitat la tenen els assentaments que disposen d'estació en el propi nucli o en les seves immediacions (a una distància màxima d'un quilòmetre, aproximadament) i la resta de categories es defineixen per trams de 10 minuts.

Els intervals triats i els seus colors corresponents són els següents:

Estació
= < 10'
10 – 20'
20 – 30'
> 30'

- Accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària de 2026. Aquesta variable mesura la distància en temps de cada assentament a l'accés a la xarxa viària estructurant primària més proper pel recorregut més curt en l'horitzó temporal del Pla.

La màxima accessibilitat la tenen els assentaments que es troben a sobre l'eix, els que aquest segueix la traça d'una variant de l'anterior carretera que travessava el nucli i els que hi tenen accés directe (amb un recorregut màxim d'un quilòmetre, aproximadament) i la resta de categories es defineixen per trams de 10 minuts.

Els intervals triats i els colors corresponents són els següents:

Eix
= < 10'
10 – 20'
20 – 30'
> 30'

- Disponibilitat relativa el 2008 de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat.

Cal remarcar que es considera la disponibilitat relativa respecte de la dimensió actual del nucli i no la absoluta, de manera que es donen casos de nuclis amb disponibilitat relativa superior a la d'altres que, en canvi, compten amb molta més superfície de sòl disponible.

A més de localitzar-se en contigüitat amb el nucli actual i sense existència coneguda de riscos naturals (inundabilitat, riscos geològics i altres), l'aptitud per a ésser urbanitzat la defineixen el pendent del terreny, que la legislació vigent fixa que ha de ser inferior al 20%, i bé la seva condició de sòl classificat pel planejament vigent però encara no consolidat, bé la seva inclusió en el sistema d'espais oberts dins la categoria de sòl de protecció preventiva.

Els intervals triats i els colors corresponents són els següents:

Molt elevada	Sensiblement superior a la dimensió actual del nucli
Elevada	Aproximada a la dimensió actual del nucli
Mitjana	Aproximada a les dues terceres parts de la dimensió actual del nucli
Limitada	Aproximada a una tercera part de la dimensió actual del nucli
Molt limitada	Sensiblement inferior a una tercera part de la dimensió actual del nucli

El Pla considera dues variables de disponibilitat relativa de sòl, una referida al que té el pendent inferior al 10% i una altra al que el té inferior al 20%.

Tot i que aquesta darrera és la determinant normativament, la consideració d'ambdues alhora comporta una avaluació prèvia més acurada dels possibles creixements futurs, ja que pendents entre el 10 i el 20% ja són notables i, *a priori*, sempre és preferible concentrar els creixements en els sòls més planers disponibles.

Les variables que no es troben desagregades per als assentaments pertanyents a municipis que tenen més d'un nucli són la relació entre els llocs de treball localitzats i la població ocupada resident, el pes de cada sector d'activitat sobre el nombre total de llocs de treball localitzats i el coeficient d'especialització relativa de cada sector d'activitat.

En els casos en què no hi ha dades desagregades per nuclis, es pren com a referència la dada municipal corresponent.

5.4.2. Caracterització dels sistemes plurimunicipals d'assentaments

Tot i que en els apartats següents es tracta cada sistema de manera singularitzada en la caracterització i categorització dels assentaments que el componen, se'n presenta aquí una visió de conjunt.

QUADRE. Sistemes plurimunicipals d'assentaments. Caracterització

	Superfície (km ²)	Població 2001	Població 2006	% Δ població 1996-2001	% Δ població 2001-2006	% població 2006 de 0 a 14 anys	Índex d'envelliment 2006	Habitatges totals 2001
Sistema Delta	285,6	13.974	14.414	2%	3%	13%	162	6.257
Sistema Flix/Ascó	382,3	8.448	8.510	-7%	1%	10%	246	4.560
Sistema Gandesa	742,1	12.193	12.715	-3%	4%	11%	249	6.730
Sistema litoral nord	169,4	7.243	9.248	12%	28%	13%	158	7.233
Sistema litoral sud	61,7	19.593	23.108	6%	18%	14%	137	13.587
Sistema Móra d'Ebre/Móra la Nova	443,7	13.142	14.536	-2%	11%	13%	168	6.771
Sistema riu Sénia	235,4	10.881	12.205	7%	12%	13%	143	6.690
Sistema Tortosa/Amposta	973,7	71.703	82.726	0%	15%	13%	144	38.477
Terres de l'Ebre	3.293,9	157.177	177.462	1%	13%	13%	157	90.305

Font: Elaboració pròpia.

Pes de l'habitatge principal 2001	% Δ habitatges principals 1991-2001	Taxa d'ocupació específica (TOE) 2001	Llocs de treball / població ocupada (LTL / POR) 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Primari. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Indústria. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Construcció. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Terciari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Primari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Indústria. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Construcció. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Terciari. 2001
72%	10%	0,62	0,50	20%	13%	13%	54%	1,3	0,6	1,1	1,1
67%	-5%	0,57	0,97	10%	42%	9%	38%	0,6	1,8	0,8	0,8
62%	3%	0,64	0,78	28%	24%	13%	34%	1,8	1,1	1,1	0,7
38%	32%	0,56	0,87	20%	8%	16%	55%	1,3	0,4	1,4	1,1
52%	20%	0,60	0,77	27%	13%	14%	46%	1,7	0,6	1,2	0,9
69%	9%	0,63	0,81	17%	17%	11%	56%	1,1	0,7	0,9	1,1
58%	16%	0,66	0,94	9%	51%	9%	31%	0,6	2,2	0,8	0,6
66%	14%	0,65	0,89	12%	21%	11%	56%	0,8	0,9	0,9	1,1
62%	13%	0,63	0,83	15%	23%	11%	50%				

5.4.3. Caracterització i categorització dels assentaments

5.4.3.1. Paper territorial i estratègies de desenvolupament

Per al reconeixement del paper territorial de cada assentament i l'assignació posterior de l'estratègia de desenvolupament corresponent, el Pla estructura els nuclis a partir de les categories següents:

- Polaritat regional. Tortosa.
- Polaritat comarcal. Amposta, Gandesa i Móra d'Ebre.
- Polaritat subcomarcal. El Pla inclou dins d'aquesta categoria Alcanar, l'Aldea, Batea, Flix, Sant Carles de la Ràpita, Santa Bàrbara, la Sénia i Ulldecona, assentaments que exerceixen el paper de nodes centrals dels seus respectius sistemes d'abast subcomarcal, com també els que es configuren com a nodes subcomarcals del sistema del qual en formen part.
- Polaritat complementària. Integren aquesta categoria: l'Ametlla de Mar, l'Ampolla, Ascó, Camarles, Horta de Sant Joan, el Perelló i Tivissa, tots ells assentaments amb una posició relativa estratègica, que el Pla preveu que siguin node complementari d'una polaritat de rang superior.
- Nucli conurbat amb polaritat regional. Roquetes, Jesús i Campredó formen part de la conurbació de Tortosa.
- Nucli conurbat amb polaritat comarcal. Móra la Nova completa l'estructura de Móra d'Ebre a l'altre costat de riu.
- Nucli estructurant. Integren aquesta categoria nuclis amb una població actual de més de 500 habitants amb un cert paper estructurant i accessibilitat i disponibilitat de sòl en general molt elevades. Són els següents: Aldover, Arnes, Benifallet, Benissanet, Bítem, Bot, les Cases d'Alcanar, Corbera d'Ebre, la Fatarella, la Galera, Garcia, Ginestar, Godall, Mas de Barberans, Masdenverge, Miravet, Paüls, el Pinell de Brai, Rasquera, els Reguers, Tivenys, la Torre de l'Espanyol, Vilalba dels Arcs i Xerta.
- Nucli estructurant amb ferrocarril. Riba-roja d'Ebre és un nucli estructurant que té estació de ferrocarril.
- Nucli rural. Nodreixen aquesta categoria els nuclis amb una població actual de 100 a 500 habitants: Alfara de Carles, Caseres, el Castell, Darmós, Freginals, la Palma d'Ebre, la Pobla de Massaluca, Prat de Comte, Sant Joan del Pas, Serra d'Almos, els Valentins, Vinallop i Vinebre.
- Petit nucli rural. Integren aquesta categoria els nuclis que, malgrat el patrimoni urbanístic i arquitectònic que representen i, sovint, la seva importància com a elements significatius del paisatge, no arriben a complir cap de les premisses que permetrien incloure'ls dins la categoria anterior. Són els que es detallen a continuació: Llaberia, la Miliana, la Selleta i les Ventalles.
- Disseminat / aïllat. S'inclouen dins d'aquesta categoria els assentaments formats per edificacions en el medi rural separades entre si, com les Camposines i les Montcades, i els que, aïllats de qualsevol nucli, presenten una estructura compacta de petita magnitud, com les Salines de la Trinitat.

Ateses les característiques singulars del Delta, el Pla reconeix l'especificitat dels assentaments que s'hi ubiquen amb les categories següents:

- Polaritat subcomarcal deltaica: Deltebre.
- Polaritat complementària deltaica: Sant Jaume d'Enveja.
- Nucli rural deltaic. Integren aquesta categoria els Muntells i el Poblenu del Delta.
- Petit nucli rural deltaic: Balada.

A partir de la caracterització de cada assentament i del reconeixement del paper territorial respectiu dins d'alguna de les categories precedents, les estratègies que el Pla determina i assenyala als nuclis i assimilats són les següents:

 Estratègia de creixement potenciat. En primera instància, el Pla assenyala aquesta estratègia a aquells nuclis que conformen les polaritats regional, comarcals i subcomarcals, tots ells nodes principals o secundaris on hi ha una voluntat decidida del Pla perquè es produeixi un creixement important per extensió.

Les polaritats regional i comarcals són centres que exerceixen capitalitats clares, que han assolit una significació urbana, que tenen un pes demogràfic relatiu rellevant, que gaudeixen d'unes condicions remarcables d'accessibilitat i connectivitat en el territori i que disposen de prou sòl amb aptitud per a absorbir aquest creixement d'una manera sostenible i que, per tant, poden adoptar un paper important en el reequilibri poblacional del conjunt de Catalunya.

Per la seva part, les polaritats subcomarcals, bé estructuraven sengles entorns diferenciats dels de les capitals respectives, bé articulen una part del seu sistema corresponent. La seva dimensió urbana és de mitjana a mitjana alta i disposen d'accessibilitat i connectivitat notables i de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat.

Finalment, el Pla també assenyala l'estratègia als nuclis conurbats amb la polaritat regional de Tortosa o amb la comarcal de Móra d'Ebre, atès que formen part de la conurbació respectiva.

Tanmateix, per tal de modular aquest creixement potenciat, el Pla estableix que l'extensió urbana màxima que els plans d'ordenació urbanística municipal poden proposar ha de tenir l'ordre de magnitud següent:

- El 100% del sòl consolidat, a les polaritats regional i comarcals, i als nuclis que hi estan conurbats
- El 80% del sòl consolidat, a les polaritats subcomarcals.

 Estratègia de creixement mitjà. El Pla assenyala aquesta estratègia a dos tipus de nuclis:

En primer lloc, a aquells nuclis que es configuren com a polaritats complementàries de les polaritats regional, comarcals i subcomarcals en una part del territori d'influència directa d'aquestes. La seva dimensió urbana és de mitjana a mitjana alta.

En segon lloc, a Riba-roja d'Ebre, nucli estructurant que disposa d'estació de ferrocarril, perquè aquesta circumstància fa que pugui assumir d'una manera més sostenible uns creixements superiors als que li correspondrien en cas de no disposar de servei ferroviari.

Tots ells, polaritats complementàries i nuclis estructurants amb ferrocarril, disposen d'accessibilitat notable i de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat. Això, juntament amb el paper territorial que juguen –que el Pla reconeix i potencia– i a la voluntat d'aquest de dotar de flexibilitat a les alternatives de creixement exogen, fa que puguin acollir més habitatges i llocs de treball que els que els hi correspondrien segons la seva pròpia demanda endògena.

D'acord amb aquesta estratègia, els plans d'ordenació urbanística municipal corresponents podran fer majors previsions de sòl de desenvolupament urbanístic que les que resulten de la seva pròpia demanda endògena, si bé les àrees de sòl urbanitzable que es prevegin hauran de ser proporcionals a les dimensions de l'àrea urbana existent.

Segons aquest criteri, el Pla estableix que, dins el seu horitzó temporal, la superfície de sòl a desenvolupar, és a dir, la del sòl urbanitzable més la del sòl urbà pendent de desenvolupament, no ha d'excedir, en conjunt, l'ordre de magnitud del 60% de la superfície del sòl consolidat a hores d'ara. Aquest percentatge inclou un coeficient de ròssec per raó de la rigidesa del mercat i de la opcionalitat de desenvolupament alternatiu.

 Estratègia de creixement moderat. El Pla assenyala aquesta estratègia als nuclis estructurants, que són aquells assentaments de dimensió urbana de mitjana baixa a mitjana que no són polaritats destacades existents o proposades pel Pla, però que exerceixen un cert paper estructurant i tenen unes condicions de connectivitat i accessibilitat i de disponibilitat de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat que els permet acollir una certa quantitat d'habitatges i llocs de treball més enllà de la seva pròpia demanda endògena. Igualment, el

Pla assenyala aquesta estratègia als nuclis rurals, que són aquells assentaments que per la seva dimensió, per la connectivitat i accessibilitat del lloc i la disponibilitat de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat han d'acollir els creixements que responen a la seva pròpia dinàmica endògena demogràfica i econòmica, però als quals el Pla també vol donar un marge de flexibilitat a les alternatives de creixement exogen.

D'acord amb aquesta estratègia, els plans d'ordenació urbanística municipal corresponents podran fer majors previsions de sòl de desenvolupament urbanístic que el que resulta de la seva pròpia demanda endògena, si bé les àrees de sòl urbanitzable que es prevegin hauran de ser proporcionals a les dimensions de l'àrea urbana existent.

Segons aquest criteri, el Pla estableix que, dins el seu horitzó temporal, la superfície de sòl a desenvolupar, és a dir, la del sòl urbanitzable més la del sòl urbà pendent de desenvolupament, no ha d'excedir, en conjunt, l'ordre de magnitud del 30% de la superfície del sòl consolidat a hores d'ara. Aquest percentatge inclou un coeficient de ròssec per raó de la rigidesa del mercat i de la opcionalitat de desenvolupament alternatiu.

Tanmateix, com sia que en els nuclis de menor dimensió un ordre de magnitud del 30% d'aquesta petita dimensió representa una superfície molt minsa, el Pla estableix un mecanisme per compensar aquest fet mitjançant l'aplicació d'un factor inversament proporcional a la dimensió del nucli, de manera que a menor dimensió hi correspongui un percentatge superior i s'elimini el greuge que existiria en cas de no fer-ho.

Així, en el càlcul per proporcionalitat de l'extensió urbana admissible, s'ha d'aplicar a les superfícies de càlcul iguals o inferiors a 50 hectàrees un factor de correcció que s'ha d'obtenir de l'aplicació de l'expressió alfanumèrica següent.

$$f = \frac{18 + A - 0,005 \cdot A^2}{A + 5}$$

essent A la superfície de càlcul de l'àrea urbana existent en hectàrees.

El factor f pren el valor 1 per a superfícies de càlcul iguals o superiors a 51 hectàrees i el valor 2,43 per a les iguals o inferiors a 4 hectàrees.

L'aplicació de l'estratègia de creixement moderat té una significació diferent segons es tracti de nuclis estructurants de dimensió mitjana o de nuclis rurals de dimensió inferior a la d'aquells, ja que la seva diferència de grandària fa que els creixements resultants siguin, en valor absolut, molt diferents quant a extensió segons es tracti d'un o altre tipus de nucli. La inclusió dels nuclis rurals d'una certa entitat entre aquells als quals se'ls assenyala aquesta estratègia, respon a la voluntat del Pla de contribuir al desenvolupament rural d'una manera decidida.

Per a la quantificació de la superfície de sòl urbanitzable a preveure es tindrà en compte també la capacitat del sòl urbà per a rebre nova edificació d'habitatge i d'activitat, amb el benentès que és preferible optimitzar la utilització del sòl urbà davant de l'opció d'urbanitzar nou sòl.

Estratègia específica de desenvolupament dels nuclis deltaics Ateses les característiques singulars del Delta (inundabilitat, vulnerabilitat, fragilitat, valor natural, paisatge, ...), el Pla assenyala a tots els nuclis deltaics una estratègia específica de desenvolupament. En aplicació d'aquesta, els creixements que proposin els plans d'ordenació urbanística municipal han de justificar-se a partir del paper territorial que el Pla reconeix a cada nucli. Aquests creixements s'han de basar en la morfologia i en la integració amb la part consolidada del nucli i el paisatge circumdant i no han de superar els corresponents a l'estratègia de creixement moderat. Igualment, s'estableix la necessitat d'articular les mesures adequades per tal de minimitzar els efectes sobre aquestes àrees de les conseqüències del canvi climàtic i de les dinàmiques deltaiques, i, en particular, les normes urbanístiques i les ordenances d'edificació dels plans municipals han d'establir mesures adreçades a minimitzar els efectes d'inundacions eventuais, especialment pel que respecta a la integritat i la seguretat de les persones, tant en l'àmbit de les característiques de les edificacions (obligatorietat que el nivell de la planta baixa estigui a una alçada sensiblement superior a la del carrer,...) com en el de la gestió de situacions de risc (redacció de plans de gestió del risc, ...).

 Estratègia de millora i compleció. El Pla estableix aquesta estratègia en aquells nuclis i àrees urbanes que per la seva petita dimensió no tenen capacitat per a estructurar extensions urbanes o que no disposen de sòl físicament apte per a la urbanització o que tenen un baix nivell d'accessibilitat. L'objectiu d'aquesta estratègia és la recuperació i millora d'aquests nuclis com a patrimoni urbanístic, mitjançant el foment de la residència associada a les activitats rurals, a les activitats professionals desconcentrades, i a la segona residència de reutilització, i també als serveis turístics de qualitat i petita escala.

D'acord amb aquesta estratègia, els plans d'ordenació urbanística municipal corresponents s'han de centrar en el manteniment, la reconstrucció i millora de les trames urbanes existents amb especial atenció al manteniment de la tipologia arquitectònica dominant en el lloc. Tanmateix, els plans d'ordenació urbanística municipal poden determinar, mitjançant la delimitació i l'ordenació precisa del sòl urbà d'aquestes àrees, extensions encaminades a la compleció de l'assentament, la regularització de la franja perimetral o, en el seu cas, a ubicar correctament un nou element d'activitat econòmica o equipament. Els petits creixements són suficients per a atendre les necessitats internes del nucli, llevat del cas que no fos possible per les condicions físiques de l'entorn (forts pendents, talls orogràfics, riscos o incompatibilitat per protecció paisatgística aprovada).

Les extensions dels nuclis que es proposin en els POUM només es poden classificar com a sòl urbà i han de tenir una ordenació precisa de l'edificació definida en el mateix pla. Aquestes ordenacions poden ser constitutives de polígons d'actuació quan calgui algun procés de reparcel·lació per a la cessió del carrer o algun element públic. L'ordenació precisa que estableixi el POUM té com a criteri prevalent la integració morfològica i paisatgística en el nucli existent. Tanmateix aquesta ordenació pot modificar-se mitjançant un pla de millora urbana si s'esdevingués convenient sense disminuir el grau d'integració morfològica i paisatgística de l'ordenació anterior.

 Estratègia de manteniment del caràcter rural. El Pla assenyala aquesta estratègia als disseminats i les unitats aïllades.

L'objectiu de l'estratègia de manteniment del caràcter rural és evitar l'extensió indiscriminada i la formació no desitjada de nuclis o àrees especialitzades a partir de les implantacions menors amb entitat jurídica i/o estadística pròpia que constitueixen alguns disseminats i explotacions.

D'acord amb aquesta estratègia, els plans d'ordenació urbanística municipal corresponents mantindran per a aquestes implantacions el règim de sòl no urbanitzable.

El Pla recull les àrees especialitzades existents segons el planejament urbanístic vigent, que són el resultat d'implantacions aïllades per a usos específics –residencials, industrials, terciaris, d'equipaments–, i, si bé reconeix la realitat de la implantació o la possibilitat de desenvolupament d'acord amb el planejament urbanístic corresponent, estableix com a objectiu general la minimització o –quan són contigües amb un nucli històric– l'augment de la integració urbana.

Tanmateix, a algunes àrees especialitzades, el Pla expressa la necessitat de reorientar-ne el desenvolupament per tal que sigui més coherent amb els objectius d'ordenació territorial, mitjançant l'assenyalament d'alguna de les estratègies següents:

 Estratègia de centralitat. S'assenyala a aquelles àrees on convé desenvolupar actuacions de creació de centralitats –amb activitats terciàries, equipaments i una certa intensitat urbana– per tal d'estructurar i dotar els teixits urbans resultants del desenvolupament d'àrees especialitzades d'ús exclusivament residencial.

 Estratègia de reducció o extinció. S'assenyala a aquelles àrees previstes pel planejament urbanístic, i inclús existents, que comporten una extrema contradicció amb els criteris de planejament territorial, en les quals, ja sigui pel seu escàs grau de consolidació o per la gran afectació dels valors territorials que comporten, es considera socialment rendible abordar al seva reducció o extinció.

Amb caràcter general, quan s'assenyala aquesta estratègia i no s'estableixen consideracions específiques, el Pla insta al planejament urbanístic municipal a la classificació directa del sector o part d'aquest com a sòl no urbanitzable. Tanmateix, l'estratègia pot aplicar-se mitjançant una transferència de l'aprofitament a posicions contigües al nucli urbà.

e Estratègia específica. S'assenyala a aquelles àrees on concorren característiques i circumstàncies específiques. El contingut i abast de l'estratègia en cada cas es defineix a les Normes d'ordenació territorial i es detalla, a les pàgines següents, en el punt que hi fa referència dins l'apartat corresponent a cada sistema en què s'hi aplica.

Per tant, per tot l'expressat fins ara, per als assentaments per als quals el Pla estableix estratègies diferents de la de creixement potenciat, els plans d'ordenació urbanística municipal establiran mesures específiques per assegurar la proporcionalitat física, amb relació a l'assentament existent, de les actuacions d'extensió urbana per tal que es produeixi una gradualitat en la materialització dels nous teixits urbans. Si s'elaboren plans directores urbanístics en desenvolupament del Pla, podran establir justificadament altres criteris o pautes de proporcionalitat.

El nou planejament urbanístic que tingui l'objectiu de modificar els àmbits de sòl urbà o urbanitzable ha de formular els objectius i definir les propostes d'acord amb les estratègies que el Pla estableix per a cada nucli i àrea especialitzada del seu àmbit. Als nuclis completament envoltats per *sòl no urbanitzable de protecció especial i/o de protecció territorial* d'una subcategoria diferent de la de *sòl de potencial interès estratègic*, el planejament urbanístic pot detreure d'aquest sòl no urbanitzable de protecció l'extensió que, d'acord amb l'estratègia de desenvolupament urbà assenyalada pel Pla, convingui classificar com a sòl urbà o urbanitzable, segons el cas.

Per al dimensionament de les àrees d'extensió urbana en els casos d'aplicació de l'estratègia de creixement potenciat s'han de tenir en compte les previsions sobre necessitats d'habitatges i d'espai per a activitats econòmiques que el Pla adopta com a referència per als diversos àmbits que considera.

Mitjançant plans directores urbanístics es podran establir referències específiques per municipis de les necessitats d'habitatge i d'espai per a llocs de treball. Si no s'elaboren plans directores dins el procés de seguiment del desenvolupament del Pla, caldrà portar una comptabilitat de les disponibilitats dels diversos plans d'ordenació urbanística municipal i, si ho motiven els resultats, introduir modificacions en el Pla respecte de les previsions de sòl que els plans d'ordenació urbanística municipal hagin de fer.

El Pla reserva l'assignació de les estratègies de creixement mitjà i de creixement moderat als nuclis que determina que creixin per proporcionalitat a partir de la seva dimensió actual, que esdevé així el punt de partença per a la quantificació del creixement per extensió que resulta admissible. La superfície de l'àrea urbana existent a considerar en el càlcul d'aquesta superfície de l'extensió urbana admissible s'ha de determinar de la manera següent: s'han de comptabilitzar tots els sòls consolidats o urbanitzats en la data d'aprovació definitiva del Pla territorial, corresponents a trames urbanes d'ús dominant residencial o mixt amb una presència significativa d'habitatge, incloent-hi tota la superfície viària, de zones verdes i d'equipaments integrats o associats a aquestes trames, que formen part dels àmbits de les *àrees urbanes i les seves extensions* assenyalats en els Plànols d'ordenació del Pla.

En la determinació de l'àrea urbana existent es poden comptabilitzar els sòls urbanitzats no edificats i els sòls en procés d'urbanització que l'any d'aprovació del Pla territorial es trobaven en procés d'urbanització avançada. També, en casos excepcionals, poden comptabilitzar-se les peces de sòl no urbanitzable contigües a l'àrea urbana i ocupades per edificacions plenament integrades a la vida urbana –com per exemple un equipament, una masia reconvertida a l'ús hotel·ler, etc.– que es classifiquin com a sòl urbà i que, per tant, no computen com a extensió urbana. Altres supòsits, com el fet de tenir el projecte d'urbanització aprovat o un aval dipositat no són justificació suficient per poder-se computar dins la superfície de l'àrea urbana existent.

En cas que les trames considerades estiguin pròximes a altres trames consolidades o urbanitzades destinades a activitat econòmica, que no han estat comptabilitzades per no contenir habitatge o per tractar-se d'*àrees especialitzades*, es pot considerar que una proporció d'aquestes també forma part de l'àrea urbana existent a efectes de càlcul, amb les condicions següents:

- No ha d'incrementar en més del 60% l'àrea urbana de caràcter residencial i mixt delimitada a efectes de càlcul.
- Es comptabilitza només el sòl d'activitat econòmica consolidat o urbanitzat que està situat dins d'una franja al voltant d'aquesta mateixa àrea urbana, d'una amplada igual a la meitat del màxim diàmetre d'aquesta.
- Les àrees de sòl no consolidat ni urbanitzat que formen part d'una àrea especialitzada i que queden dins la franja descrita a b) computen com a superfície de l'extensió urbana admissible.

Els plans d'ordenació urbanística municipal establiran la distribució espacial dels usos d'habitatge i activitats econòmiques amb el criteri d'avançar cap a un equilibri quantitatiu que faci teòricament possible el més elevat nivell d'autocontenció assolible en el nucli i el municipi.

El Pla recomana a tots els municipis interiors que disposen de recursos turístics essencials, d'interès local o potencials al mateix terme o a l'entorn pròxim que, en la revisió del planejament urbanístic, qualifiquin sòl per a ús hotel·ler o equipament turístic de superfície igual o superior a una hectàrea i ubicat en un emplaçament de suficient interès per a l'activitat del sector. Per a aquells municipis que han revisat el planejament recentment o aquells que disposen de més de quatre hectàrees no edificades –bé sigui sòl urbanitzable no desenvolupat, bé sigui sòl urbà no consolidat– també es recomana la qualificació d'una superfície d'almenys una hectàrea per als usos esmentats.

Quan s'elaborin plans directores urbanístics d'àmbits plurimunicipals que tinguin un alt nivell d'integració funcional i on es prevegin formes de mobilitat eficients, la coherència quantitativa entre habitatges i llocs de treball possibles podrà establir-se per al conjunt de l'àmbit plurimunicipal.

El Pla adopta el criteri de fomentar la convivència d'activitats econòmiques i habitatge en els nuclis. L'ordenació urbanística promourà aquesta convivència en aquelles zones on el tipus d'activitats i la tipologia d'edificació permetin evitar les situacions de conflictivitat.

En el cas que el nucli o àrea urbana necessiti una àrea específica d'activitats poc compatibles funcionalment o tipològicament amb els teixits d'habitatge, pot crear-la en l'àmbit del sòl urbà d'aquest o de les extensions que d'acord amb l'estratègia establerta pel Pla puguin portar-se a terme. Aquestes àrees d'activitat econòmica han de fomentar l'autocontenció de la mobilitat laboral, tot tractant d'equilibrar els llocs de treball i la població ocupada resident en el municipi. Així mateix, aquestes àrees s'han de disposar en continuïtat o articulades físicament amb les trames urbanes existents o previstes pel planejament i se n'ha de tractar acuradament la imatge arquitectònica, en especial la transició tipològica amb els teixits existents. Donat el cas que la implantació de l'àrea d'activitat hagi de comportar un canvi important en la imatge exterior del nucli o àrea urbana, cal sotmetre-la a les condicions d'integració paisatgística que assenyalen les Directrius del paisatge.

Les estratègies de desenvolupament que el Pla proposa tenen com a punt de partença i de referència per al seu dimensionament, la situació física real –i no la planejada– del nucli o àrea especialitzada en el moment d'aprovació definitiva del Pla.

El Pla no afecta les expectatives del planejament vigent pel que fa al sòl urbà i urbanitzable i només l'estratègia de reducció o extinció proposa la desclassificació total o parcial de les peces de sòl on s'assenyala. Tanmateix, les estratègies que s'estableixen per a cada assentament –nucli o àrea especialitzada– han de ser tingudes en compte com a referències vinculants en les revisions dels plans urbanístics corresponents, en les modificacions d'aquests que afecten les superfícies de sòl urbà o urbanitzable i en la consideració de l'oportunitat de desenvolupar sectors de sòl urbanitzable no delimitat.

5.4.3.2. Sistema Delta

El sistema Delta abasta aquesta formació tan singular. Inclou 8 nuclis repartits entre els termes municipals de Deltebre i Sant Jaume d'Enveja, que s'hi troben inclosos en la seva totalitat, i la part deltaica dels d'Amposta i Sant Carles de la Ràpita.

La població el 2006 era de 14.414 habitants, amb tendència de creixement positiva en els dos darrers períodes considerats i progressiva entre l'un i l'altre: 2% entre 1996 i 2001, i 3% entre 2001 i 2006.

Tres quartes parts de la població es concentren en el node central, Deltebre, que la va incrementar un 3% tant en el període 1996-2001 com el 2001-2006.

Durant el primer d'aquest dos períodes, també van créixer tots els altres nuclis, excepte Balada i Sant Jaume d'Enveja.

QUADRE. Sistema Delta. Caracterització i categorització

	Superfície (km2)	Població 2001	Població 2006	% Δ població 1996-2001	% Δ població 2001-2006	% població 2006 de 0 a 14 anys	Índex d'envelliment 2006	Habitatges totals 2001	Pes de l'habitatge principal 2001	% Δ habitatges principals 1991-2001	Taxa d'ocupació específica (TOE) 2001	Llocs de treball / població ocupada (LTL / POR) 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Primari. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Indústria. 2001
Balada (TM d'Amposta)		6	8	-25%	33%	0%	-	8	50%	-33%	0,50			
Poblenou del Delta, el		173	161	2%	-7%	11%	235	99	64%	37%	0,55			
Eucaliptus, l'		30	66	7%	120%	5%	600	259	5%	180%	0,48			
Part deltaica d'Amposta	96,3	209	235	1%	12%	9%	305	366	22%	42%	0,54	0,92	20%	12%
Deltebre	91,0	10.456	10.811	3%	3%	13%	157	4.428	75%	10%	0,61	0,53	17%	13%
Salines de la Trinitat, les		0	0	-	-	-	-	3	0%	-	-			
Part deltaica de St. Carles de la Ràpita	37,4	0	0	-	-	-	-	3	0%	-	-	-	0%	100%
Sant Jaume d'Enveja		2.807	2.861	-1%	2%	13%	168	1.232	75%	9%	0,66			
Balada (TM de Sant Jaume d'Enveja)		11	14	-39%	27%	7%	300	21	29%	-45%	0,29			
Muntells, els		491	493	1%	0%	12%	198	207	77%	10%	0,74			
Sant Jaume d'Enveja	60,9	3.309	3.368	-1%	2%	13%	173	1.460	75%	9%	0,67	0,40	33%	10%
Sistema Delta	285,6	13.974	14.414	2%	3%	13%	162	6.257	72%	10%	0,62	0,50	20%	13%

Font: Elaboració pròpia.

Respecte del període 2001-2006, només el Poblenou del Delta va enregistrar pèrdues de població, mentre que els Muntells va romandre estable i tots els altres van tenir creixements.

Pel que fa a la capacitat endògena de renovació de la població, el 2001 el grup d'edat de 0 a 14 anys representava el 13% de la població total del sistema, xifra idèntica a la mitjana de les Terres de l'Ebre, però l'Índex d'envelliment (162) era una mica superior a la mitjana. Desagregadament, Deltebre presentava la capacitat de renovació més elevada, amb valors idèntics als de les respectives mitjanes de les Terres de l'Ebre per a ambdues variables considerades.

El nombre total d'habitatges del sistema el 2001 era de 6.257, dels quals més del 70% es localitzava al node central, Deltebre, situant-se a continuació Sant Jaume d'Enveja, amb un percentatge al voltant prop del 20%.

El pes de l'habitatge principal l'any 2001 per al conjunt del sistema era del 72% respecte del total d'habitatges, amb una gran variabilitat per nuclis i municipis. Així, Deltebre i Sant Jaume d'Enveja assolien el 75% cadascun, mentre que el màxim corresponia als Muntells, amb un 77%, i el mínim a la part de Balada situada al terme municipal de Sant Jaume d'Enveja, amb un 29%.

L'increment del nombre d'habitatges principals va ser del 10% entre 1991 i 2001 per al conjunt del sistema i molt variable de nucli a nucli.

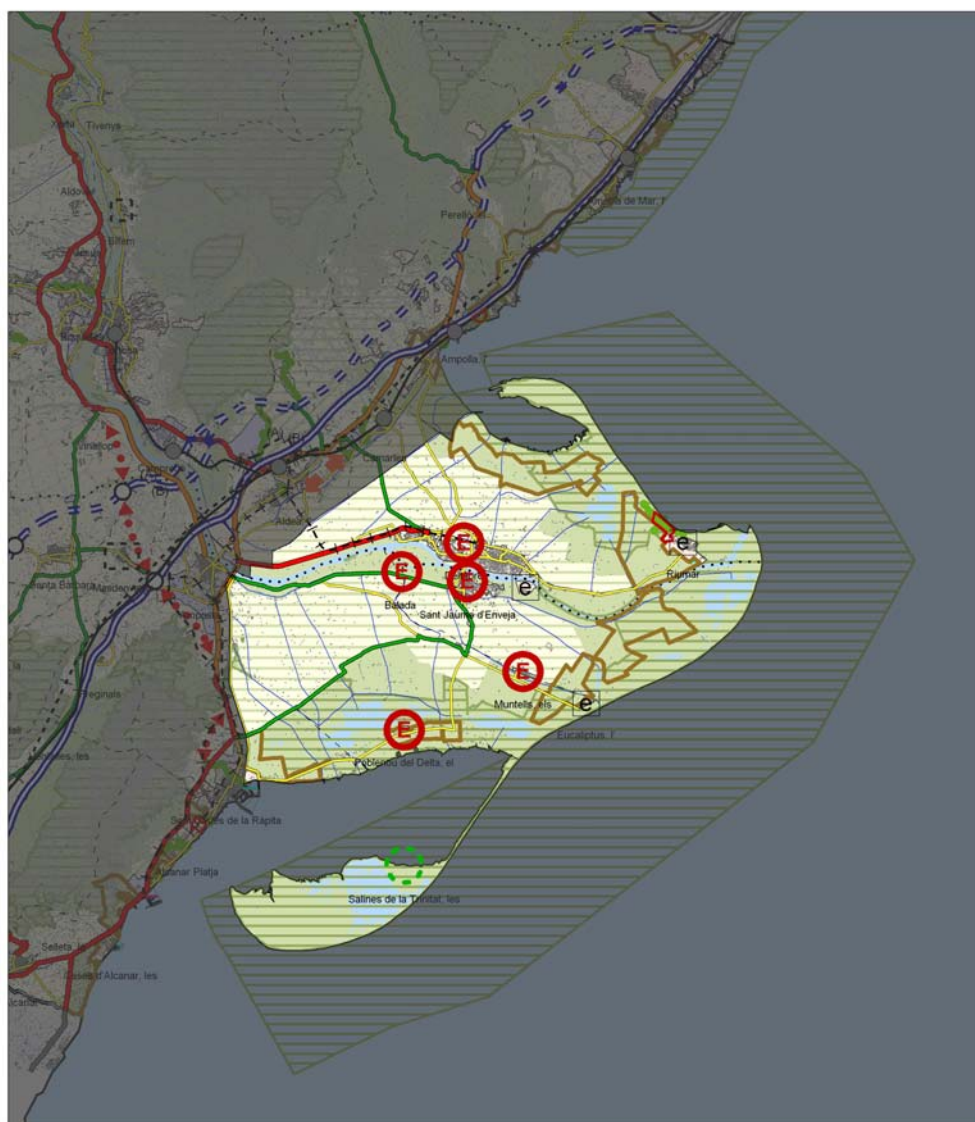
Pes del sector s/ llocs de treball totals. Construcció. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Terciari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Primari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Indústria. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Construcció. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Terciari. 2001	Accessibilitat a la xarxa ferroviària 2026	Accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària 2026	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 10%. 2008	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 20%. 2008	Paper territorial	Estratègia
10%	59%	1,3	0,5	0,8	1,2	10-20'	10-20'	Molt limitada	Molt limitada	Petit nucli rural deltaic	Estratègia específica
						20-30'	10-20'	Molt limitada	Molt limitada	Nucli rural deltaic	Estratègia específica
						20-30'	20-30'				
13%	57%	1,1	0,6	1,1	1,1	< 10'	< 10'	Molt limitada	Molt limitada	Polaritat subcomarcal deltaica	Estratègia específica
						> 30'	> 30'	Molt limitada	Molt limitada	Disseminat/aïllat	Manteniment caràcter rural
0%	0%	0,0	4,3	0,0	0,0						
						10-20'	10-20'	Molt limitada	Molt limitada	Polaritat complementària deltaica	Estratègia específica
						10-20'	10-20'	Molt limitada	Molt limitada	Petit nucli rural deltaic	Estratègia específica
						10-20'	10-20'	Molt limitada	Molt limitada	Nucli rural deltaic	Estratègia específica
16%	40%	2,1	0,5	1,4	0,8						
13%	54%	1,3	0,6	1,1	1,1						

La taxa d'ocupació específica el 2001 era del mateix ordre de magnitud que la mitjana de les Terres de l'Ebre tant al conjunt del sistema com als nuclis de Deltebre i Sant Jaume d'Enveja i al conjunt del terme municipal d'aquest darrer. Els Muntells se situava per sobre la mitjana, mentre que tota la resta ho feia per sota.

La relació entre els llocs de treball localitzats i la població ocupada resident el 2001 era de 0,50 per al conjunt del sistema, molt inferior a la mitjana de les Terres de l'Ebre. L'únic valor superior i proper a la situació d'equilibri que representa la unitat, tot i que inferior a aquesta, es donava la part deltaica del municipi d'Amposta (0,92), mentre que a la resta els valors que prenia aquesta variable eren molt reduïts: 0,53 al terme municipal de Deltebre i 0,40 al de Sant Jaume d'Enveja. Això posa en evidència la dependència exterior del sistema quant a llocs de treball.

Pel que fa a l'especialització relativa productiva, és de ressaltar el baix pes de la indústria, tant al conjunt del sistema com als diferents municipis, amb la sola excepció de la part deltaica del de Sant Carles de la Ràpita.

Respecte de l'accessibilitat a la xarxa ferroviària dins l'horitzó temporal del Pla, Deltebre es troba a menys de 10 minuts de l'estació més propera; Balada, els Muntells i Sant Jaume d'Enveja, dins la franja entre 10 i 20 minuts; el Poblenou del Delta, entre 20 i 30 minuts; i les Salines de la Trinitat, a més de 30 minuts. L'accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària és variable. Així, Deltebre es troba a menys de 10 minuts i la gran majoria de la resta d'assentaments, entre 10 i 20 minuts.

MAPA. Sistema Delta

- Creixement potenciat
- Creixement mitjà
- Creixement moderat
- Estratègia específica
- Millora i compleció
- Manteniment del caràcter rural
- Consolidació
- Reducció o extinció
- Estratègia específica

0 10 km

Font: Elaboració pròpia.

Pel que respecta a disponibilitat relativa de sòl amb aptitud per ésser urbanitzat, és molt limitada de manera generalitzada, per raó de les característiques que atorguen singularitat al Delta.

Per tant, d'acord amb aquesta caracterització, el Pla categoritza els nuclis amb el reconeixement del paper territorial i l'assignació de l'estratègia de desenvolupament següent:

- Estratègia específica per a la polaritat subcomarcal deltaica que representa el nucli de Deltebre, la polaritat complementària deltaica de Sant Jaume d'Enveja, els nuclis rurals deltaics dels Muntells i el Poblenou del Delta, i el petit nucli rural deltaic de Balada.

Quant a les àrees especialitzades del sistema, el Pla assenjala les estratègies de desenvolupament següents:

- Estratègia específica per als àmbits residencials de l'Eucaliptus, a Amposta; Riumar, a Deltebre, i P-2, a Sant Jaume d'Enveja, que estableix la necessitat d'articular les mesures adequades per tal de minimitzar els efectes sobre aquestes àrees de les conseqüències del canvi climàtic i de les dinàmiques deltaiques, i, en aquest sentit, evitar aquells desenvolupaments urbanístics per als quals no estigui suficientment garantida la supervivència sense risc per a persones i béns o que puguin ser causa de despeses públiques amb aquesta finalitat.

A la resta d'àrees especialitzades, el Pla reconeix la realitat de la implantació o la possibilitat de desenvolupament d'acord amb el planejament urbanístic corresponent.

5.4.3.3. Sistema Flix/Ascó

El sistema Flix/Ascó estructura la part septentrional de la Ribera d'Ebre.

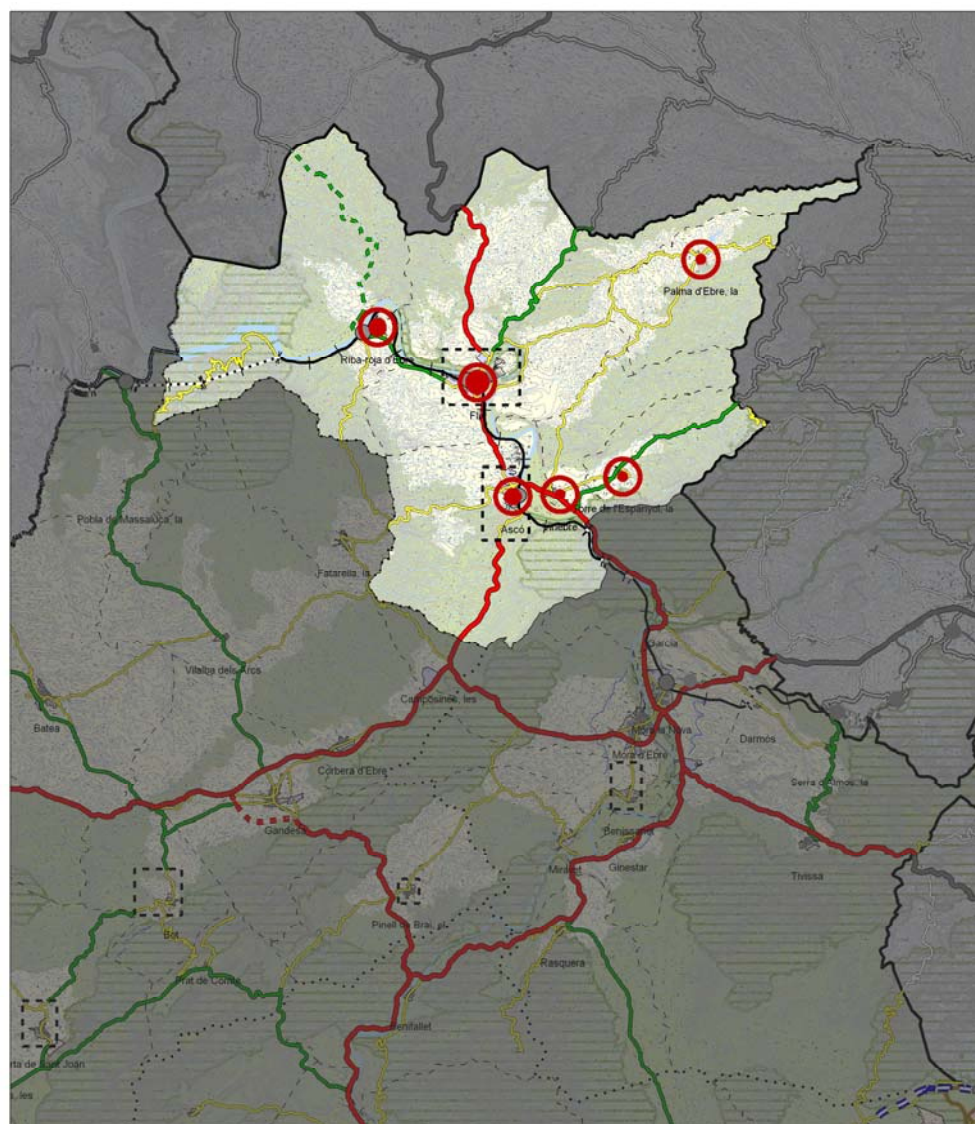
Inclou cinc municipis amb un nucli cadascun: Ascó, Flix, la Palma d'Ebre, Riba-roja d'Ebre, la Torre de l'Espanyol i Vinebre.

La població el 2006 era de 8.510 habitants, amb tendència de creixement negativa (-7%) entre 1996 i 2001, i positiva (1%), tot i que inferior a la mitjana, entre 2001 i 2006.

Prop de la meitat de la població es concentra en el node central, que en va perdre un 10% en el període 1996-2001, durant el qual tan sols van créixer els nuclis de la Torre de l'Espanyol i Vinebre.

Respecte del període 2001-2006, Riba-roja d'Ebre i Vinebre van incrementar-ne la població, Flix i la Torre de l'Espanyol van romandre estables, i Ascó i la Palma d'Ebre van registrar pèrdues lleus.

Pel que fa a la capacitat endògena de renovació de la població, el 2001 el grup d'edat de 0 a 14 anys representava el 10% de la població total del sistema, xifra inferior a la mitjana de les Terres de l'Ebre, i l'Índex d'envelliment assolí un valor de 246, també inferior a la mitjana. Desagregadament, cap nucli presentava una capacitat de renovació raonable.

MAPA. Sistema Flix/Ascó

- Creixement potenciat
- Creixement mitjà
- Creixement moderat
- Estratègia específica
- Millora i completió
- Manteniment del caràcter rural
- Consolidació
- Reducció o extinció
- Estratègia específica

0 10 km

Font: Elaboració pròpia.

QUADRE. Sistema Flix/Ascó. Caracterització i categorització

	Superfície (km ²)	Població 2001	Població 2006	% Δ població 1996-2001	% Δ població 2001-2006	% població 2006 de 0 a 14 anys	Índex d'envel·liment 2006	Habitatges totals 2001	Pes de l'habitatge principal 2001	% Δ habitatges principals 1991-2001	Taxa d'ocupació específica (TOE) 2001	Llocs de treball / població ocupada (LTL / POR) 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Primari. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Indústria. 2001
Ascó	74,3	1.617	1.602	-6%	-1%	11%	218	815	74%	6%	0,52	2,03	3%	61%
Flix	116,0	3.952	3.960	-10%	0%	10%	228	2.016	70%	-13%	0,56	0,90	3%	42%
Palma d'Ebre, la	38,2	405	398	-4%	-2%	9%	369	269	57%	5%	0,67	0,73	71%	3%
Riba-roja d'Ebre	99,5	1.310	1.353	-11%	3%	9%	289	843	59%	-6%	0,57	0,44	8%	9%
Torre de l'Espanyol, la	27,9	714	714	10%	0%	11%	238	341	70%	7%	0,64	0,51	58%	3%
Vinebre	26,4	450	483	1%	7%	7%	317	276	59%	6%	0,60	0,62	30%	10%
Sistema Flix/Ascó	382,3	8.448	8.510	-7%	1%	10%	246	4.560	67%	-5%	0,57	0,97	10%	42%

Font: Elaboració pròpia.

El 2001, el sistema disposava d'un total de 4.560 habitatges, el 44% dels quals a Flix i un 18% cadascun, a Ascó i a Riba-roja d'Ebre.

El pes de l'habitatge principal l'any 2001 per al conjunt del sistema era del 67% respecte del total d'habitatges. Desagregadament, poden distingir-se dos grups: el primer, amb valors que se situen entre el 70 i el 74%, està format per Ascó, Flix i la Torre de l'Espanyol, mentre que el segon l'integren la Palma d'Ebre, Riba-roja d'Ebre i Vinebre, entre el 57 i el 59%.

El nombre d'habitatges principals va créixer entre 1991 i 2001, tant per al conjunt del sistema (-5%) com, desagregadament, per a Flix (-13%) i Riba-roja d'Ebre (-6%). En canvi, la resta de nuclis va registrar valors positius, però inferiors a la mitjana de les Terres de l'Ebre.

La taxa d'ocupació específica el 2001 era inferior a la mitjana de les Terres de l'Ebre tant al conjunt del sistema com al node central i a tots els nuclis, excepte la Palma d'Ebre i la Torre de l'Espanyol, amb valors del mateix ordre de magnitud que la mitjana.

La relació entre els llocs de treball localitzats i la població ocupada resident el 2001 era superior a la mitjana de les Terres de l'Ebre (0,83) tant al conjunt del sistema (0,97) com a Ascó (2,03) i Flix (0,90), mentre que la resta de nuclis registrava valors inferiors o molt inferiors, cosa que en remarca la dependència exterior pel que respecta a llocs de treball.

Pes del sector s/ llocs de treball totals. Construcció. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Terciari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Primari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Indústria. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Construcció. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Terciari. 2001	Accessibilitat a la xarxa ferroviària 2026	Accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària 2026	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 10%. 2008	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 20%. 2008	Paper territorial	Estratègia
8%	28%	0,2	2,7	0,7	0,6	Estació	Eix	Mitjana	Elevada	Polaritat complementària	Creixement mitjà
10%	46%	0,2	1,8	0,8	0,9	Estació	Eix	Mitjana	Molt elevada	Polaritat subcomarcal	Creixement potenciat
6%	20%	4,6	0,1	0,6	0,4	10-20'	10-20'	Elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
26%	57%	0,5	0,4	2,2	1,1	Estació	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant amb ferrocarril	Creixement mitjà
7%	32%	3,8	0,1	0,6	0,6	< 10'	< 10'	Elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
6%	54%	2,0	0,4	0,5	1,1	< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
9%	38%	0,6	1,8	0,8	0,8						

Pel que fa a especialització relativa productiva, destaca l'elevada especialització industrial, tant al conjunt del sistema (1,8) com a Flix (1,8) i, especialment, a Ascó (2,7).

La resta de nuclis, amb l'excepció de Riba-roja d'Ebre, especialitzat en la construcció i el sector terciari, tenen, encara, un marcadíssim caràcter agrari, amb coeficients d'especialització en aquest sector que se situen entre el 2,0 i el 4,6.

L'accessibilitat a la xarxa ferroviària és, en general, alta, ja que Ascó, Flix i Riba-roja d'Ebre disposen d'estació, i la Torre de l'Espanyol i Vinebre s'hi troben a menys de 10 minuts. Només la Palma d'Ebre se situa en la franja entre 10 i 20 minuts.

Igualment, l'accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària, atès que la carretera C-12 travessa el sistema, és, en general, elevada. Així, Ascó, Flix i Vinebre es troben a sobre l'eix, Riba-roja d'Ebre i la Torre de l'Espanyol s'hi situen a menys de 10 minuts i tan sols la Palma d'Ebre es localitza dins la franja entre 10 i 20 minuts.

Pel que respecta a disponibilitat relativa de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat, tots els nuclis la tenen d'elevada a molt elevada, tant per sota el 20% de pendent com per sota el 10% de pendent, excepte Ascó i Flix, que tenen una disponibilitat mitjana per sota el 10%.

Per tant, d'acord amb aquesta caracterització, el Pla categoritza els nuclis amb el reconeixement del paper territorial i l'assignació de l'estratègia de desenvolupament següents:

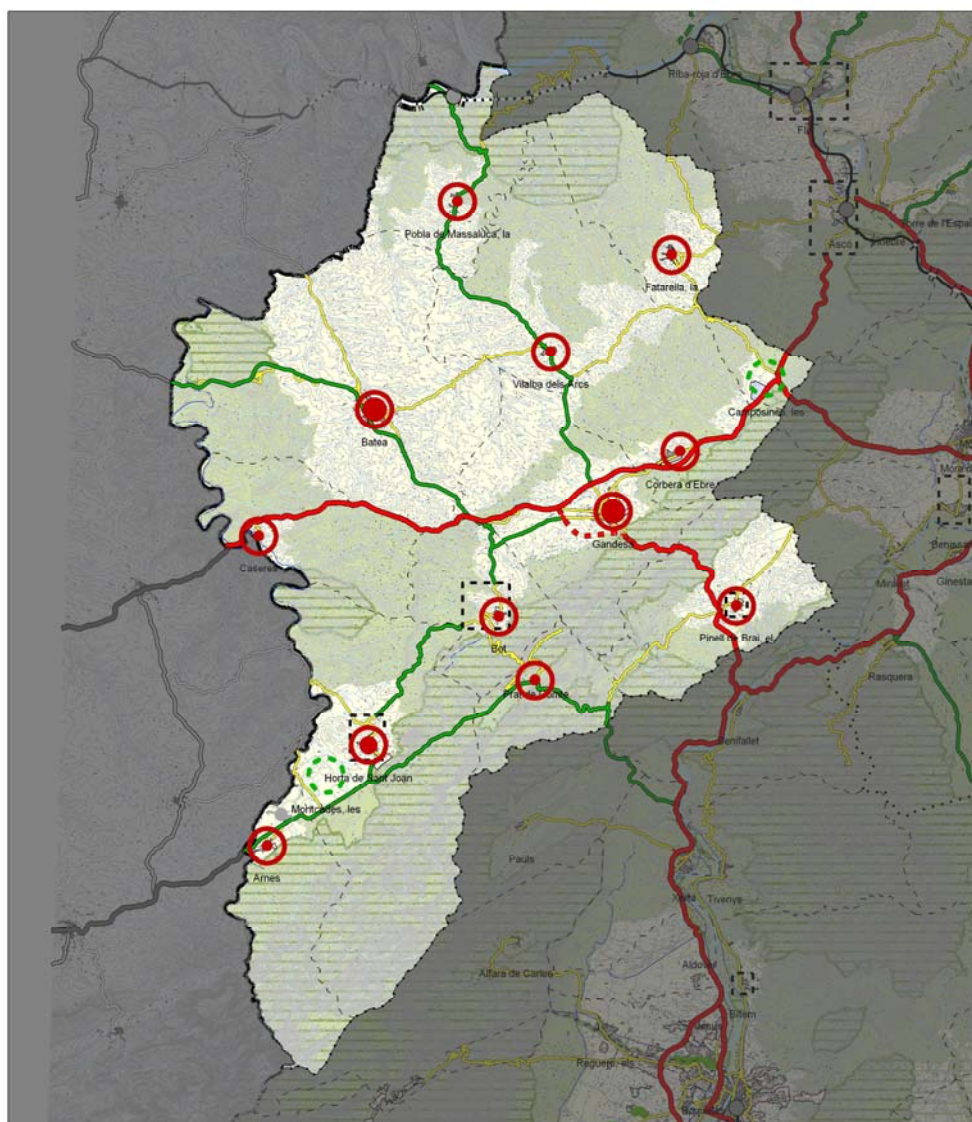
- Estratègia de creixement potenciat per a la polaritat subcomarcal que representa el nucli de Flix.
- Estratègia de creixement mitjà per a Ascó, polaritat complementària de l'anterior, i per a Riba-roja d'Ebre, nucli estructurant amb ferrocarril.
- Estratègia de creixement moderat per al nucli estructurant de la Torre de l'Espanyol i els nuclis rurals de la Palma d'Ebre i Vinebre.

Quant a les àrees especialitzades del sistema, el Pla en recull la realitat de la implantació o la possibilitat de desenvolupament d'acord amb el planejament urbanístic vigent.

5.4.3.4. Sistema Gandesa

El sistema Gandesa aplega tota la seva àrea d'influència directa, que es correspon amb la totalitat de la comarca de la Terra Alta.

Inclou 12 nuclis i 2 disseminats que tenen la condició d'unitats estadístiques amb dades de població resident, repartits entre 12 municipis: Arnes, Batea, Bot, Caseres, Corbera d'Ebre, la Fatarella, Gandesa, Horta de Sant Joan, el Pinell de Brai, la Pobla de Massalua, Prat de Comte i Vilalba dels Arcs.

MAPA. Sistema Gandesa

- Creixement potenciat
- Creixement mitjà
- Creixement moderat
- Estratègia específica
- Millora i compleció
- Manteniment del caràcter rural
- Consolidació
- Reducció o extinció
- Estratègia específica

0 10 km

Font: Elaboració pròpia.

La població el 2006 era de 12.715 habitants, amb tendència de creixement negativa, un -3%, entre 1996 i 2001 i positiva, un 4%, entre 2001 i 2006.

Prop de la quarta part de la població es concentra en el node central, que en va perdre un 1% en el període 1996-2001, com també tota la resta de nuclis, amb la sola excepció de Batea, que la va incrementar en un 1%.

Respecte del període 2001-2006, els creixements de Gandesa (17%) i el disseminat de les Montcades, del terme d'Horta de Sant Joan (600%), van situar-se per sobre de la mitjana de les Terres de l'Ebre. Tots i que per sota de la

mitjana, els altres nuclis també van créixer, excepte Bot, les Camposines, Caseres, la Fatarella, la Pobla de Massaluca i Vilalba dels Arcs.

Pel que fa a la capacitat endògena de renovació de la població, el 2001 el grup d'edat de 0 a 14 anys representava l'11% de la població total del sistema, xifra inferior a la mitjana de les Terres de l'Ebre, i l'índex d'envelliment assolía un valor de 249, superior a la mitjana. Desagregadament, només el disseminat de les Montcades se situava en posicions més rejuenides.

El nombre total d'habitatges del sistema el 2001 era de 6.730, dels quals el 20% es localitzava al node central, amb Batea situant-se a continuació, amb un percentatge del 15%.

El pes de l'habitatge principal l'any 2001 per al conjunt del sistema era del 62% respecte del total d'habitatges, amb una gran variabilitat per nuclis i municipis. Així, el node central assolía el 66%, amb el màxim (100%) localitzat al disseminat de les Camposines i els mínims a l'extrem sudoccidental –Arnes (42%), Horta de Sant Joan (49%) i Prat de Comte (43%)–, on el pes de la residència secundària és important, tot i que una gran majoria d'aquesta correspon a reutilització del parc d'habitatges existent, cosa que el revaloritza i contribueix al manteniment del patrimoni arquitectònic i urbanístic dels nuclis i del paisatge en què s'insereixen.

L'increment del nombre d'habitatges principals va ser del 3% entre 1991 i 2001 per al conjunt del sistema i amb un predomini de les xifres positives pel que fa als nuclis, amb el màxim (9%) a la polaritat comarcal.

La taxa d'ocupació específica el 2001 era del mateix ordre de magnitud que la mitjana de les Terres de l'Ebre tant al conjunt del sistema com a la majoria de nuclis. Només la superava el disseminat de les Camposines, mentre que a Arnes, Caseres, Corbera d'Ebre i el Pinell de Brai se situava per sota.

La relació entre els llocs de treball localitzats i la població ocupada resident el 2001 era de 0,78 per al conjunt del sistema, inferior a la mitjana de les Terres de l'Ebre (0,83). Els únics valors superiors a la mitjana els presentaven Gandesa (1,04), Batea (0,88) i Horta de Sant Joan (0,84).

Pel que fa a especialització relativa productiva, tots els municipis excepte els de Gandesa –especialitzat en la indústria, la construcció i el terciari– i la Pobla de Massaluca –especialitzat en la construcció i el terciari– la tenien, en major o menor grau, en el sector primari el 2001, tot i que tan sola a Bot n'era l'única. Batea també estava especialitzada en la indústria; Arnes, Caseres, Corbera d'Ebre i Prat de Comte, també en la construcció; i la resta, també en la indústria i la construcció alhora. De tot plegat en resulta una especialització productiva del conjunt del sistema en l'agricultura, la indústria i la construcció.

L'accessibilitat a la xarxa ferroviària, excepte a la Pobla de Massaluca, que compta amb estació i a les Camposines, Corbera d'Ebre, la Fatarella i Gandesa, que se situen dins la franja entre 10 i 20 minuts, és baixa. Batea, Prat de Comte i Vilalba dels Arcs es troben dins la franja entre 20 i 30 minuts i tota la resta, a més de 30 minuts de l'estació més propera.

L'accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària en l'horitzó del Pla, atès que les carreteres C-12 i N-420 travessen el sistema, tot i la seva orografia, és molt alta i només Arnes, Horta de Sant Joan, les Montcades, la Pobla de Massaluca i Prat de Comte es troben situats a més de 10 minuts de l'enllaç més proper.

Pel que respecta a disponibilitat relativa de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat, tots els assentaments la tenen molt elevada per sota el 20% de pendent i hi predominen els que també la hi tenen per sota el 10% de pendent. Les excepcions són Prat de Comte, que la té elevada; Batea i Bot, que la tenen mitjana; i la Fatarella, que la té molt limitada.

QUADRE. Sistema Gandesa. Caracterització i categorització

	Superfície (km2)	Població 2001	Població 2006	% Δ població 1996-2001	% Δ població 2001-2006	% població 2006 de 0 a 14 anys	Índex d'envel·liment 2006	Habitatges totals 2001	Pes de l'habitatge principal 2001	% Δ habitatges principals 1991-2001	Taxa d'ocupació específica (TOE) 2001	Llocs de treball / població ocupada (LTL / POR) 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Primari. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Indústria. 2001
Arnes	42,9	494	510	-8%	3%	8%	482	426	42%	1%	0,58	0,60	43%	4%
Batea	127,6	2.000	2.106	1%	5%	11%	230	1.018	65%	4%	0,66	0,88	42%	27%
Bot	34,6	804	736	-6%	-8%	8%	435	443	62%	4%	0,62	0,65	46%	19%
Caseres	42,8	320	311	-4%	-3%	11%	318	191	61%	0%	0,59	0,70	49%	14%
Corbera d'Ebre	53,5	1.050	1.128	-1%	7%	12%	213	456	75%	5%	0,59	0,57	28%	10%
Fatarella, la		1.193	1.160	-8%	-3%	9%	318	579	72%	-4%	0,67			
Camposines, les		5	0	0%	-100%	-	-	1	100%	-	1,00			
Fatarella, la	56,5	1.198	1.160	-8%	-3%	9%	318	580	72%	-4%	0,67	0,55	27%	28%
Gandesa	71,0	2.641	3.091	-1%	17%	12%	174	1.354	66%	9%	0,66	1,04	14%	26%
Horta de Sant Joan		1.216	1.231	-4%	1%	12%	229	937	49%	0%	0,62			
Montcades, les		1	7	-	600%	14%	0	10	10%	-	-			
Horta de Sant Joan	118,9	1.217	1.238	-4%	2%	12%	227	947	49%	0%	0,62	0,84	31%	22%
Pinell de Brai, el	57,5	1.099	1.112	-2%	1%	11%	234	517	67%	2%	0,60	0,72	22%	38%
Pobla de Massalua, la	43,2	430	407	-3%	-5%	6%	515	237	59%	-1%	0,64	0,27	5%	12%
Prat de Comte	26,4	188	196	-7%	4%	12%	270	174	43%	-6%	0,63	0,48	47%	3%
Vilalba dels Arcs	67,2	752	720	-6%	-4%	9%	327	387	64%	2%	0,66	0,77	38%	24%
Sistema Gandesa	742,1	12.193	12.715	-3%	4%	11%	249	6.730	62%	3%	0,64	0,78	28%	24%

Font: Elaboració pròpia.

Per tant, d'acord amb aquesta caracterització, el Pla categoritza els nuclis amb el reconeixement del paper territorial i l'assignació de l'estratègia de desenvolupament següents:

- Estratègia de creixement potenciat per a la polaritat comarcal que representa el nucli de Gandesa, com també per a la polaritat subcomarcal de Batea.

Pes del sector s/ llocs de treball totals. Construcció. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Terciari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Primari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Indústria. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Construcció. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Terciari. 2001	Accessibilitat a la xarxa ferroviària 2026	Accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària 2026	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 10%. 2008	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 20%. 2008	Paper territorial	Estratègia
22%	30%	2,8	0,2	1,9	0,6	> 30'	20-30'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
9%	23%	2,7	1,2	0,8	0,5	20-30'	< 10'	Mitjana	Molt elevada	Polaritat subcomarcal	Creixement potenciat
9%	26%	3,0	0,8	0,8	0,5	> 30'	< 10'	Mitjana	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
11%	25%	3,2	0,6	1,0	0,5	> 30'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
19%	43%	1,8	0,5	1,7	0,9	10-20'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
						10-20'	< 10'	Molt limitada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
						10-20'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Disseminat/aïllat	Manteniment caràcter rural
15%	29%	1,8	1,2	1,3	0,6						
11%	49%	0,9	1,1	1,0	1,0	10-20'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat comarcal	Creixement potenciat
						> 30'	10-20'	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat complementària	Creixement mitjà
						> 30'	> 30'	Molt elevada	Molt elevada	Disseminat/aïllat	Manteniment caràcter rural
15%	31%	2,0	1,0	1,3	0,6						
14%	26%	1,4	1,7	1,2	0,5	> 30'	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
33%	50%	0,3	0,5	2,9	1,0	Estació	20-30'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
19%	31%	3,0	0,1	1,6	0,6	20-30'	10-20'	Elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
17%	21%	2,4	1,1	1,5	0,4	20-30'	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
13%	34%	1,8	1,1	1,1	0,7						

 Estratègia de creixement mitjà per a Horta de Sant Joan, polaritat complementària de Gandesa al sector sud-occidental del sistema.

 Estratègia de creixement moderat per als nuclis estructurants d'Arnes, Bot, Corbera d'Ebre, la Fatarella, el Pinell de Brai i Vilalba dels Arcs, com també per als nuclis rurals de Caseres, la Pobra de Massaluca i prat de Comte.

 Estratègia de manteniment del caràcter rural per als disseminats de les Camposines, del terme de la Fatarella, i les Montcades, del d'Horta de Sant Joan.

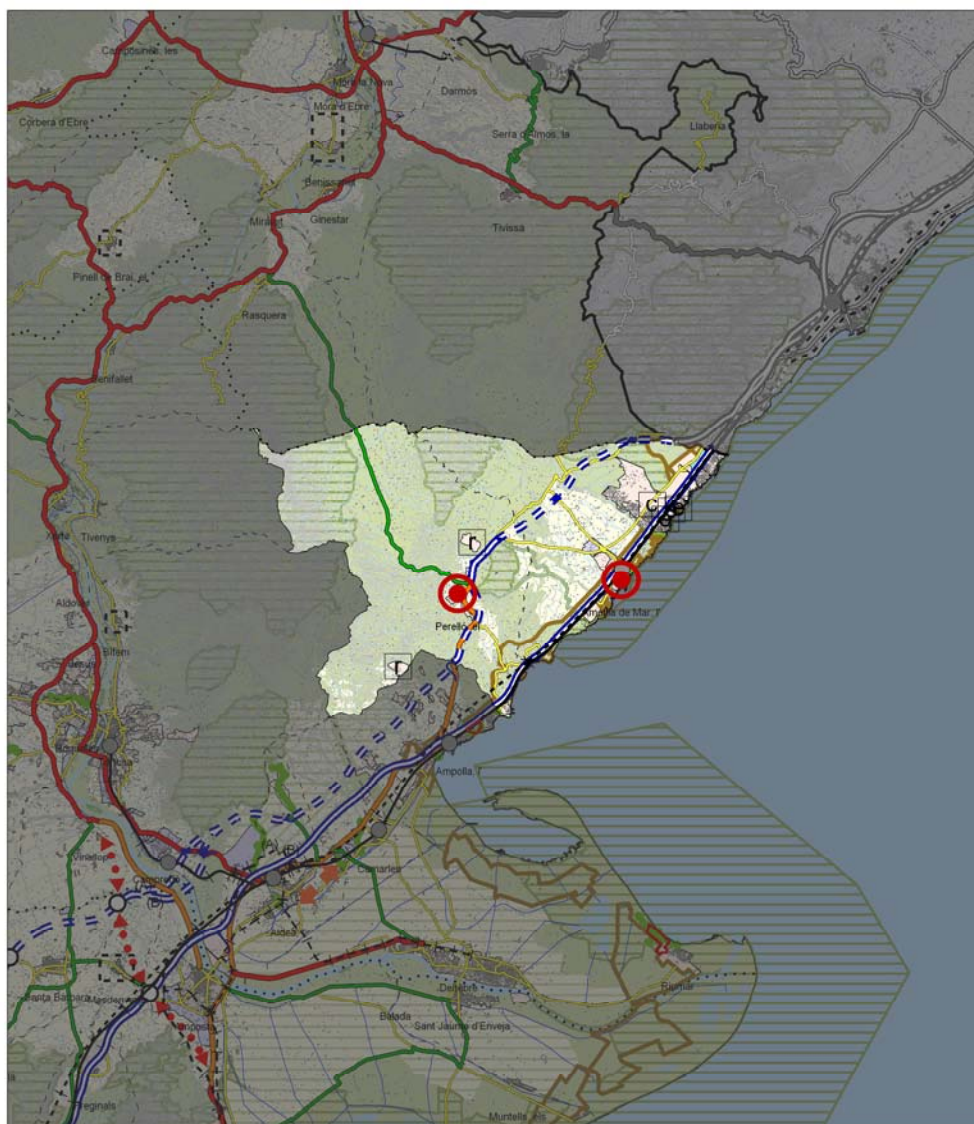
Quant a les àrees especialitzades del sistema, el Pla en recull la realitat de la implantació o la possibilitat de desenvolupament d'acord amb el planejament urbanístic vigent.

5.4.3.5. Sistema litoral nord

El sistema litoral nord reuneix els dos municipis que comparteixen la línia de costa situada al nord del Delta: l'Ametlla i el Perelló, amb un sol nucli cadascun.

La població el 2006 era de 9.248 habitants, amb tendència de creixement positiva, tant entre 1996 i 2001 (12%) com entre 2001 i 2006 (28%).

Prop del 73% de la població es concentra a l'Ametlla de Mar, que la va incrementar un 16% en el període 1996-2001 i un 34% entre 2001 i 2006. Per la seva part, el Perelló, va créixer un 4% en el primer període i un 12% en el segon.

MAPA. Sistema litoral nord

- Creixement potencial
- Creixement mitjà
- Creixement moderat
- Estratègia específica
- Millora i completió
- Manteniment del caràcter rural
- Consolidació
- Reducció o extinció
- Estratègia específica

0 10 km

Font: Elaboració pròpia.

Pel que fa a la capacitat endògena de renovació de la població, el 2001 el grup d'edat de 0 a 14 anys representava el 13% de la població total del sistema, xifra coincident amb la mitjana de les Terres de l'Ebre, i l'índex d'envelliment (158) era lleugerament inferior a la mitjana (157).

Desagregadament, cal parlar de dues tendències. Així, mentre l'Ametlla de Mar tenia un percentatge del grup d'edat de 0 a 14 anys equivalent a la mitjana, el Perelló, amb un 11%, se situava per sota. Igualment, pel que fa a l'índex d'envelliment, l'Ametlla de Mar, amb un valor de 137, el tenia inferior a la mitjana, mentre que el Perelló, amb un valor de 229, es trobava molt per sota.

El nombre total d'habitatges del sistema el 2001 era de 7.233; prop del 84% es localitzava a l'Ametlla de Mar.

El pes de l'habitatge principal l'any 2001 era del 38% respecte del total d'habitatges al conjunt del sistema, del 32% a l'Ametlla de Mar i del 70% al Perelló.

L'increment del nombre d'habitatges principals entre 1991 i 2001 va ser del 32% al conjunt del sistema, del 42% a l'Ametlla de Mar i del 12% al Perelló.

La taxa d'ocupació específica el 2001 era del 56% al conjunt del sistema, del 56% a l'Ametlla de Mar i del 58% al Perelló, tots ells valors situats per sota de la mitjana de les Terres de l'Ebre.

La relació entre els llocs de treball localitzats i la població ocupada resident el 2001 era de 0,87 al conjunt del sistema i de 0,94 a l'Ametlla de Mar, superior a la mitjana de l'àmbit (0,83), mentre que al Perelló, amb 0,71, n'era inferior.

Pel que fa a especialització relativa productiva, tant el conjunt del sistema com ambdós municipis la tenien en l'agricultura, la construcció i el sector terciari.

L'accessibilitat a la xarxa ferroviària és molt elevada. Així, l'Ametlla de Mar té estació en el propi nucli i el Perelló s'hi troba a menys de 10 minuts.

L'accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària ho és encara més, ja que ambdós nuclis disposen d'accés directe al propi eix.

Pel que respecta a disponibilitat relativa de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat, és elevada a l'Ametlla de Mar, tant per sota del 10% com del 20% de pendent, mentre que al Perelló és mitjana per sota del 10%, però molt elevada per sota del 20%.

Per tant, d'acord amb aquesta caracterització, el Pla categoritza els nuclis amb el reconeixement del paper territorial i l'assignació de l'estratègia de desenvolupament següents:

- Estratègia de creixement mitjà per a l'Ametlla de Mar i el Perelló, polaritats complementàries de la de Tortosa a l'extrem oriental del Baix Ebre.

Quant a les àrees especialitzades del sistema, el Pla assenyalava les estratègies de desenvolupament següents:

- Estratègia de centralitat per a l'àmbit de les Tres Cales, al terme municipal de l'Ametlla de Mar. L'assenyalament de l'estratègia de centralitat obeeix a l'objectiu, que ha d'incorporar el planejament urbanístic municipal, d'admetre i afavorir les operacions urbanístiques de millora de l'estructura urbana i creació d'una nova centralitat que exigeix aquest continu residencial especialitzat.

- Estratègia de reducció o extinció per als sectors de Gilet i els Pinarets, al terme municipal del Perelló, amb un triple objectiu:

- Reduir el sòl residencial especialitzat que contradiu els principis de compacitat i contigüitat amb els nuclis urbans, i d'estalvi i utilització eficient del sòl
-
- Minimitzar l'impacte paisatgístic
-
- Facilitar el transport públic i l'accés als serveis

QUADRE. Sistema litoral nord. Caracterització i categorització

	Superfície (km ²)	Població 2001	Població 2006	% Δ població 1996-2001	% Δ població 2001-2006	% població 2006 de 0 a 14 anys	Índex d'envelliment 2006	Habitatges totals 2001	Pes de l'habitatge principal 2001	% Δ habitatges principals 1991-2001	Taxa d'ocupació específica (TOE) 2001	Llocs de treball / població ocupada (LTL / POR) 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Primari. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Indústria. 2001
Ametlla de Mar, l'	67,1	5.015	6.744	16%	34%	13%	137	6.071	32%	42%	0,56	0,94	21%	6%
Perelló, el	102,3	2.228	2.504	4%	12%	11%	229	1.162	70%	12%	0,58	0,71	18%	16%
Sistema litoral nord	169,4	7.243	9.248	12%	28%	13%	158	7.233	38%	32%	0,56	0,87	20%	8%

Font: Elaboració pròpia.

El Pla insta el planejament urbanístic municipal a la classificació directa com a sòl no urbanitzable del sector o àmbit corresponent o de la part d'aquest, el desenvolupament de la qual no s'hagi tramitat encara.

En ambdós casos, pot fer-se una transferència de l'aprofitament a posicions contigües al nucli urbà

e Estratègia específica per als àmbits Tres Cales 2a fase, Castell de Sant Jordi i Sant Jordi d'Alfama 1.

Se'n condiona el desenvolupament al compliment de les prescripcions de la Comissió Territorial d'Urbanisme de les Terres de l'Ebre, incorporades d'ofici al document que dona conformitat al Text refós del Pla d'ordenació urbanística municipal corresponent.

A la resta d'àrees especialitzades, el Pla reconeix la realitat de la implantació o la possibilitat de desenvolupament d'acord amb el planejament urbanístic corresponent.

5.4.3.6. Sistema litoral sud

El sistema litoral sud reuneix la franja costanera situada al sud del Delta, composta pel municipi d'Alcanar –que consta de quatre assentaments: tres nuclis i una àrea especialitzada residencial– i la part no deltaica del de Sant Carles de la Ràpita, amb un sol nucli homònim.

La població el 2006 era de 23.108 habitants, amb tendència de creixement positiva (6%) entre 1996 i 2001, i bastant més (18%) entre 2001 i 2006.

Pes del sector s/ llocs de treball totals. Construcció. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Terciari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Primari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Indústria. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Construcció. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Terciari. 2001	Accessibilitat a la xarxa ferroviària 2026	Accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària 2026	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 10%. 2008	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 20%. 2008	Paper territorial	Estratègia
16%	57%	1,4	0,2	1,4	1,1	Estació	Eix	Elevada	Elevada	Polaritat complementària	Creixement mitjà
16%	50%	1,2	0,7	1,4	1,0	< 10'	Eix	Mitjana	Molt elevada	Polaritat complementària	Creixement mitjà
16%	55%	1,3	0,4	1,4	1,1						

Més del 58% de la població es concentra a Sant Carles de la Ràpita, que la va incrementar un 7% en el període 1996-2001 i un 17% en el període 2001-2006. Per la seva part, el nucli d'Alcanar, amb prop del 32% de la població del sistema, va créixer un 2% en el primer període i un 13% en el segon.

La resta d'assentaments del seu terme municipal van registrar increments de població encara superiors en ambdós períodes.

Pel que fa a la capacitat endògena de renovació generacional de la població, el percentatge que el 2001 representava el grup d'edat de 0 a 14 anys sobre la població total del sistema (14%) era lleugerament superior a la mitjana de les Terres de l'Ebre i l'índex d'envelliment (137), molt inferior.

Desagregadament, tot i que només la Selleta, al terme d'Alcanar, presentava una capacitat de renovació inferior a la mitjana, Sant Carles de la Ràpita presentava els valors millors en conjunt, amb un 14% i un índex de 133.

El nombre total d'habitatges del sistema el 2001 era de 13.587, dels quals més del 55% es localitzava a Sant Carles de la Ràpita i prop del 23% al nucli d'Alcanar.

El pes de l'habitatge principal l'any 2001 era del 52% al conjunt del sistema, del 56% a Sant Carles de la Ràpita i del 71% al nucli d'Alcanar.

L'increment del nombre d'habitatges principals va ser del 20% entre 1991 i 2001 per al conjunt del sistema i tots els assentaments van tenir un creixement positiu d'aquesta variable, excepte l'àrea especialitzada d'ús residencial d'Alcanar Platja (-10%).

QUADRE. Sistema litoral sud. Caracterització i categorització

	Superfície (km ²)	Població 2001	Població 2006	% Δ població 1996-2001	% Δ població 2001-2006	% població 2006 de 0 a 14 anys	Índex d'envel·liment 2006	Habitatges totals 2001	Pes de l'habitatge principal 2001	% Δ habitatges principals 1991-2001	Taxa d'ocupació específica (TOE) 2001	Llocs de treball / població ocupada (LTL / POR) 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Primari. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Indústria. 2001
Alcanar	6.481	7.335		2%	13%	13%	148	3.114	71%	19%	0,64			
Cases d'Alcanar, les	956	1.346		9%	41%	12%	127	1.167	32%	52%	0,62			
Selleta, la	64	77		2%	20%	6%	220	26	92%	167%	0,56			
Alcanar Platja		531	862	14%	62%	13%	121	1.778	13%	-10%	0,61			
Alcanar	47,1	8.032	9.620	4%	20%	13%	143	6.085	47%	20%	0,64	0,79	39%	13%
Sant Carles de la Ràpita		11.561	13.488	7%	17%	14%	133	7.502	56%	20%	0,58			
Part no deltaica de St. Carles de la Ràpita	14,6	11.561	13.488	7%	17%	14%	133	7.502	56%	20%	0,58	0,75	17%	13%
Sistema litoral sud	61,7	19.593	23.108	6%	18%	14%	137	13.587	52%	20%	0,60	0,77	27%	13%

Font: Elaboració pròpia.

La taxa d'ocupació específica el 2001 era inferior a la mitjana de les Terres de l'Ebre tant al conjunt del sistema com a Sant Carles de la Ràpita i a la Selleta, mentre que a la resta d'assentaments es trobava dins el mateix ordre de magnitud que la mitjana.

La relació entre els llocs de treball localitzats i la població ocupada resident el 2001 era inferior a la mitjana de les Terres de l'Ebre, tant al conjunt del sistema com a ambdós municipis.

Pel que fa a especialització relativa productiva el 2001, el municipi d'Alcanar la tenia en el sector primari; el de Sant Carles de la Ràpita, en el sector primari, la construcció i el sector terciari; i el conjunt del sistema s'especialitzava en el sector primari i la construcció.

Respecte de l'accessibilitat a la xarxa ferroviària, el nucli d'Alcanar, que es troba a una distància en temps de menys de 10 minuts de l'estació més propera, és el que la té màxima i la Selleta, dins la franja entre 20 i 30 minuts, en té la mínima. Tots els altres nuclis estan situats dins la franja entre 10 i 20 minuts.

L'accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària és molt elevada, ja que tots els nuclis –excepte la Selleta, que es troba dins la franja entre 10 i 20 minuts– es troben a sobre algun eix o hi tenen accés directe.

Pel que respecta a disponibilitat relativa de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat, hi predominen l'elevada i la molt elevada, excepte a les Cases d'Alcanar, que la té limitada.

Pes del sector s/ llocs de treball totals. Construcció. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Terciari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Primari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Indústria. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Construcció. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Terciari. 2001	Accessibilitat a la xarxa ferroviària 2026	Accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària 2026	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 10%. 2008	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 20%. 2008	Paper territorial	Estratègia
11%	37%	2,5	0,6	0,9	0,7	< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat subcomarcal	Creixement potenciat
						10-20'	Eix	Limitada	Limitada	Nucli estructurant	Creixement moderat
						20-30'	10-20'	Elevada	Molt elevada	Petit nucli rural	Millora i compleció
						10-20'	Eix				
						10-20'	Eix	Elevada	Elevada	Polaritat subcomarcal	Creixement potenciat
17%	53%	1,1	0,5	1,5	1,1						
14%	46%	1,7	0,6	1,2	0,9						

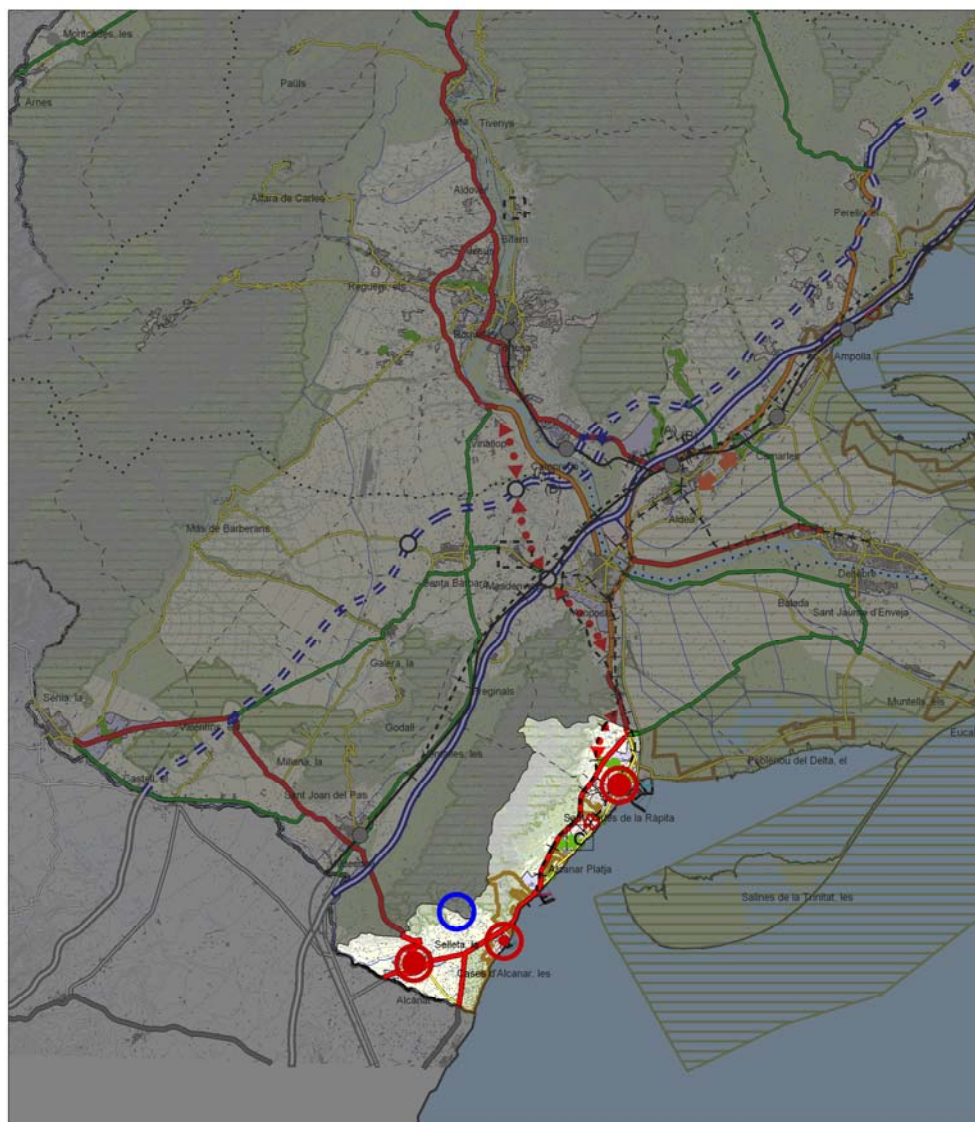
Per tant, d'acord amb aquesta caracterització, el Pla categoritza els nuclis amb el reconeixement del paper territorial i l'assignació de l'estratègia de desenvolupament següents:

- Estratègia de creixement potenciat per a les polaritats subcomarcals que representen els nuclis d'Alcanar i Sant Carles de la Ràpita.
- Estratègia de creixement moderat per al nucli estructurant de les Cases d'Alcanar.
- Estratègia de millora i compleció per al petit nucli rural de la Selleta.

Quant a les àrees especialitzades del sistema, el Pla assenyalava les estratègies de desenvolupament següents:

- Estratègia de centralitat per a l'àmbit d'Alcanar Platja, al terme municipal d'Alcanar. L'assenyalament de l'estratègia de centralitat obeeix a l'objectiu, que ha d'incorporar el planejament urbanístic municipal, d'admetre i afavorir les operacions urbanístiques de millora de l'estructura urbana i creació d'una nova centralitat que exigeix aquest continu residencial especialitzat.

A la resta d'àrees especialitzades, el Pla reconeix la realitat de la implantació o la possibilitat de desenvolupament d'acord amb el planejament urbanístic corresponent.

MAPA. Sistema litoral sud

- Creixement potenciat
- Creixement mitjà
- Creixement moderat
- Estratègia específica
- Millora i compleció
- Manteniment del caràcter rural
- Consolidació
- Reducció o extinció
- Estratègia específica

0 10 km

Font: Elaboració pròpia.

5.4.3.7. Sistema Móra d'Ebre/Móra la Nova

El sistema Móra d'Ebre/Móra la Nova aplega la part meridional de la comarca de la Ribera d'Ebre.

Inclou 11 nuclis, repartits entre 8 municipis: Benissanet, Garcia, Ginestar, Miravet, Móra d'Ebre, Móra la Nova, Rasquera i Tivissa.

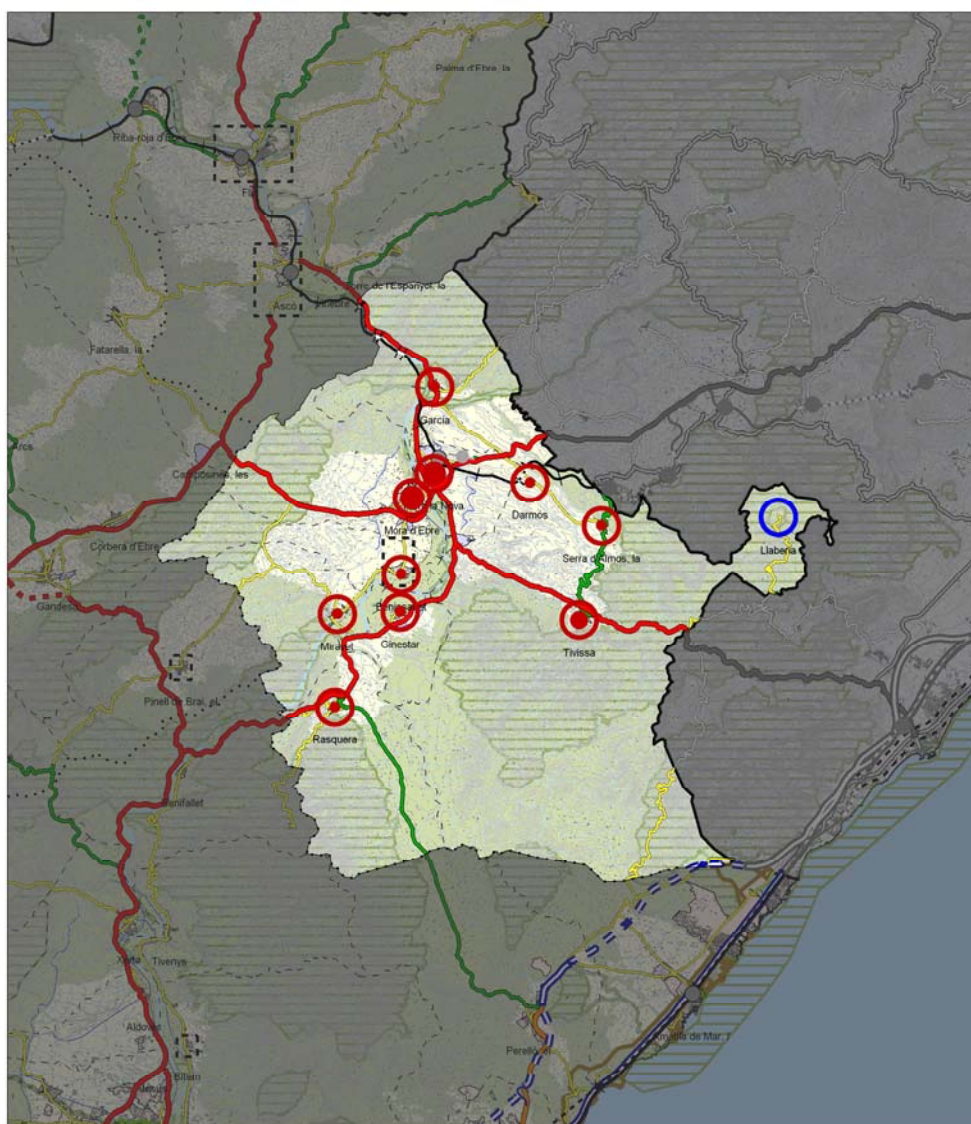
La població el 2006 era de 14.536 habitants, amb tendència de creixement negativa (-2%) entre 1996 i 2001, i positiva (11%) entre 2001 i 2006.

El 35% de la població es concentra a la capital comarcal i el 22%, a Móra la Nova.

En el període 1996-2001, només els nuclis de Benissanet, Móra la Nova i Tivissa van registrar creixement.

Respecte del període 2001-2006, Benissanet, Ginestar, Móra d'Ebre i Móra la Nova van situar-se per sobre de la mitjana de les Terres de l'Ebre.

Tot i que per sota de la mitjana, també van créixer tots els altres nuclis, amb l'excepció de Darmós, que va perdre l'1% de la seva població.

MAPA. Sistema Móra d'Ebre/ Móra la Nova

- Creixement potenciat
- Creixement mitjà
- Creixement moderat
- Estratègia específica
- Millora i completió
- Manteniment del caràcter rural
- c Consolidació
- r Reducció o extinció
- e Estratègia específica

0 10 km

Font: Elaboració pròpia.

Pel que fa a la capacitat endògena de renovació de la població, el 2001 el grup d'edat de 0 a 14 anys representava el 13% de la població total del sistema, xifra coincident amb la mitjana de les Terres de l'Ebre, i l'Índex d'envelliment assolía un valor de 168, per sota de la mitjana.

Desagregadament, només Móra d'Ebre i Móra la Nova assolien percentatges superiors i índexos inferiors a les mitjanes respectives.

El nombre total d'habitatges del sistema el 2001 era de 6.771, dels quals prop del 31% es localitzava a Móra d'Ebre i prop del 20%, a Móra la Nova.

El pes de l'habitatge principal l'any 2001 per al conjunt del sistema era del 69% respecte del total d'habitatges, i variable segons els assentaments. Així, Móra d'Ebre i Móra la Nova assolien el 76%, mentre que el màxim (78%) corresponia a Miravet i els mínims –Serra d'Almos (55%), Garcia (50%) i Darmós (43%)–, a nuclis de menor dimensió.

La residència secundària té, doncs, una importància relativa, però la seva gran majoria correspon a reutilització del parc d'habitatges existent, cosa que el revaloritza i contribueix al manteniment del notable patrimoni arquitectònic i urbanístic dels nuclis i del paisatge en què s'insereixen.

L'increment del nombre d'habitatges principals va ser del 9% entre 1991 i 2001 per al conjunt del sistema i del 12 i 13%, respectivament, per a Móra d'Ebre i Móra la Nova, només superats per Benissanet, que va assolir el 17%.

QUADRE. Sistema Móra d'Ebre/Móra la Nova. Caracterització i categorització

	Superfície (km2)	Població 2001	Població 2006	% Δ població 1996-2001	% Δ població 2001-2006	% població 2006 de 0 a 14 anys	Índex d'envelliment 2006	Habitatges totals 2001	Pes de l'habitatge principal 2001	% Δ habitatges principals 1991-2001	Taxa d'ocupació específica (TOE) 2001	Llocs de treball / població ocupada (LTL / POR) 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Primari. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Indústria. 2001
Benissanet	23,2	1.053	1.205	3%	14%	10%	222	602	63%	17%	0,59	0,82	50%	8%
Garcia	52,0	519	534	-6%	3%	9%	354	402	50%	6%	0,66	0,52	31%	13%
Ginestar	15,7	835	965	0%	16%	11%	233	443	66%	0%	0,63	0,61	46%	12%
Miravet	32,4	772	796	-5%	3%	10%	237	362	78%	6%	0,61	0,71	42%	24%
Móra d'Ebre	44,9	4.546	5.098	-7%	12%	15%	127	2.090	76%	12%	0,64	1,08	4%	15%
Móra la Nova	15,8	2.832	3.216	6%	14%	14%	130	1.329	76%	13%	0,61	0,69	8%	24%
Rasquera	50,9	812	934	-6%	15%	10%	271	465	59%	-3%	0,60	0,50	37%	16%
Tivissa		1.382	1.393	5%	1%	12%	190	738	65%	6%	0,64			
Darmós		110	109	-7%	-1%	10%	345	100	43%	10%	0,74			
Llaberia		0	0	-	-	-	-	31	0%	-	-			
Serra d'Almos, la		281	286	-2%	2%	9%	381	209	55%	7%	0,70			
Tivissa	208,8	1.773	1.788	3%	1%	11%	223	1.078	59%	7%	0,65	0,61	33%	23%
Sistema Móra d'Ebre/Móra la Nova	443,7	13.142	14.536	-2%	11%	13%	168	6.771	69%	9%	0,63	0,81	17%	17%

Font: Elaboració pròpia.

A l'altre extrem, tan sols Rasquera va registrar decrement (-3%).

Per la seva part, Ginestar va romandre estable i tota la resta de nuclis va tenir creixements entre el 6 i el 10%.

La taxa d'ocupació específica el 2001 era del mateix ordre de magnitud que la mitjana de les Terres de l'Ebre tant al conjunt del sistema (0,63) com a la majoria de nuclis.

Darmós se situava per sobre (0,74), i Benissanet (0,59) i Rasquera (0,60), per sota.

La relació entre els llocs de treball localitzats i la població ocupada resident el 2001 era inferior a la mitjana de les Terres de l'Ebre (0,83) i a la unitat, i per tant, amb superàvit d'ocupats respecte del nombre de llocs de treball, tant al conjunt del sistema com a tots els municipis, excepte a Móra d'Ebre, que assolí l'1,08.

Pes del sector s/ llocs de treball totals. Construcció. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Terciari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Primari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Indústria. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Construcció. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Terciari. 2001	Accessibilitat a la xarxa ferroviària 2026	Accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària 2026	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 10%. 2008	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 20%. 2008	Paper territorial	Estratègia
7%	36%	3,2	0,3	0,6	0,7	< 10'	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
17%	39%	2,0	0,6	1,5	0,8	< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
17%	25%	3,0	0,5	1,5	0,5	< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
6%	28%	2,7	1,0	0,5	0,6	10-20'	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
10%	71%	0,3	0,7	0,9	1,4	< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat comarcal	Creixement potenciat
12%	57%	0,5	1,0	1,1	1,1	Estació	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli conurbat amb pol. comarcal	Creixement potenciat
14%	33%	2,4	0,7	1,2	0,7	10-20'	Eix	Limitada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
						10-20'	Eix	Mitjana	Elevada	Polaritat complementària	Creixement mitjà
						< 10'	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
						20-30'	10-20'	Molt limitada	Molt elevada	Petit nucli rural	Millora i completió
						10-20'	10-20'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
11%	33%	2,1	1,0	1,0	0,7						
11%	56%	1,1	0,7	0,9	1,1						

Pel que fa a especialització relativa productiva, tots els municipis excepte les dues Móra la tenien, en grau notable (superior a 2,0), en el sector primari el 2001, i n'era l'única a Benissanet.

Miravet també estava especialitzat en la indústria; i Garcia, Ginestar i Rasquera, també en la construcció.

Móra d'Ebre s'especialitzava exclusivament en el sector terciari, mentre que Móra la Nova, a més, també ho feia en la indústria i la construcció. L'especialització productiva del conjunt del sistema era en els sectors primari i terciari alhora.

L'accessibilitat a la xarxa ferroviària, tot i que la línia de ferrocarril Reus-Casp travessa el sistema, no és homogènia.

Així, un assentament –Móra la Nova– té estació en el propi nucli i cinc més (Benissanet, Garcia, Ginestar, Móra d'Ebre i Darmós) es troben a menys de 10 minuts de la més propera. Quatre assentaments se situen dins la franja entre 10 i 20 minuts, i només un (Lllaberia) dins la franja entre 20 i 30 minuts.

L'accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària és molt alta. Així, Garcia, Ginestar, Móra d'Ebre, Móra la Nova, Rasquera i Tivissa es troben a sobre algun eix o hi tenen accés directe; Benissanet, Miravet i Darmós s'hi situen a menys de 10 minuts; i només Llaberia i la Serra d'Almos es troben dins la franja entre 10 i 20 minuts.

Pel que respecta a disponibilitat relativa de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat, hi predominen els nuclis que la tenen molt elevada, normalment –però no sempre– tant per sota el 20% com per sota el 10% de pendent.

Per tant, d'acord amb aquesta caracterització, el Pla categoritza els nuclis amb el reconeixement del paper territorial i l'assignació de l'estratègia de desenvolupament següents:

- Estratègia de creixement potentat per a la polaritat comarcal de Móra d'Ebre, com també per a Móra la Nova, que s'hi troba conurbat.
- Estratègia de creixement mitjà per a Tivissa, polaritat complementària de la comarcal.
- Estratègia de creixement moderat per als nuclis estructurants de Benissanet, Garcia, Ginestar, Miravet i Rasquera, i els nuclis rurals de Darmós i la Serra d'Almos, del terme de Tivissa.
- Estratègia de millora i compleció per al petit nucli rural de Llaberia, del municipi de Tivissa.

Quant a les àrees especialitzades del sistema, el Pla en recull la realitat de la implantació o la possibilitat de desenvolupament d'acord amb el planejament urbanístic vigent.

5.4.3.8. Sistema riu Sénia

El sistema riu Sénia inclou set nuclis, repartits entre dos municipis: la Sénia i Ulldecona.

La població el 2006 era de 12.205 habitants, amb tendència de creixement positiva en els dos darrers períodes: 7% entre 1996 i 2001 (superior a la mitjana de les Terres de l'Ebre), i 12% entre 2001 i 2006 (just per sota la mitjana).

Tots els nuclis van incrementar la població per sobre la mitjana en el primer període considerat, com també en el segon, amb les excepcions de la Sénia i Ulldecona, que van créixer, però un punt per sota la mitjana, i Sant Joan del Pas, del terme d'Ulldecona, que va perdre població.

Pel que fa a la capacitat endògena de renovació de la població, el 2001 el grup d'edat de 0 a 14 anys representava el 13% de la població total del sistema, xifra coincident amb la mitjana de les Terres de l'Ebre, i l'índex d'envelliment assolía un valor de 143, inferior a la mitjana. Desagregadament, el Castell, la Sénia, Ulldecona i els Valentins presentaven una capacitat de renovació elevada, amb un valors superiors o coincidents amb la mitjana respectiva, mentre que la resta se situava en posicions menys favorables.

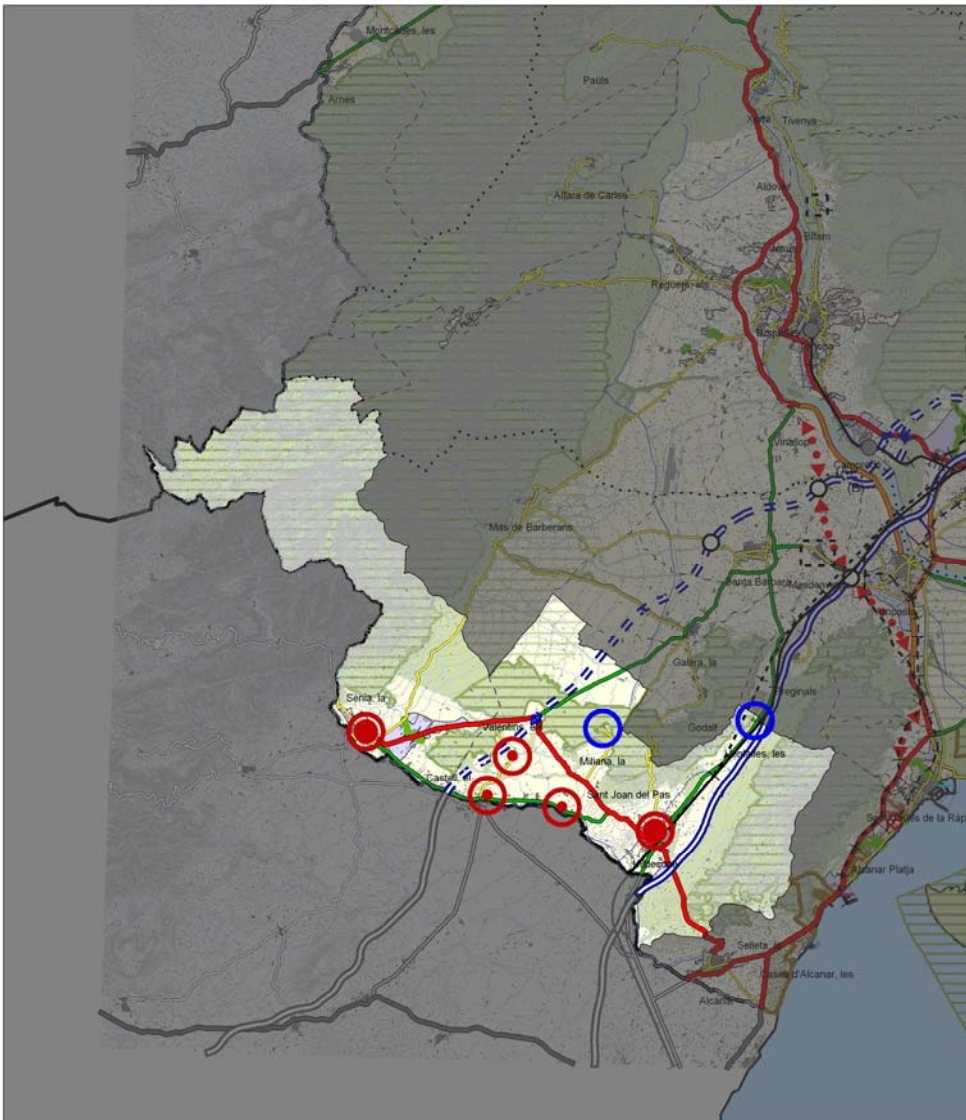
El nombre total d'habitatges del sistema el 2001 era de 6.690, dels quals el 53% es localitzava a la Sénia, situant-se a continuació el nucli d'Ulldecona, amb més del 40%.

El pes de l'habitatge principal l'any 2001 per al conjunt del sistema era del 58% respecte del total d'habitatges, i variable segons els assentaments.

Així, la Sénia assolía el 51% i el nucli d'Ulldecona, el 65%, i tant els màxims (Sant Joan del Pas, amb el 75%, i el Castell, amb el 73%) com els mínims (les Ventalles, amb el 18%), corresponen a nuclis de dimensió reduïda o molt reduïda.

La residència secundària té, doncs, la seva importància, però majoritàriament correspon a reutilització del parc d'habitatges existent, cosa que el revaloritza i contribueix al manteniment del notable patrimoni arquitectònic i urbanístic dels nuclis i del paisatge en què s'insereixen.

L'increment del nombre d'habitatges principals entre 1991 i 2001 va ser positiu (i, en alguns casos, amb valors superiors a la mitjana de les Terres de l'Ebre) tant al conjunt del sistema com a tots els nuclis que el componen.

MAPA. Sistema riu Sènia

- Creixement potenciat
- Creixement mitjà
- Creixement moderat
- E Estratègia específica
- Millora i compleció
- Manteniment del caràcter rural
- c Consolidació
- r Reducció o extinció
- e Estratègia específica

0 10 km

Font: Elaboració pròpia.

La taxa d'ocupació específica el 2001 era del mateix ordre de magnitud que la mitjana de les Terres de l'Ebre tant al conjunt del sistema com a la totalitat dels nuclis, excepte Sant Joan del Pas i les Ventalles.

La relació entre els llocs de treball localitzats i la població ocupada resident el 2001 era de 0,94 per al conjunt del sistema, superior a la mitjana de les Terres de l'Ebre. La Sènia presentava un valor (1,04) superior a la mitjana i a la unitat, i per tant, tenia superàvit de llocs de treball respecte del nombre d'ocupats, mentre que el del municipi d'Ulldecona coincidia amb la mitjana (0,83).

Pel que fa a especialització relativa productiva el 2001, tant el conjunt del sistema com la Sènia la tenien en la indústria, mentre que el municipi d'Ulldecona ho feia en el sector primari, la indústria i la construcció

L'accessibilitat a la xarxa ferroviària és variable. Així, el nucli d'Ulldecona disposa d'estació, Sant Joan del Pas es troba a menys de 10 minuts i la franja entre 10 i 20 minuts concentra tota la resta de nuclis.

L'accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària és molt alta. Així, el Castell, la Sènia, Ulldecona i els Valentins es troben a sobre el propi eix o hi tenen accés directe i tota la resta, a menys de 10 minuts.

Pel que respecta a disponibilitat relativa de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat, tots els nuclis la tenen molt elevada, tant per sota el 20% com per sota el 10% de pendent, excepte les Ventalles, que la té molt elevada per sota el 20%, però molt limitada per sota el 10%.

QUADRE. Sistema riu Sénia. Caracterització i categorització

	Superfície (km2)	Població 2001	Població 2006	% Δ població 1996-2001	% Δ població 2001-2006	% població 2006 de 0 a 14 anys	Índex d'envelliment 2006	Habitatges totals 2001	Pes de l'habitatge principal 2001	% Δ habitatges principals 1991-2001	Taxa d'ocupació específica (TOE) 2001	Llocs de treball / població ocupada (LTL / POR) 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Primari. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Indústria. 2001
Sénia, la	108,6	5.347	5.976	6%	12%	13%	128	3.561	51%	21%	0,67	1,04	4%	59%
Ulldecona		4.826	5.409	6%	12%	13%	157	2.691	65%	11%	0,65			
Castell, el		230	275	37%	20%	14%	134	108	73%	36%	0,70			
Miliana, la		15	30	-	100%	10%	167	12	50%	500%	0,67			
Sant Joan del Pas		188	184	12%	-2%	10%	258	104	75%	34%	0,59			
Valentins, els		252	296	1%	17%	16%	128	142	63%	13%	0,63			
Ventalles, les		23	35	5%	52%	11%	350	72	18%	8%	0,44			
Ulldecona	126,8	5.534	6.229	7%	13%	13%	158	3.129	65%	13%	0,65	0,83	15%	39%
Sistema riu Sénia	235,4	10.881	12.205	7%	12%	13%	143	6.690	58%	16%	0,66	0,94	9%	51%

Font: Elaboració pròpia.

Per tant, d'acord amb aquesta caracterització, el Pla categoritza els nuclis amb el reconeixement del paper territorial i l'assignació de l'estratègia de desenvolupament següents:

- Estratègia de creixement potenciat per a les polaritats subcomarcals que representen els nuclis de la Sénia i Ulldecona.
- Estratègia de creixement moderat per als nuclis rurals del Castell, Sant Joan del Pas i els Valentins.
- Estratègia de millora i compleció per als petits nuclis rurals de la Miliana i les Ventalles

Quant a les àrees especialitzades del sistema, el Pla en recull la realitat de la implantació o la possibilitat de desenvolupament d'acord amb el planejament urbanístic vigent.

5.4.3.9. Sistema Tortosa/Amposta

El sistema Tortosa/Amposta és el més extens del les Terres de l'Ebre i abasta la major part no deltaica de les comarques del Baix Ebre i el Montsià.

Pes del sector s/ llocs de treball totals. Construcció. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Terciari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Primari. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Indústria. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Construcció. 2001	Coefficient d'especialització relativa. Terciari. 2001	Accessibilitat a la xarxa ferroviària 2026	Accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària 2026	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 10%. 2008	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 20%. 2008	Paper territorial	Estratègia
7%	29%	0,3	2,6	0,6	0,6	10-20'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat subcomarcal	Creixement potenciat
						Estació	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat subcomarcal	Creixement potenciat
						10-20'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
						10-20'	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Petit nucli rural	Millora i compleció
						< 10'	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
						10-20'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
						10-20'	< 10'	Molt limitada	Molt elevada	Petit nucli rural	Millora i compleció
12%	35%	1,0	1,7	1,0	0,7						
9%	31%	0,6	2,2	0,8	0,6						

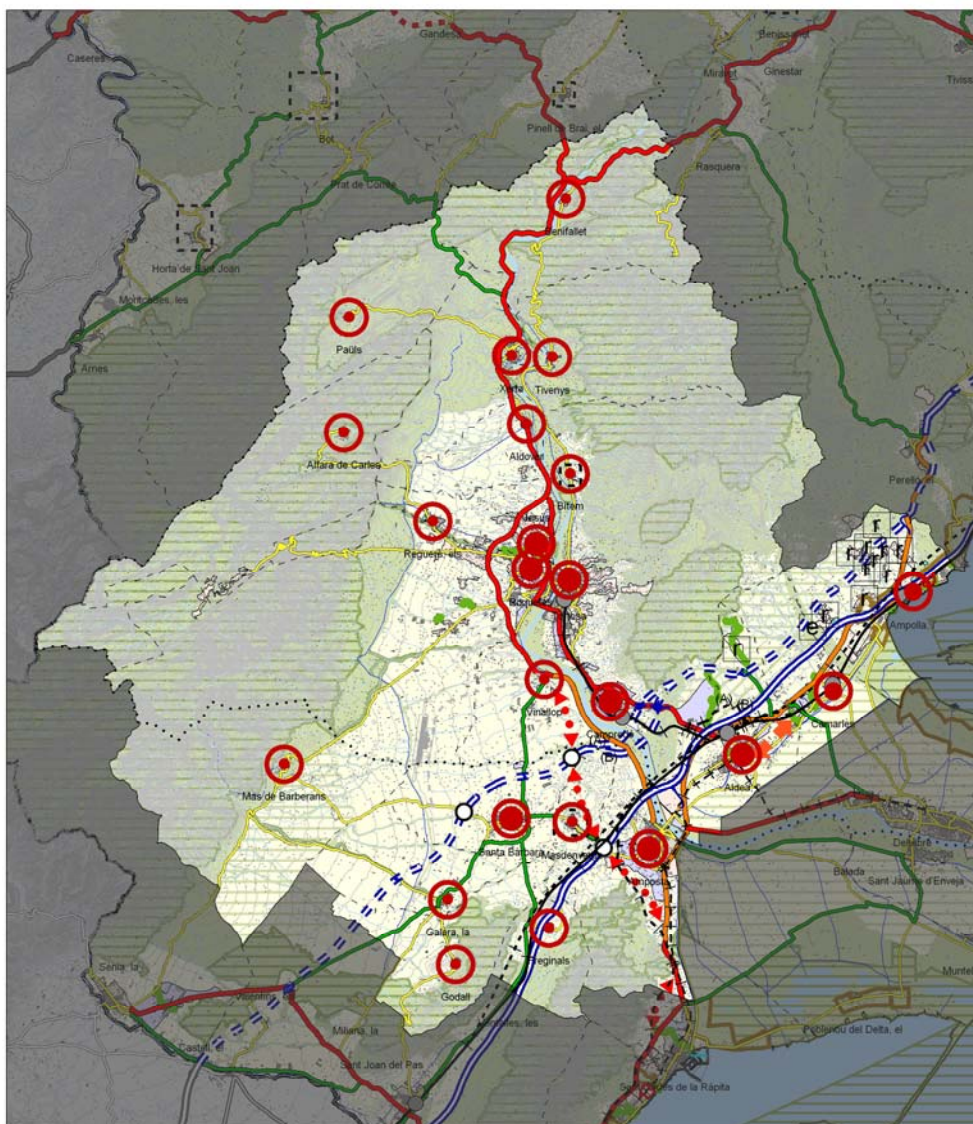
Inclou vint-i-tres nuclis, repartits entre tretze municipis: l'Aldea, Aldover, Alfara de Carles, l'Ampolla, Amposta, Benifallet, Camarles, Freginals, la Galera, Godall, Mas de Barberans, Masdenverge, Paüls, Roquetes, Santa Bàrbara, Tivenys, Tortosa i Xerta.

La població el 2006 era de 82.726 habitants. Es va mantenir estable entre 1996 i 2001, però va créixer –i per sobre la mitjana de les Terres de l'Ebre– entre 2001 i 2006.

Entre 1991 i 2001 només l'Ampolla (20%), Freginals (12%), Roquetes (10%), Amposta (6%), Masdenverge i Santa Bàrbara (4% cadascun), i Campredó (1%) van registrar creixement positiu. En canvi, en el període entre 2001 i 2006, tan sols van perdre població Alfara de Carles (-1%), Paüls (-4%) i Benifallet (-7%). La Galera va romandre estable en el primer període, mentre que Mas de Barberans ho va fer durant el segon.

Pel que fa a la capacitat endògena de renovació de la població, el percentatge que el 2001 representava el grup d'edat de 0 a 14 anys sobre la població total del sistema era coincident amb la mitjana de les Terres de l'Ebre (13%) i l'índex d'envelliment (144) era inferior a la mitjana de l'àmbit (157). Per nuclis, els valors millors els presentaven les poblacions més grans: Amposta, Roquetes, Santa Bàrbara i Tortosa, com també Jesús i Vinallop, agregats d'aquesta darrera.

El nombre total d'habitatges del sistema el 2001 era de 38.477, dels quals el 32% es localitzava al nucli de Tortosa, una mica més del 20%, a Amposta, i poc més del 9%, a Roquetes.

MAPA. Sistema Tortosa/ Amposta

- Creixement potenciat
- Creixement mitjà
- Creixement moderat
- E Estratègia específica
- Millora i compleció
- Manteniment del caràcter rural
- c Consolidació
- r Reducció o extinció
- e Estratègia específica

0 10 km

Font: Elaboració pròpia.

El pes de l'habitatge principal l'any 2001 per al conjunt del sistema era del 66% respecte del total d'habitatges, amb predomini dels nuclis amb percentatges superiors al 60 i al 70%. Per sota tan sols se situaven Xerta (57%), Alfara de Carles (46%) i l'Ampolla (28%).

L'increment del nombre d'habitatges principals va ser del 14% (superior a la mitjana) entre 1991 i 2001 per al conjunt del sistema i tots els nuclis excepte Alfara de Carles, Benifallet, Bítém, Mas de Barberans, Tivenys i Vinallop van tenir un creixement positiu d'aquesta variable.

La taxa d'ocupació específica el 2001 era del mateix ordre de magnitud que la mitjana de les Terres de l'Ebre, tant al conjunt del sistema com a tots els nuclis, amb les excepcions d'Alfara de Carles, l'Ampolla, Benifallet, Freginals, Masdenverge, Paüls i Xerta, que s'hi trobaven per sota, i Mas de Barberans, que ho feia per sobre.

La relació entre els llocs de treball localitzats i la població ocupada resident el 2001 era de 0,89 per al conjunt del sistema, superior a la mitjana de les Terres de l'Ebre (0,83). El valor màxim del sistema (1,09), superior a la unitat i per tant, amb superàvit de llocs de treball respecte del nombre d'ocupats, corresponia al municipi de Tortosa. També per sobre la mitjana de l'àmbit es trobaven Amposta (0,92) i Benifallet (0,89)

Pel que fa a especialització relativa productiva, tant el conjunt del sistema com tots els municipis –menys els d'Amposta, Roquetes i Tortosa–, la tenien en el sector primari el 2001, bé de manera única, bé compartida amb altres sectors. Amposta s'especialitzava en els sectors de la construcció i terciari; Roquetes, en la indústria i la construcció; i Tortosa, en el sector terciari. A més del primari, el sistema tenia una especialització en la construcció i el terciari.

L'accessibilitat a la xarxa ferroviària varia segons els nuclis, tot i que, en general, és alta: l'Aldea, l'Ampolla, Camarles, Campredó, la Font del Quinto, la Raval del Pom i Tortosa disposen d'estació; Aldover, Amposta, Freginals, la Galera, Masdenverge, Roquetes, Santa Bàrbara, Bitem, Jesús i Vinallop s'hi troben a menys de 10 minuts; Benifallet, Godall, Tivenys i els reguers, estan dins la franja entre 10 i 20 minuts; Alfara de Carles i Paüls se situen dins la franja entre 20 i 30 minuts; i Mas de Barberans, dins la de més de 30 minuts.

L'accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària en l'horitzó del Pla és, en general, molt alta. Així, l'Aldea, Aldover, l'Ampolla, Amposta, Benifallet, Camarles, Campredó, la Font del Quinto, la Galera, Masdenverge, Jesús, la Raval del Pom, Roquetes, Santa Bàrbara, Tortosa, Vinallop i Xerta es troben a sobre l'eix o hi tenen accés directe; Bitem, Freginals, Godall i els Reguers s'hi troben a menys de 10 minuts; Mas de Barberans, Paüls i Tivenys se situen dins la franja entre 10 i 20 minuts; i Alfara de Carles, dins la franja entre 20 i 30 minuts.

Pel que respecta a disponibilitat relativa de sòl amb aptitud per a ésser urbanitzat, hi predomina la molt elevada, tant per sota el 20% com per sota el 10% de pendent.

Per tant, d'acord amb aquesta caracterització, el Pla categoritza els nuclis amb el reconeixement del paper territorial i l'assignació de l'estratègia de desenvolupament següents:

- Estratègia de creixement potenciat per a la polaritat regional de Tortosa, la polaritat comarcal d'Amposta, les polaritats subcomarcals de l'Aldea i Santa Bàrbara i els nuclis conurbats amb la polaritat regional següents: Jesús, Roquetes i el conjunt format per Campredó, la Font del Quinto i la Raval del Pom.
- Estratègia de creixement mitjà per a les polaritats complementàries de l'Ampolla i Camarles.
- Estratègia de creixement moderat per als nuclis estructurants d'Aldover, Benifallet, Bitem, la Galera, Godall, Mas de Barberans, Masdenverge, els Reguers, Paüls, Tivenys i Xerta, i els nuclis rurals d'Alfara de Carles, Freginals i Vinallop.

Quant a les àrees especialitzades del sistema, el Pla assenjala les estratègies de desenvolupament següents:

- r Estratègia de reducció o extinció per a les urbanitzacions residencials de Vinaxarop, a l'Aldea, i diverses disseminades pel terme municipal de l'Ampolla que s'indiquen als Plànols d'ordenació, amb un triple objectiu:
  - Reduir el sòl residencial especialitzat que contradiu els principis de compacitat i contigüitat amb els nuclis urbans, i d'estalvi i utilització eficient del sòl
  - Minimitzar l'impacte paisatgístic
  - Facilitar el transport públic i l'accés als serveis

El Pla insta el planejament urbanístic municipal a la classificació directa com a sòl no urbanitzable del sector o àmbit corresponent o de la part d'aquest, el desenvolupament de la qual no s'hagi tramitat encara. En ambdós casos, pot fer-se una transferència de l'aprofitament a posicions contigües al nucli urbà

- e Estratègia específica per al sector PP14 de l'Ampolla. Se'n condiona el desenvolupament al compliment de les prescripcions de l'acord de la Comissió d'urbanisme de les Terres de l'Ebre que suspèn l'aprovació definitiva del pla parcial corresponent. En cas que aquest no fos aprovat definitivament, es recomana que el Pla d'ordenació urbanística municipal incorpori com a condició al desenvolupament del sector que la franja amb contigüitat amb el connector del barranc de Camarles, inclòs en el sòl no urbanitzable de protecció especial, es mantingui lliure de qualsevol ocupació per tal de no minvar-ne la funcionalitat.

A la resta d'àrees especialitzades, el Pla reconeix la realitat de la implantació o la possibilitat de desenvolupament d'acord amb el planejament urbanístic corresponent.

QUADRE. Sistema Tortosa/Amposta. Caracterització i categorització

	Superfície (km2)	Població 2001	Població 2006	% Δ població 1996-2001	% Δ població 2001-2006	% població 2006 de 0 a 14 anys	Índex d'envelliment 2006	Habitatges totals 2001	Pes de l'habitatge principal 2001	% Δ habitatges principals 1991-2001	Taxa d'ocupació específica (TOE) 2001	Llocs de treball / població ocupada (LTL / POR) 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Primari. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Indústria. 2001
Aldea, l'	35,0	3.444	3.795	-3%	10%	12%	176	1.581	79%	16%	0,68	0,80	19%	26%
Aldover	20,3	774	893	-3%	15%	10%	277	359	73%	7%	0,67	0,35	38%	11%
Alfara de Carles	64,1	346	341	-10%	-1%	7%	448	256	46%	-2%	0,60	0,78	44%	9%
Ampolla, l'	34,0	1.995	2.613	20%	31%	11%	195	2.863	28%	95%	0,60	0,72	18%	9%
Amposta		16.574	18.907	6%	14%	15%	113	7.868	74%	21%	0,65			
Part no deltaica d'Amposta	41,4	16.574	18.907	6%	14%	15%	113	7.868	74%	21%	0,65	0,92	11%	19%
Benifallet	62,2	848	790	-5%	-7%	8%	421	428	64%	-6%	0,59	0,89	42%	20%
Camarles	29,8	2.912	3.371	-1%	16%	13%	152	1.200	83%	13%	0,63	0,69	21%	21%
Freginals	17,4	381	444	12%	17%	10%	266	222	61%	4%	0,60	0,42	42%	9%
Galera, la	27,4	749	824	0%	10%	11%	227	427	67%	5%	0,67	0,51	21%	36%
Godall	33,9	713	771	-5%	8%	11%	290	566	49%	5%	0,62	0,30	38%	5%
Mas de Barberans	79,3	682	679	-6%	0%	9%	292	397	60%	-9%	0,71	0,65	66%	4%
Masdenverge	14,6	950	1.077	4%	13%	12%	177	395	82%	8%	0,60	0,66	28%	31%
Paüls	43,7	629	602	-3%	-4%	10%	302	231	87%	3%	0,56	0,37	40%	13%
Roquetes	137,2	6.638	7.444	10%	12%	15%	116	3.509	66%	31%	0,66	0,63	10%	39%
Santa Bàrbara	28,4	3.398	3.715	4%	9%	14%	160	1.674	75%	5%	0,69	0,71	22%	25%
Tivenys	53,5	898	916	-7%	2%	11%	279	518	63%	-2%	0,62	0,67	47%	10%
Tortosa		22.356	27.131	-4%	21%	14%	124	12.314	65%	9%	0,65			
Bítem		1.031	1.139	-12%	10%	9%	298	522	68%	-4%	0,67			
Campredó, Font del Quinto i Raval del Pom		1.116	1.168	1%	5%	11%	213	457	86%	18%	0,64			
Jesús		3.163	3.786	-12%	20%	14%	156	1.519	74%	10%	0,62			
Reguers, els		629	679	-2%	8%	9%	270	286	72%	18%	0,63			
Vinallop		267	363	-7%	36%	15%	120	117	79%	-3%	0,65			
Tortosa	219,0	28.562	34.266	-5%	20%	14%	136	15.215	67%	9%	0,65	1,09	7%	21%
Xerta	32,5	1.210	1.278	0%	6%	12%	222	768	57%	5%	0,57	0,38	21%	14%
Sistema Tortosa/Amposta	973,7	71.703	82.726	0%	15%	13%	144	38.477	66%	14%	0,65	0,89	12%	21%

Pes del sector s/ llocs de treball totals. Construcció. 2001	Pes del sector s/ llocs de treball totals. Terciari. 2001	Coeficient d'especialització relativa. Primari. 2001	Coeficient d'especialització relativa. Indústria. 2001	Coeficient d'especialització relativa. Construcció. 2001	Coeficient d'especialització relativa. Terciari. 2001	Accessibilitat a la xarxa ferroviària 2026	Accessibilitat a la xarxa viària estructurant primària 2026	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 10%. 2008	Disponibilitat relativa de sòl amb pendent < 20%. 2008	Paper territorial	Estratègia
10%	45%	1,2	1,2	0,9	0,9	Estació	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat subcomarcal	Creixement potenciat
15%	37%	2,4	0,5	1,3	0,7	< 10'	Eix	Elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
9%	38%	2,8	0,4	0,8	0,8	20-30'	20-30'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
14%	59%	1,2	0,4	1,2	1,2	Estació	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat complementària	Creixement mitjà
						< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat comarcal	Creixement potenciat
14%	56%	0,7	0,8	1,2	1,1						
6%	31%	2,7	0,9	0,6	0,6	10-20'	Eix	Molt limitada	Molt limitada	Nucli estructurant	Creixement moderat
11%	47%	1,4	0,9	1,0	0,9	Estació	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat complementària	Creixement mitjà
7%	42%	2,7	0,4	0,6	0,8	< 10'	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
6%	38%	1,3	1,6	0,5	0,8	< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
11%	46%	2,5	0,2	0,9	0,9	10-20'	< 10'	Molt limitada	Elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
5%	25%	4,3	0,2	0,5	0,5	> 30'	10-20'	Mitjana	Elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
11%	29%	1,8	1,4	1,0	0,6	< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
10%	37%	2,6	0,6	0,9	0,7	20-30'	10-20'	Molt limitada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
12%	40%	0,6	1,7	1,0	0,8	< 10'	Eix	Limitada	Molt elevada	Nucli conurbat amb pol. regional	Creixement potenciat
10%	43%	1,4	1,1	0,8	0,9	< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Polaritat subcomarcal	Creixement potenciat
9%	34%	3,1	0,4	0,8	0,7	10-20'	10-20'	Elevada	Elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
						Estació	Eix	Limitada	Molt elevada	Polaritat regional	Creixement potenciat
						< 10'	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
						Estació	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli conurbat amb pol. regional	Creixement potenciat
						< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli conurbat amb pol. regional	Creixement potenciat
						10-20'	< 10'	Molt elevada	Molt elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
						< 10'	Eix	Molt elevada	Molt elevada	Nucli rural	Creixement moderat
9%	64%	0,4	0,9	0,8	1,3						
17%	48%	1,4	0,6	1,5	1,0	10-20'	Eix	Elevada	Elevada	Nucli estructurant	Creixement moderat
11%	56%	0,8	0,9	0,9	1,1						

5.5. Àmbits de cooperació, planificació i gestió supramunicipal

5.5.1. Consideracions generals

Sense perjudici que es pugui adoptar el més convenient en cada cas, el Pla determina que els sistemes plurimunicipals d'assentaments són l'àmbit idoni per a l'establiment de fórmules de cooperació en les matèries pròpies del desenvolupament territorial, que podran adoptar les figures jurídiques –mancomunitats, convenis, consorcis, cessió de competències als consells comarcals o altres– que es considerin més adients per a la seva finalitat.

5.5.2. Plans directores urbanístics

Per a la definició de continguts d'ordenació urbanística de caràcter supramunicipal que requereixen major detall per assegurar la coherència espacial dels plans d'ordenació urbanística municipal, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques pot promoure la formulació de plans directores urbanístics i plans especials en aquells àmbits plurimunicipals on es consideri convenient.

Entre altres, els objectius específics d'aquests plans directores urbanístics poden ser l'establiment de coherència entre els creixements futurs –especialment els que es poguessin produir a banda i banda o en proximitat de la partió entre termes veïns– i el relligat dels diferents teixits urbans, eventualment mitjançant la definició de possibles infraestructures comunes.

5.5.3. Implantació d'àrees d'activitat econòmica d'interès i iniciativa plurimunicipal

La creació de noves àrees d'activitat econòmica i, si escau, l'extensió de les existents, quan, per la seva dimensió o per la idoneïtat d'una ubicació desconnexe de la trama urbana existent, tinguin efectes que transcendeixin de l'àmbit del municipi, hauria d'anar associada a un acord intermunicipal que permeti repartir de manera equitativa els beneficis i les càrregues de l'actuació.

La iniciativa de desenvolupament de l'àrea que pot afectar terrenys d'un o de diversos municipis requereix l'acord de tots els municipis compresos en l'àmbit assenyalat pel Pla, acompanyat de l'establiment de fórmules que permetin una distribució equitativa dels beneficis i càrregues resultants de l'actuació.

Els municipis que ho estimin oportú poden renunciar a participar-hi.

Així mateix, els municipis confrontants poden demanar-ne la incorporació a l'actuació i hi han d'ésser admesos si la seva implicació espacial amb la mateixa ho justifica.

A aquests efectes, els municipis confrontants han d'ésser informats de les iniciatives d'actuacions d'interès plurimunicipal.

Quan l'actuació no es desenvolupi per falta d'acord entre els municipis de l'àmbit i es manifesti un interès territorial ampli de desenvolupar-la, la Generalitat de Catalunya pot promoure-la mitjançant l'Institut Català del Sòl i proveir els mecanismes adequats per a una redistribució equitativa de les càrregues i beneficis, d'ordre social i econòmic, que es preveu que tindran els municipis com a resultat de l'ordenació.

Les actuacions d'implantació d'àrees d'activitat econòmica s'han de concretar en els instruments d'ordenació urbanística que siguin necessaris.

Si l'actuació comprèn *sòl de protecció territorial* o no ha estat prevista pel Pla ha de seguir el procediment que estableix l'article 1.14 de les Normes d'ordenació territorial.

5.5.4. Cooperació per a la promoció d'habitatge de protecció pública

Per tal que la construcció d'habitatges de protecció pública, a la qual s'han de destinar les cessions d'aprofitament urbanístic d'ús residencial d'acord amb el que assenyala l'article 156 del Text refós de la Llei d'urbanisme (Decret legislatiu 1/2005), pugui portar-se a terme en promocions de dimensió adequada, podran posar-se en comú quantitats dineràries, resultants de les cessions, o de la seva alienació, procedents de diferents municipis i destinar-se a la construcció d'habitatge de protecció pública localitzat en un d'aquests municipis.

Per al desenvolupament de l'actuació, els municipis interessats adoptaran la fórmula de cooperació més adequada a les característiques de l'actuació, dins de la qual haurà de quedar justificat de manera fefaent el destí efectiu del valor de les cessions a la provisió d'habitatges de protecció pública.

Atesa la dificultat que comporta la implantació d'habitatge protegit en un nombre important de municipis de l'àmbit de les Terres de l'Ebre degut a la insuficiència de serveis tècnics municipals i comarcals, podran establir-se fórmules de cooperació amb la Generalitat de Catalunya mitjançant l'Institut Català del Sòl per facilitar-ne la necessària gestió.

5.6. Perspectives de subministrament d'energia, d'abastament d'aigua, de sanejament i de telecomunicacions

5.6.1. Subministrament d'energia

5.6.1.1. Pla de l'Energia de Catalunya, 2006-2015

La política energètica és estratègica per a tot país i cal fer-la compatible amb la resta de polítiques amb traducció territorial. En el cas de les Terres de l'Ebre, dins el període de vigència del Pla, caldrà integrar adequadament tot un seguit d'infraestructures elèctriques, considerades en el Pla de l'Energia de Catalunya, 2006-2015.

QUADRE. Necessitats de desenvolupament de la xarxa elèctrica. Actuacions concretes

		Període 2005-2007
Línies	Règim ordinari	Règim especial (parcs eòlics)
	Circuit Ascó-Tortosa 110 kV Canvi conductor S/C Ascó-Tortosa 110kV	Línia D/C 400 kV Fuentedetodos-Mezquita Línia D/C 400 kV Mezquita-Morella Línia D/C 400 kV Morella-la Plana Repotenciació eix Aragó-Morella 400 kV (estiu 1.060 MVA) Repotenciació eix Morella-la Plana 400 kV (estiu 1.090 MVA) Repotenciació eix Vandellós-Salsadella 400 kV (estiu 1.290 MVA) Repotenciació eix Salsadella-la Plana 400 kV (estiu 1.300 MVA) Repotenciació eix Escatrón-Fuentedetodos 400 kV (estiu 1.130 MVA) Línia D/C 220 kV Fuentedetodos-Maria Línia S/C 220 kV SE la Fatarella-SE Riba-roja d'Ebre Repotenciació L/ Escatrón-Mequinença 220kV (estiu 155 MVA) Línia S/C 132 kVSE la Fatarella-SE Maials-la Granadella Línia D/C 132 kV parcs eòlics-SE la Fatarella Línia S/C 110 kV parcs eòlics-SE Garcia (Móra-Gandesa)
Subestacions	Nova SE Garcia (Móra-Gandesa) 220/25 kV 1x40 MVA	Ampliació SE Riba-roja d'Ebre 220 kV Nova SE la Fatarella132/220 kV Nova SE Garcia (Móra-Gandesa) 110/220 kV
		Període 2008-2011
Línies	Règim ordinari	Règim especial (parcs eòlics)
Subestacions	Ampliació SE Alcanar amb 110/25 kV 40 MVA Ampliació SE Tortosa amb 110/25 kV 40 MVA	Equipar segon circuit 220 kV L/ Vandellós-Riba-rija d'Ebre
		Període 2012-2015
Línies	Règim ordinari	Règim especial (parcs eòlics)
	Nou circuit sobre S/C Escatron-Begues de 220 kV a 400 kV	

Font: Pla de l'Energia de Catalunya, 2006-2015.

Aquest avalua les necessitats futures de desenvolupament de la xarxa elèctrica a partir de la previsió de la demanda mitjançant la consideració d'un escenari intensiu en eficiència energètica i energies renovables anomenat IER o escenari eficient. La proposta es concreta amb el detall de les noves línies elèctriques i d'evacuació de règim especial i les noves subestacions per a tres períodes temporals: 2005-2007, 2008-2011 i 2012-2015.

Pel que fa a l'àmbit de les Terres de l'Ebre les principals actuacions previstes al Pla de l'Energia s'adrecen a resoldre la saturació dels circuits Ascó-Xerta-Tortosa, com també a reforçar la xarxa en relació amb la generació elèctrica.

No obstant tot l'expressat, el Pla no impedeix l'eventual implantació de noves infraestructures elèctriques si aquesta es justifiqués per l'aparició de necessitats no considerades.

5.6.1.2. Directrius per a les infraestructures de subministrament energètic

Quant als requeriments de previsió de dotació d'infraestructures de subministrament energètic en la implantació d'àrees d'activitat econòmica, el Pla fa seves les disposicions del Text refós de la Llei d'urbanisme (Decret legislatiu 1/2005) en el seu article 58, i les del Reglament de la Llei d'urbanisme, aprovat mitjançant el Decret 305/2006, de 18 de juliol, en els seus articles 73.3, 82.2, 87.2 i 96.4, i estableix que els instruments de planejament urbanístic que incorporin noves extensions de les àrees urbanes han de preveure, no només les reserves adequades per a la dotació energètica de gas i electricitat d'acord amb les necessitats finals estimades, sinó també el soterrament de les noves línies elèctriques de mitja tensió. En el cas de les infraestructures elèctriques, si la potència final estimada necessària supera els 15 MW, també han de reservar l'espai necessari per a una subestació de transformació i la seva línia d'alta tensió d'alimentació, amb el traçat que s'acordi amb l'empresa distribuïdora de la zona.

Igualment, pel que fa a les servituds i altres limitacions derivades de la legislació sectorial, el Pla fa seves les disposicions de l'**article 99.1** del Reglament de la Llei d'urbanisme, aprovat mitjançant el Decret 305/2006.

D'entre aquestes servituds i limitacions, la normativa sectorial vigent regula la prohibició d'edificar a sota i a l'entorn de les línies aèries a distàncies inferiors a les reglamentàries, llevat que se'n prevegi el trasllat, com també la d'atorgar llicències per construir cap edificació o implantar cap activitat que pugui afectar alguna línia aèria o les condicions de seguretat de les línies elèctriques d'alta tensió que discorren sobre sòl urbà.

Per a la construcció de nova infraestructura elèctrica, a banda del compliment de la normativa sectorial, cal que aquesta s'adeqüi també a les Normes tècniques particulars de l'empresa ENDESA Distribución Eléctrica, S.L., a l'àmbit de subministrament d'aquesta empresa.

L'establiment d'infraestructures elèctriques és un ús compatible amb qualsevol tipus de sòl no urbanitzable; tanmateix, aquesta implantació comporta que es dugui a terme l'avaluació d'impacte ambiental en els casos que determina la Llei 9/2006, de 28 d'abril, sobre avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient i el Reial Decret Legislatiu 1/2008, d'11 de gener, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'avaluació d'impacte ambiental de projectes, com també el Decret 328/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural.

5.6.2. Abastament d'aigua

5.6.2.1. Aspectes generals

Les infraestructures del cicle de l'aigua, d'acord amb els objectius establerts a la normativa i, en especial, a la Directiva del Parlament europeu i del Consell 2000/60/CE, de 23 d'octubre de 2000, coneguda com a Directiva marc de l'aigua (DMA), per la qual s'estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües, són un element clau per al creixement urbà i el funcionament dels ecosistemes.

La DMA representa un canvi important en la gestió de l'aigua, ja que té com a objectiu garantir el bon estat dels sistemes aquàtics, tant en qualitat com en quantitat, a través d'un ús sostenible que es basi en la protecció a llarg termini dels recursos hídrics.

Actualment, des de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) s'estan redactant el Pla de gestió de l'aigua de Catalunya (PGAC) que engloba el Pla de gestió del districte de conca fluvial de Catalunya (referent a les conques hidrogràfiques internes de Catalunya) i aquelles propostes dels plans de gestió de les demarcacions hidrogràfiques dins del territori de Catalunya (part catalana de les conques dels rius Ebre, Garona i Xúquer)

És voluntat del Pla territorial la compatibilització de les seves determinacions amb els objectius de l'ús sostenible de l'aigua, el bon estat ecològic de les masses d'aigua i l'ús adequat dels espais fluvials sense riscos inacceptables.

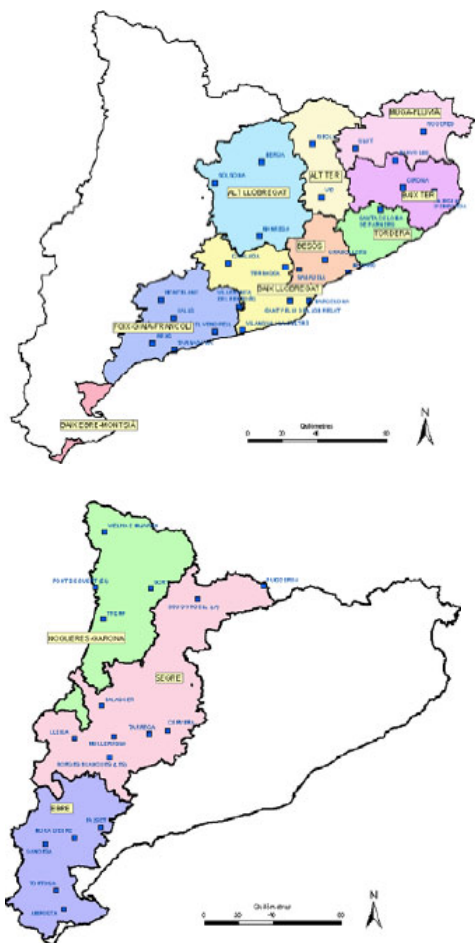
5.6.2.2. Situació global de l'abastament a Catalunya

Hidrogràficament, Catalunya es divideix en dos conjunts de conques:

- Conques internes de Catalunya, els cursos fluvials de les quals discorren íntegrament per terres catalanes
- Conques catalanes de l'Ebre, integrades per la conca de l'Ebre, la del Segre i la de les Nogueres, que inclou també la petita part catalana de la conca del riu Garona

Als mapa i taula *Zonificació de les conques de Catalunya* adjunts es recullen les 12 conques de Catalunya, amb els valors de superfície i població servida l'any 1999.

MAPA I TAULA. Zonificació de les conques de Catalunya

ZONA	DENOMINACIÓ	SUBUNITATS	SUPERFÍCIE (KM ²)	POBLACIÓ 1999
1	Muga-Fluvià	Costa Brava Nord Muga Alt Fluvià Baix Fluvià	2.114	144.959
2	Alt Ter	Alt Ter I Alt Ter II	1.817	135.665
3	Baix Ter	Baix Ter I Baix Ter II Costa Brava Centre	1.917	279.940
4	Tordera	Tordera Costa Brava Sud i Alt Maresme	1.078	211.416
5	Besòs	Besòs Baix Maresme	1.235	1.348.325
6	Alt Llobregat	Alt Llobregat I Alt Llobregat II (Cardener)	3.431	197.075
7	Baix Llobregat	Baix Llobregat I Baix Llobregat II Anoia Garraf	2.122	2.889.390
8	Francolí, Gaià i Foix	Foix Gaià Francolí Baix Camp	2.612	472.495
9	Baix Ebre i Montsià	Baix Ebre Montsià	302	27.574
Total Conques Internes:			16.628 km²	5.706.812
10	Ebre	Ebre	3.883	141.533
11	Segre	Segre	7.276	318.827
12	Nogueres-Garona	Noguera Pallaresa Noguera Ribagorçana Garona	4.266	41.618
Total Conques de Catalanes de l'Ebre:			15.375 km²	501.978
TOTAL CATALUNYA:			32.003 km²	6.208.790

Font: AGÈNCIA CATALANA DE L'AIGUA (2000), *Estudi de caracterització i prospectiva de les demandes d'aigua a les conques internes de Catalunya i a les conques catalanes de l'Ebre.*

La demanda total d'aigua a Catalunya per a tots els usos consumptius és de 3.123 hm³/any. D'aquest total, un 38% (1.186 hm³/any) es consumeix a les conques internes catalanes, mentre que el restant 62% (1.937 hm³/any) és demandat des de les conques intercomunitàries.

Els usos de l'aigua a Catalunya es classifiquen en usos urbans –que incorporen el consum domèstic i l'industrial, i representen un 27,4% del total– i els usos de tipus agrari –que inclouen el reg agrícola i el consum ramader, i sumen el 72,6% restant–. El percentatge d'aquests usos varia significativament entre les conques internes i les intercomunitàries. A les conques internes els usos urbans i industrials són majoritaris, i representen un 65% del consum total. A les conques intercomunitàries, en canvi, predominen els usos agraris que vénen a representar més del 95% dels volums consumits al llarg de l'any.

Els estudis de l'Agència Catalana de l'Aigua, estimen, per a l'any 2027, que la demanda de les xarxes urbanes, que actualment és d'uns 703 hm³/any, s'incrementarà en uns 120 hm³/any (110 hm³/any al sistema Ter-Llobregat, 45 hm³/any a l'àmbit del Consorci d'aigües de Tarragona i la resta a les xarxes locals), perquè la població haurà crescut fins als 8,3 milions d'habitants.

MAPA. Principals xarxes de distribució d'aigua en alta a Catalunya

Font: AGÈNCIA CATALANA DE L'AIGUA.

Les conques internes tenen un total de 10 embassaments amb capacitat superior a 5 hm³, cosa que representa la regulació de 695 hm³. A les conques intercomunitàries hi ha un total de 14 embassaments amb capacitat superior a 5 hm³ i que regulen 3.721 hm³.

L'any 2012, està previst que el volum actual dels recursos dels embassaments (700 hm³) es vegi augmentat en 300 hm³ més, dels quals 200 hm³ procediran de les 4 dessalinitzadores planificades, 75 hm³ de la reutilització i millora dels aprofitaments dels recursos existents i 25 hm³ de la recàrrega i recuperació dels aqüífers.

Quant a les dessalinitzadores, són les situades a les localitzacions següents:

- Blanes, en servei, amb 10hm³/any
- L'ampliació d'aquesta darrera, que es troba en fase final d'execució i que aportarà 20 hm³/any
- El Prat de Llobregat, en servei, amb 60 hm³/any
- Cunit, planificada, amb 20 hm³/any

El mapa *Principals xarxes de distribució d'aigua en alta a Catalunya* adjunt, elaborat per l'Agència Catalana de l'Aigua, situa les principals xarxes de distribució d'aigua en alta i les dessalinitzadores. 5.6.2.3. Propostes d'actuació per gestionar millor l'aigua a Catalunya

5.6.2.3. Propostes d'actuació per gestionar millor l'aigua a Catalunya

Per tal d'evitar que els recursos disponibles al conjunt de Catalunya puguin arribar a ser insuficients per satisfer les demandes que la societat requereix en termes de quantitat i qualitat d'aigua, des de l'Agència Catalana de l'Aigua es planteja adoptar una sèrie de mesures que en millorin la gestió mitjançant, d'una banda, la potenciació de l'estalvi d'aigua, i de l'altra, un millor aprofitament del recurs existent i l'aportació de nous recursos.

Les actuacions proposades per assegurar la demanda i la qualitat de l'aigua són:

- L'estalvi i l'eficiència, tant a nivell de les xarxes en alta i en baixa com en el conjunt dels usuaris urbans i agrícoles (implantació progressiva de nous sistemes de reg)
- L'obtenció d'aigua a partir de processos de dessalinització d'aigua marina, de reutilització d'aigua regenerada i de potabilització i descontaminació d'aqüífers
- L'establiment i la interconnexió de xarxes regionals d'abastament amb l'objectiu de flexibilitzar els sistemes de gestió
- El suport a l'abastament local i la millora progressiva de la qualitat de les masses d'aigua a partir d'un major esforç en el sanejament de ciutats i indústries
- La millora en el control de la contaminació difusa i l'establiment dels règims de cabals de manteniment.

5.6.2.4. Les infraestructures existents

Els embassaments existents a l'àmbit de les Terres de l'Ebre són els de Riba-roja i Flix, amb una capacitat de 210 i 11 hm³, respectivament. L'abastament i subministrament d'aigua de 13 dels municipis ebrencs és ofert per dues empreses públiques i a la resta de municipis és el mateix ajuntament qui en té la competència.

Una d'aquestes empreses és el Consorci d'Aigües de Tarragona, ens format per la Generalitat de Catalunya, ajuntaments i indústries de la província de Tarragona, i representants de les dues comunitats de regants del delta de l'Ebre; i l'altra és la Mancomunitat de POVIBA.

El Consorci capta l'aigua dels canals de reg de l'esquerra i de la dreta del riu Ebre, a l'obra de presa EB-0, ubicada al marge esquerre a Campredó, al terme municipal de Tortosa.

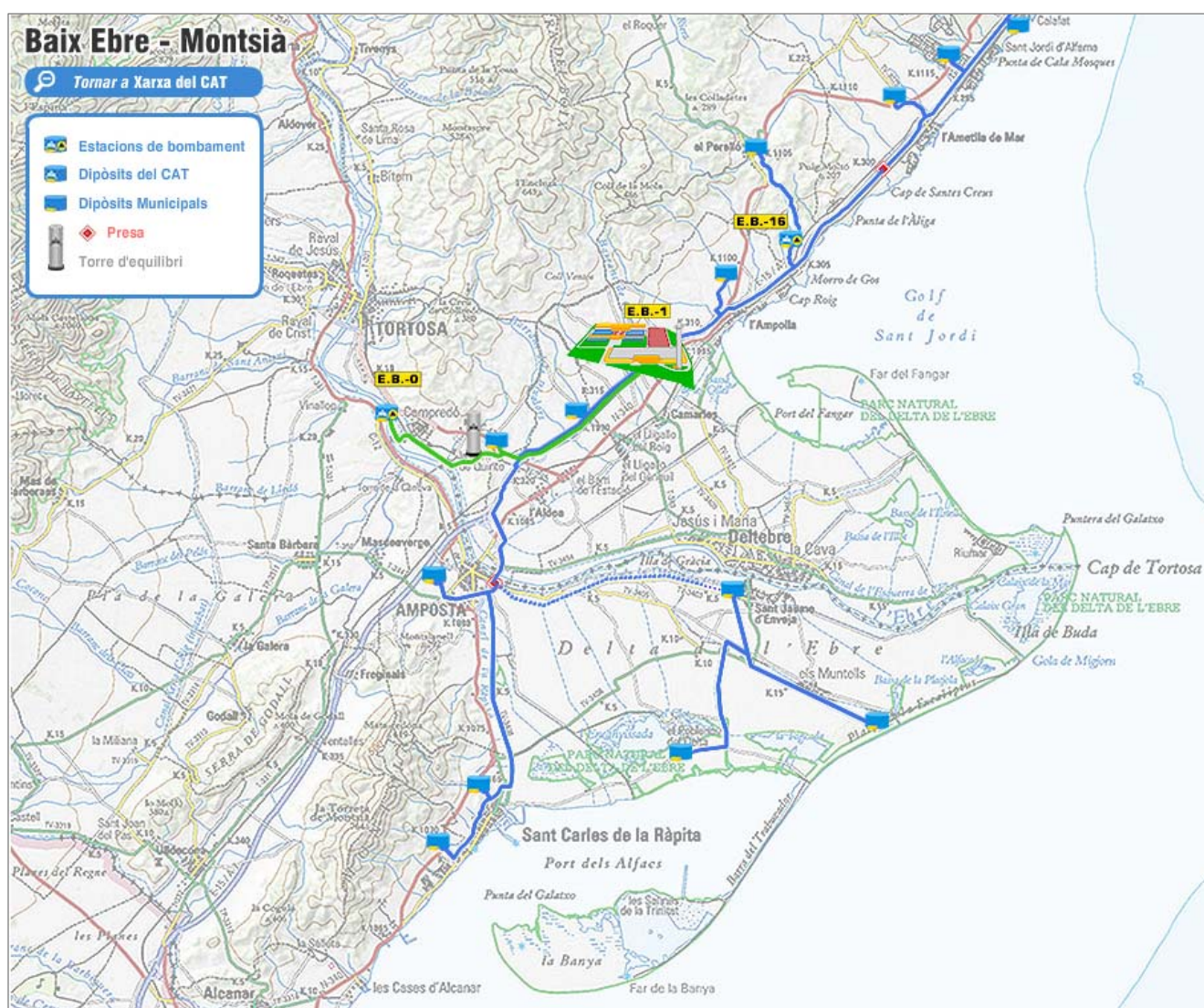
L'aigua procedent de l'EB-0 és sotmesa a un procés físico-químic, basat en la coagulació, floculació, decantació i filtració de l'aigua a la planta de tractament (ETAP) ubicada a l'Ampolla, amb capacitat per potabilitzar els 4 m³/s de la concessió, més de 345 milions de litres al dia.

Al laboratori corresponent, s'analitza diàriament i en continu l'aigua servida pel Consorci.

Pel que fa a la distribució, aquesta està formada per una xarxa de més de 362 km de longitud, on hi ha situades 22 estacions de bombament i 12 dipòsits de regulació, i es coordina i dirigeix des de la nau central de control ubicada a Constantí.

El mapa *Xarxa de distribució d'aigua al Baix Ebre i el Montsià* adjunt il·lustra la xarxa a aquestes comarques.

MAPA. Xarxa de distribució d'aigua al Baix Ebre i el Montsià

La Mancomunitat de POVIBA dóna servei als municipis de la Pobla de Massaluca, Vilalba dels Arcs i Batea, tots de la comarca de la Terra Alta.

La xarxa general de POVIBA obté l'aigua d'una captació superficial ubicada en el riu Matarranya, a la cua de l'embassament de Riba-Roja. En aquest mateix punt, hi ha un decantador i una estació de bombament que impulsa l'aigua fins a l'ETAP de la Pobla de Massaluca. L'ETAP està formada per dues basses connectades, on es filtra l'aigua per gravetat.

Després de passar el procés de filtració, l'aigua es condueix fins al dipòsit general de POVIBA, ubicat al costat mateix de l'ETAP. Aquest dipòsit, amb capacitat per a 1.200 m³, abasta els tres municipis i és on té lloc el procés de desinfecció de forma automàtica. A la sortida del dipòsit, se situen les estacions de bombament que impulsen l'aigua a cadascun dels tres municipis. La concessió establerta de 13,5 l/s és superior a la demanda durant tot l'any, exceptuant l'època en què aquesta augmenta per l'influx de la població estacional. Durant aquesta època se supera lleugerament aquest valor.

La xarxa de POVIBA connecta amb les xarxes en alta dels municipis de Batea, la Pobla de Massaluca i Vilalba dels Arcs. Aquestes a la seva vegada, connecten amb les respectives xarxes de distribució. La xarxa en alta de Batea disposa de dos dipòsits de 500 m³ cadascun; la xarxa en alta de la Pobla de Massaluca té un dipòsit elevat de 80 m³ i un dipòsit de reserva de 500 m³; la xarxa en alta de Vilalba dels Arcs condueix l'aigua cap a un dipòsit de 500 m³, seguidament cap a un dipòsit de 200 m³ i per últim a un dipòsit elevat de 15 m³.

5.6.2.5. Recursos hídrics per als nous creixements

L'Agència Catalana de l'Aigua ha aportat un informe, segons el qual les previsions de creixement considerades pel Pla territorial són compatibles amb la disponibilitat de recursos hídrics a l'àmbit de les Terres de l'Ebre. Segons l'informe de l'ACA a les Terres de l'Ebre no hi ha manca de recurs, però la seva garantia va lligada a unes infraestructures adequades.

Actualment s'està treballant en la creació del consorci de Gestió Integral de l'Aigua a les Terres de l'Ebre (GIATE) que ha d'estudiar la viabilitat d'efectuar un millor aprofitament dels recursos superficials i subterranis per atendre els increments de la demanda. En aquest àmbit, les dotacions en alta per persona i dia són de més de 270 litres, lleugerament superiors a la mitjana de Catalunya. En canvi, la dotació d'ús domèstic és normal, una mica més de 150 litres, el que posa de manifest que el rendiment de les xarxes urbanes d'abastament és baix.

Així, doncs, gran part de la millora de les infraestructures necessàries s'adreça a la millora del rendiment de les xarxes i, d'aquesta manera, reduir o contenir les demandes d'aigua en alta dels municipis.

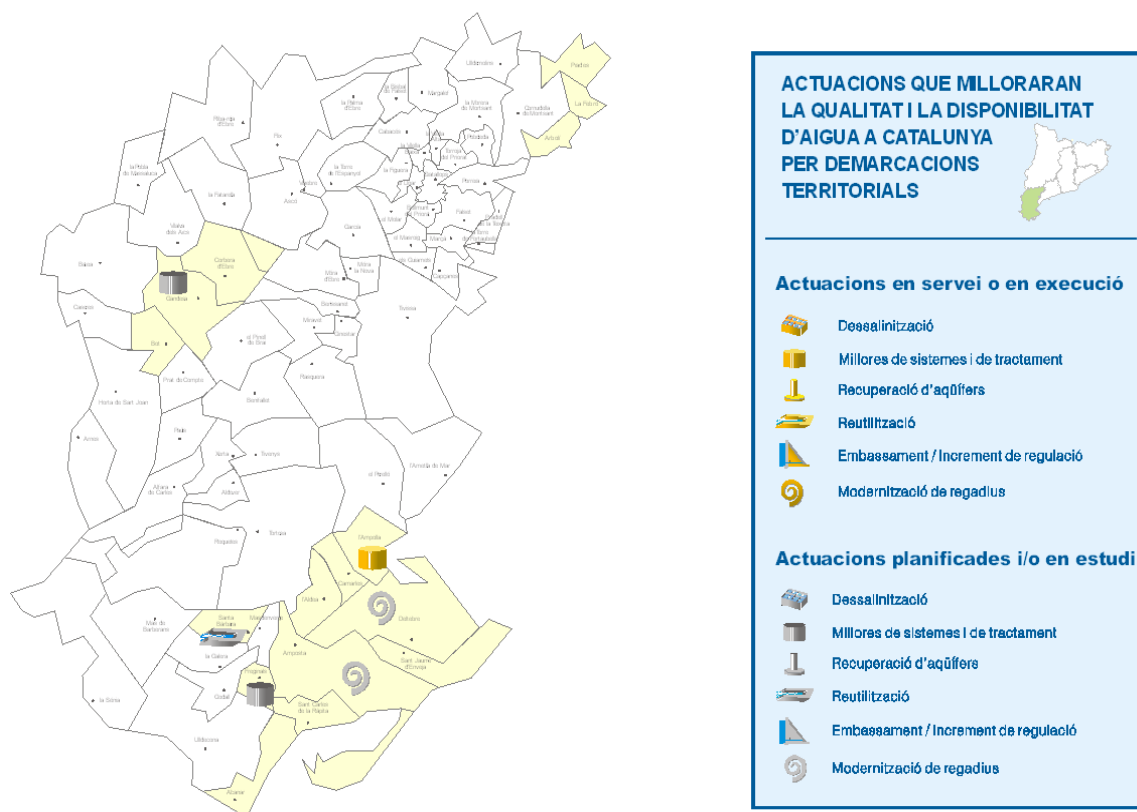
Segons l'esmentat informe, els municipis que en general depenen de fonts pròpies, a banda d'optimitzar el rendiment de les seves xarxes, han de basar-se en la consolidació i protecció de les captacions, en la combinació i connexió de diferents fonts en la mesura que sigui possible, i en l'establiment de tractaments adequats quan és la qualitat el condicionant de l'aprofitament de la font de subministrament.

L'aplicació de les estratègies de desenvolupament assignades pel Pla comporta garantir els nous consums. Així, caldrà assegurar que les noves dotacions d'aigua tinguin viabilitat mitjançant sistemes de captació d'impacte suportable pel medi i xarxes de distribució assumibles i eficaces.

En aquest sentit, l'informe de l'ACA recorda que l'abastament és un servei de competència municipal i, per tant, el planejament urbanístic també ha de preveure l'optimització de l'ús dels recursos i afavorir la millora de l'eficiència dels serveis de les xarxes. Igualment, el creixement urbanístic municipal ha d'internalitzar el cost global de la disposició, distribució i garantia del nou abastament previst derivat del seu desenvolupament.

A grans trets les actuacions que preveu l'ACA per tal de millorar la qualitat i disponibilitat d'aigua a nivell de les Terres de l'Ebre són la modernització de regadius al Delta, la reutilització (al municipi de Santa Bàrbara) i dues noves ETAP planificades, tal com es mostra en el mapa *Actuacions per millorar la qualitat i disponibilitat d'aigua* adjunt.

MAPA. Actuacions per millorar la qualitat i disponibilitat d'aigua

Font: AGÈNCIA CATALANA DE L'AIGUA.

5.6.2.6. Cost total derivat dels nous creixements

D'acord amb les consultes realitzades durant la tramitació del Pla amb l'Àrea de planificació per a l'ús sostenible de l'aigua del Departament de planificació d'usos de l'aigua de l'Agència Catalana de l'Aigua, serà necessari executar actuacions de millora i ampliació global amb una inversió estimada de 30 milions d'euros.

5.6.3. Sanejament

La situació actual a Catalunya en referència a la qualitat de les aigües dels rius ha millorat sensiblement gràcies al Pla de sanejament de Catalunya, tot i que encara es detecten algunes afeccions localitzades en determinats sistemes aquàtics a causa de l'abocament inadequat o accidental d'aigües residuals urbanes encara sense tractament o amb tractament insuficient.

Segons les dades de l'Agència Catalana de l'Aigua, el nombre d'estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR) en servei a Catalunya és actualment de 345 i el d'instal·lacions de tractament de fangs, de 15. Les previsions del Programa de Sanejament d'Aigües Residuals Urbanes (PSARU) són d'arribar a 211 noves depuradores el 2009 i fins a 998 noves depuradores més abans del 2014.

Actualment, el 24,95% dels municipis –que engloben el 91,74% de la població de Catalunya– tenen uns sistemes de depuració suficients, tal com es pot veure en la taula adjunta *Sistemes de depuració*.

TAULA. Sistemes de depuració

Sistemes de depuració	% municipis	% població
Sense sistemes	34,57	4,59
Sistemes insuficients	40,48	3,67
Sistemes suficients	24,95	91,74

Font: AGÈNCIA CATALANA DE L'AIGUA.

Pel que fa a aigües residuals a les Terres de l'Ebre, caldrà compatibilitzar les previsions del Programa de Sanejament d'Aigües Residuals Urbanes (PSARU) amb les hipòtesis del Pla territorial i, en el seu cas, introduir els ajustaments que calguin per a assolir la necessària coherència.

Les estacions depuradores d'aigües residuals en servei a les Terres de l'Ebre són 31 i es troben, actualment, en construcció 24 depuradores més. A més, en la planificació del PSARU fins l'any 2014 hi ha 27 noves EDAR previstes.

TAULA. Estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR) en servei

Municipi	Comarca	Administració actuant
Deltebre	Baix Ebre	Consell Comarcal del Baix Ebre
el Perelló	Baix Ebre	Consell Comarcal del Baix Ebre
l'Ametlla de Mar	Baix Ebre	Consell Comarcal del Baix Ebre
l'Ametlla de Mar (Marina de Sant Jordi)	Baix Ebre	Consell Comarcal del Baix Ebre
l'Ampolla	Baix Ebre	Consell Comarcal del Baix Ebre
Tortosa - Roquetes	Baix Ebre	Consell Comarcal del Baix Ebre
Camarles	Baix Ebre	Consell Comarcal del Baix Ebre

Arnes	Terra Alta	Agència Catalana de l'Aigua
Batea	Terra Alta	Agència Catalana de l'Aigua
el Pinell de Brai	Terra Alta	Agència Catalana de l'Aigua
Gandesa	Terra Alta	Agència Catalana de l'Aigua
la Fatarella	Terra Alta	Agència Catalana de l'Aigua
Vilalba dels Arcs	Terra Alta	Agència Catalana de l'Aigua

Municipi	Comarca	Administració actuant
Alcanar	Montsià	Consell Comarcal del Montsià
Amposta	Montsià	Consell Comarcal del Montsià
Godall	Montsià	Consell Comarcal del Montsià
la Galera	Montsià	Consell Comarcal del Montsià
la Sénia	Montsià	Consell Comarcal del Montsià
Masdenverge	Montsià	Consell Comarcal del Montsià
Sant Carles de la Ràpita	Montsià	Consell Comarcal del Montsià
Sant Jaume d'Enveja (els Muntells)	Montsià	Consell Comarcal del Montsià
Santa Bàrbara	Montsià	Consell Comarcal del Montsià
Ulldecona	Montsià	Consell Comarcal del Montsià
les Cases d'Alcanar	Montsià	Consell Comarcal del Montsià

Ascó	Ribera d'Ebre	Agència Catalana de l'Aigua
Flix	Ribera d'Ebre	Agència Catalana de l'Aigua
Móra d'Ebre - Móra la Nova	Ribera d'Ebre	Agència Catalana de l'Aigua
la Palma d'Ebre	Ribera d'Ebre	Agència Catalana de l'Aigua
Vinebre	Ribera d'Ebre	Agència Catalana de l'Aigua
Ginestar	Ribera d'Ebre	Agència Catalana de l'Aigua
la Torre de l'Espanyol	Ribera d'Ebre	Agència Catalana de l'Aigua

Font: AGÈNCIA CATALANA DE L'AIGUA, 2009.

L'informe aportat per l'Agència Catalana de l'Aigua remarca que l'aplicació de les estratègies de desenvolupament assignades pel Pla ha de venir acompanyada de la garantia de poder disposar de sistemes de depuració suficients i adequats. Així mateix, recorda que l'ampliació de les plantes depuradores ve obligada pels creixements vinculats a canvis en el règim del sòl i que, per llei, se n'ha de repercutir el cost en les noves promocions urbanístiques. Caldrà, doncs, realitzar la quantificació de l'increment de les necessitats de sanejament i valorar-ne els costos d'inversió.

Inicialment, la inversió total que es requerirà en l'horitzó del Pla s'estima en 20 milions d'euros d'acord amb els criteris i valors promig utilitzats per l'Àrea de planificació per a l'ús sostenible de l'aigua del Departament de planificació d'usos de l'aigua de l'Agència Catalana de l'Aigua. Estudis més detallats de la planificació sectorial seran els encarregats de la concreció de les diferents actuacions.

5.6.4. Infraestructures de telecomunicacions

5.6.4.1 Antecedents i situació actual

Les infraestructures de telecomunicacions són infraestructures bàsiques per aconseguir la cohesió social i territorial, i per assegurar la competitivitat de la indústria i l'economia.

L'objectiu quinzè del Pacte nacional per a les infraestructures (abril 2009) promogut pel Govern de Catalunya estableix que *caldrà millorar o ampliar i si escau construir les infraestructures de telecomunicacions que fan possible la millora de la competitivitat de les empreses, l'eficiència de les administracions, la qualitat de vida dels ciutadans i la cohesió social.*

L'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana, 2008-2010, consensuat entre les organitzacions empresarials, els sindicats i el Govern de Catalunya, inclou també mesures com el reforçament de les noves tecnologies a l'escola, la universalització dels serveis avançats de telecomunicacions, el foment del seu ús entre la ciutadania i en les relacions amb l'administració, o l'impuls de les anelles de fibra òptica sectorials per a l'intercanvi de dades i informació entre les empreses i els usuaris.

Documents com aquests posen de manifest la importància que té l'expansió de les instal·lacions relacionades amb les telecomunicacions, que requerirà d'un desplegament massiu però respectuós amb el territori, amb la mínima incidència sobre l'entorn, el paisatge i el medi ambient, i una ordenació territorial i ambiental adequades per tal d'establir les mesures de prevenció i control necessàries.

Actualment, quan hom parla d'infraestructures de telecomunicacions, es refereix a les següents:

- Infraestructures de radiocomunicació, és a dir, *antennes* de televisió analògica i digital, telefonia mòbil i serveis d'Internet (com l'anomenada banda ampla rural). Aquestes són les que tenen un impacte sobre el territori més important i, per tant, resten subjectes a una ordenació ambiental específica.
- Infraestructures de comunicacions fixes, és a dir, xarxes de fil de coure i fibra òptica. Aquestes ofereixen serveis de telefonia fixa i Internet de banda ampla, encara que cal apuntar que les necessitats de capacitat d'Internet actuals i futures assenyalen que la fibra òptica és més adequada per a la òptima qualitat del servei.

Els objectius i estratègies que es deriven de la voluntat de disposar d'aquests serveis de manera comuna es concreten en:

- Garantir l'accés de la ciutadania, independentment de la seva ubicació geogràfica, als serveis de comunicacions electròniques.
- Garantir que l'accés a aquestes infraestructures es pugui fer en condicions de competència.
- Desplegar infraestructures de telecomunicacions d'una manera efectiva, implicant-hi tots els agents que fan actuacions sobre el territori i instant-los a fer-ho d'una manera ordenada i coordinada, per tal que el desplegament de les infraestructures permeti la seva posterior compartició i aprofitament, evitant actuacions redundants.

- Desplegar una xarxa de fibra òptica vertebrada arreu del territori que garanteixi l'arribada dels serveis de comunicacions electròniques més avançats arreu del territori.
- Construir torres de radiocomunicacions multiservei mitjançant criteris de desplegament unificats entre les administracions implicades, que permetin una ordenació i optimització de les infraestructures i comunicacions via ràdio.
- Ampliar la cobertura dels serveis de comunicació electrònica via ràdio amb mobilitat (telefonía mòbil i accés a la banda ampla) i possibilitar la cobertura universal dels serveis de televisió i ràdio digitals.

La Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació és l'ens encarregat d'avaluar el servei de tot aquest conjunt de prestacions a Catalunya, i de proposar les actuacions públiques per completar aquestes xarxes.

A l'hora d'implantar correctament les infraestructures de radiocomunicació en el territori, cal destacar el treball coordinat del Departament de Medi Ambient i Habitatge, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques, la pròpia Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació, LOCALRET i representants de la Federació i l'Associació de Municipis de Catalunya, per a la redacció d'un pla d'ordenació ambiental de les infraestructures de radiocomunicació.

5.6.4.2 Propostes

5.6.4.2.1. Directrius pel que fa a les infraestructures de mobilitat

És important considerar el suport a les comunicacions electròniques dins el conjunt de les infraestructures de mobilitat per tal de minimitzar-ne els costos i l'impacte sobre el territori. Així, com a norma general, quan s'executin obres públiques s'ha de determinar la idoneïtat i conveniència de construir canalitzacions aptes per al desplegament de la fibra òptica i, si s'escau, instal·lar-la; i de fer la reserva d'espais per a equipaments de telecomunicacions, pericons i/o cambres de registre.

El Pla territorial es fa ressò de l'establert a la Llei 3/2007, del 4 de juliol, de l'obra pública i a l'Acord de Govern de 10 de juny de 2008, pel qual s'aproven les mesures per a l'extensió d'infraestructures de telecomunicacions, que estableix que cal considerar i preveure les canalitzacions i reserva d'espais per a les comunicacions electròniques a totes les obres públiques.

En conseqüència, a la disposició addicional segona de les Normes d'ordenació territorial del Pla s'estableix que l'estudi informatiu o avantprojecte de les infraestructures de mobilitat ha d'estudiar les possibilitats d'implantar, millorar o ampliar les canalitzacions relatives als serveis de comunicacions electròniques aptes per al desplegament de la fibra òptica i la reserva d'espais adequats per a equipaments de telecomunicacions com ara pericons i/o cambres de registre i per a emplaçaments de radiocomunicacions. I, a tal efecte, amb caràcter previ a l'aprovació tècnica del projecte, s'insta el promotor de les obres a efectuar la consulta pertinent a la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació.

5.6.4.2.2. Directrius pel que fa a les noves expansions urbanístiques

Com s'ha enunciat ja entre les premisses bàsiques, cal garantir que tots els nous sòls industrials tinguin accés als serveis electrònics de banda ampla i telefonía mòbil i, a tal efecte, s'ha de promoure l'elaboració d'un mapa de necessitats dels diferents polígons industrials arreu de Catalunya que permeti detectar les mancances que existeixen.

Igualment, s'ha de fomentar que els mateixos polígons fixin uns objectius en matèria de telecomunicacions que donin resposta a les seves necessitats.

En aquest sentit, el Govern ha de treballar amb les entitats autònomes del polígon i les empreses de telecomunicacions i telefonía per garantir que el polígon disposi de les xarxes de telefonía mòbil i banda ampla necessàries.

Sens perjudici que correspon a la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació promoure la major part d'aquestes actuacions, en la disposició adicional segona de les Normes d'ordenació territorial, el Pla estableix que, en les noves expansions urbanístiques, cal garantir que tots els nous sòls industrials tinguin accés als serveis electrònics de banda ampla i telefonia mòbil.

5.6.4.2.3. Directrius pel que fa al desplegament de la xarxa d'instal·lacions de radiocomunicació

El desplegament de les telecomunicacions té una incidència important sobre el territori, per la qual cosa esdevé imprescindible ordenar el conjunt d'instal·lacions des del punt de vista de tots els agents implicats. Es disposa ja dels 41 plans d'ordenació ambiental de les infraestructures de radiocomunicació (un per a cada comarca) i, per tant, d'una anàlisi tècnica i paisatgística prèvia per a les futures extensions de la xarxa d'instal·lacions de telecomunicacions.

Aquests instruments busquen minimitzar l'impacte visual, paisatgístic i ambiental que significa la proliferació d'infraestructures de telecomunicacions, fomentar les instal·lacions compartides i assegurar la suficient cobertura a totes les comarques.

Defineixen unes APIRs (Àrees programades d'instal·lacions de radiocomunicació) a cada comarca, que són les àrees que es proposen per a la implantació d'infraestructures de radiocomunicació, i a les quals es pretén fomentar la compartició, o si més no la concentració d'aquestes infraestructures.

Els criteris de localització aplicats a les infraestructures de radiocomunicació són:

- De caire jurídic, en base a l'afectació de les normes d'àmbit estatal i català sobre la instal·lació i funcionament d'aquestes infraestructures, i que contenen regulacions sectorials específiques que representen condicionants.
- De caire tècnic i busquen garantir el nivell de servei necessari d'aquestes instal·lacions. Amb aquest objectiu, s'han identificat, per a cada nucli de població, les futures necessitats infraestructurals vinculades a les noves tecnologies.
- De caire paisatgístic.

L'avaluació paisatgística ha comportat l'anàlisi pormenoritzada de les característiques de cada indret, tot buscant:

- La minimització del nombre d'instal·lacions, dins els límits de la viabilitat tècnica i seguint els criteris de compartició o concentració (aquelles agrupacions de torres el més properes possibles entre elles) d'instal·lacions.
- La preservació d'aquells indrets considerats com d'alt valor paisatgístic, d'excel·lència, que contenen valors significatius, evitant en la mesura del possible la vulneració d'aquestes zones, com també de les zones protegides, i es tracta de minimitzar els impactes, els riscos i la influència sobre la connectivitat entre boscos.
- La localització a zones d'exposició visual reduïda, analitzant les alternatives d'emplaçament, avaluant de forma expressa aquest factor.

Amb caràcter general, per tant, l'APIR representa l'emplaçament més idoni des del punt de vista jurídic, tècnic i paisatgístic, al qual s'afegeix un gruix de mesures genèriques relacionades amb la pròpia instal·lació (caseta, tancaments, torres, elements de suport, *antennes* i elements radiants, distàncies a la superfície forestal, aprofitament de camins existents, nous accessos i d'altres. D'aquesta manera, es pretén harmonitzar les necessitats d'implantació d'infraestructures de radiocomunicació amb l'objectiu de compatibilitzar la cobertura territorial d'un servei d'interès públic amb la protecció del paisatge i del medi rural.

En conseqüència, en la disposició adicional segona de les Normes d'ordenació territorial, el Pla estableix que, en la implantació de les infraestructures de radiocomunicació, s'han de tenir en compte les Àrees programades d'instal·lacions de radiocomunicació (APIR) i la resta de directrius que es deriven dels plans comarcals d'ordenació ambiental de les infraestructures de radiocomunicació.

En tot cas, com a criteri general, s'insta a fomentar la compartició i la concentració d'aquestes infraestructures i minimitzar l'impacte visual, paisatgístic i ambiental d'aquestes infraestructures.

